

[illegible] [illegible] ୨
[illegible] [illegible] ୬
୮ [illegible] [illegible]

୩	୧୧	୪
୭	୬	୫
୮	୨	୧୦

सूचीपत्रम् ।

सन्निन्दाऽसति वैभवकथा श्रीशेशयो र्भेदधीः
अश्रद्धा गुरुशास्त्र वेदवचने नामार्थवादभ्रमः
नामास्तीति निषिद्धवृत्ति विहितत्यागश्च धर्मान्तरैः
साम्यं नामजपे शिवस्य च हरेर्नामापराधा दश

❀ ॐ नमश्चण्डिकायै ❀

❀ अथ प्रयोग विधिः ❀

ॐ गणाधिपतये नमः ॥ अथ प्रयोगान्तराणि कात्यायनी तन्त्रोक्तानि प्रतिश्लोकमाद्यन्तयोः प्रणवं जपेन्मंत्रसिद्धिः ॥ १ ॥ अग्रे सर्वत्र श्लोकपदं मंत्रोपलक्षणम् । सप्रणवमनुलोमव्याहृतित्रयमादौ, अन्ते तुविलोमन्तदित्येवं प्रतिश्लोकं कृत्वा शतावृत्ति-पठेऽतिशीघ्रं सिद्धिः ॥ २ ॥ प्रतिश्लोकमादौ जातवेदस इत्यृचं पठेत्सर्वकामसिद्धिः ॥ ३ ॥ अप-

मृत्युवारणायत्र्यम्बकमन्त्रम्पठेत् ॥ आदावन्ते च शतमित्यर्थः । प्रतिश्लोकं तन्मन्त्रजपइत्यन्यत्र ॥ ४ ॥ प्रतिश्लोकं शूलेन पाहिनो देवीति पाठादपमृत्युनाशः । अस्य केवलस्यापि श्लोकस्य लक्षमयुतं सहस्रं शतं वा जपे अपमृत्युवारणम् ॥ ५ ॥ प्रतिश्लोकं शरणागतदीनार्तेति श्लोकं पठेत्सर्वकार्यसिद्धिः ॥ ६ ॥ प्रतिश्लोकंकरोतु सा नः शुभेत्यर्द्धं पठेत्सर्वकार्यसिद्धिः ॥ ७ ॥ स्वाभीष्ट वरप्राप्तये 'एवं देव्या वरं लब्ध्वेति' श्लोकं पठेत् ॥ सर्वापत्तिवारणाय

प्रतिश्लोकं 'दुर्गे स्मृतेति' पठेत् । अस्य केवलस्यापि श्लोकस्यकार्यानुसारेण लक्षमयुतं सहस्रं शतं वा जपः ॥ ९ ॥ सर्वाबाधेत्यस्य लक्षजपे प्रतिश्लोकपाठे वा श्लोकोक्तं फलम् ॥१०॥ इत्थं यदा यदा बाधेति श्लोकं जपेन्महामारी शान्तिः ॥ ११ ॥ ततो वव्रे नृपो राज्यमितिमन्त्रस्य जपे पुनः स्वराज्यलाभः ॥ ॥ १२ ॥ हिनस्ति दैत्यतेजांसीत्यनेन सदीपबलिदा-नेन घंटाबन्धनेन च बालग्रहशान्तिः ॥ १३ ॥ आद्यावृत्तिमनुलोमेन पठित्वा ततो विपरीत क्रमेण

द्वितीयामनुलोमेनतृतीयामित्येवमावृत्तित्रयेणशीघ्रं कार्यसिद्धिः ॥ १४ ॥ सर्वापत्तिवारणाय दुर्गे स्मृते-त्यर्द्धं पठेत्। ततो 'यदन्ति यच्च दूर' इत्यृचं तदन्तं दारिद्र्यदुः खेत्यर्द्धमेवकार्यानुसारेणलक्षमयुतं सहस्रं शतं वा जपेत् ॥ १५ ॥ कांसोस्मीत्यृचं प्रतिश्लोकं पठेल्लक्ष्मीप्राप्तिः ॥ १६ ॥ प्रतिश्लोकमनृणा अस्मि-न्नित्यृचं पठेदृणपरिहारः ॥१७॥ मारणार्थमेवमुक्त्वा समुत्पत्येति श्लोकं प्रति श्लोकं पठेन्मारणोक्तावृत्तिभिः फलसिद्धिः ॥१८॥ ज्ञानिनामपि चेतांसि इति

श्लोकजपमात्रेण सद्यो मोहनमित्यनुभवसिद्धम् । प्रति-
श्लोकंतच्छ्लोकपाठेत्ववश्यम् ॥ १६ ॥ रोगानशे-
षानिति श्लोकस्य प्रतिश्लोकपाठे सकलरोगनाशः
तत्र मन्त्र जपेऽपिसिद्धिः ॥ २० ॥ इत्युक्त्वा सा त-
दा देवीगम्भीरेति श्लोकस्य प्रतिश्लोकपाठे पृथग्जपेवा
विद्याप्राप्तिर्वाग्वैकृतनाशश्च ॥२१॥ भगवत्याकृतंसर्व
मित्यादि द्वादशोत्तरशताक्षरीमन्त्रः सर्वकामद आपद-
वारणश्च ॥ २२ ॥ देवि प्रपन्नार्तिहरे इति श्लोकस्य
यथाकाय लक्षायुतसहस्रं शतान्यतमसंख्यया जपे प्रति-

श्लोक पाठे वा सर्वापन्निवृत्तिः सर्वकामावाप्तिश्च । एषु प्रयोगेषु प्रतिश्लोकं दीपाग्रे केवलमेव नमस्कारेणाऽतिशीघ्रं सिद्धिः । प्रतिश्लोकं कामबीजसम्पुटितस्य एकचत्वारिंशद्दिन त्रिरावृत्तौ सर्वकामसिद्धिः ॥२३॥ एकविंशतिदिनपर्यन्तमुक्तरीत्या प्रत्यहं द्वादशावृत्तौ वशीकरणम् ॥ २४ ॥ मायाबीजसम्पुटितस्य फट्पल्लवसहितस्यसप्तदिन पर्यन्तत्रयोदशावृत्तावुच्चाटनसिद्धिः ॥ २५ ॥ तादृशमेवदिन चतुष्टयमेकादशावृत्तौसर्वोपद्रवनाशः ॥ २६ ॥ एकोनपञ्चाशद्दिनपर्यन्तं प्रति-

श्लोकंश्री बीजसम्पुटितस्य पञ्चदशावृत्तौ लक्ष्मीप्राप्तिः ॥ २७॥ प्रतिश्लोकं वाग्बीजसम्पुटितस्यशतावृत्या विद्याप्राप्तिः ॥ २८ ॥

अथ शतचण्डी सहस्रचण्डी विधिः

मंत्रमहोदधौ-१८ तरंगे।

शतचण्डी विधानं तु प्रवक्ष्ये प्रीतये नृणाम् । नृपोपद्रव आपन्ने दुर्भिक्षे भूमिकम्पने॥१॥अतिवृष्ट्या मनावृष्टौ परचक्रभयेक्षये ॥ सर्वे विघ्ना विनश्यन्ति शतचण्डी विधौ कृते ॥२॥ रोगाणां वैरिणां नाशो धनपुत्रसमृद्धयः । शङ्करस्य भवान्या वा प्रासादनिकटे

श्री० शुभम् ॥३॥ मण्डपंद्वारमेवाढ्यं कूर्यात्सध्वजतोरणम्॥
तत्रकुण्डं प्रकुर्वीत प्रतीच्यां मध्यतोऽपि वा ॥३॥
स्नात्वा नित्यक्रियां कृत्वा वृणुयाद्दश वाडवान् ॥ कु०
४ जितेन्द्रियान्सदाचारान् कुलीनान्सत्यवादिनः ॥४॥
व्युत्पन्नांश्चण्डिकापाठरतांल्लज्जादयावतः ॥ मधुपर्क-
विधानेन स्वर्णवस्त्रादिदानतः ॥ ५ ॥ जपार्थमासनं
मालां दद्यात्तेभ्योऽपि भोजनम् । ते हविष्यान्नमश्नन्तो ४
मन्त्रार्थगतमानसाः ॥ ७ ॥ भूमौ शयाना-प्रत्येकं
जपेयुश्चण्डिकास्तवम् ॥ मार्कण्डेयपुराणोक्तं दशकृत्वः

सचेतसः ॥८॥ नवार्णां चण्डिकामन्त्रं जपेयुश्चायुतं
पृथक् ॥ (पृथक् सम्पुटीकरणादिति शेषः । प्रत्येक-
ब्राह्मणेन युतं जपः कार्य्यः) यजमानः पूजयेच्च
१० कन्याया नवकं शुभम् ॥ द्विवर्षाद्याद्दशाब्दान्ता-
कुमारीः परिपूजयेत् ॥ नाधिकाङ्गीं नहीनाङ्गीं कुष्ठिनीं
च व्रणाङ्किताम् ॥१०॥ अन्धां काणां केकरां च कुरूपां
लोमयुक्तनुम् । दासी जातां रोमयुक्तां दुष्टां कन्यां न १०
पूजयेत् ॥११॥ विप्रजामिष्टसंसिद्ध्यै यशसे क्षत्रियो-
द्भवाम् ॥ वैश्यजां धनलाभाय पुत्राप्त्यै शूद्रजां यजेत्

॥१२॥ द्विवर्षा सा कुमार्युक्ता त्रिमूर्तिर्हायनत्रिका ॥
चतुरब्दा तु कल्याणी पंचवर्षा तु रोहिणी॥१३॥षडब्दा
कालिका प्रोक्ताचण्डिका सप्तहायनी ॥ अष्टवर्षा शा-
म्भवी स्याद् दुर्गा तु नवहायना ॥१४॥ सुभद्रा दश-
वर्षोक्तास्ता मन्त्रैः परिपूजयेत् । एकाब्दायाः प्रीत्य
भावो रुद्राब्दा तु विवर्जिताः ॥ १५ ॥ तासामावाहने
मन्त्राः प्रोच्यंते शङ्करोदिताः ॥ मन्त्राक्षरमयीं लक्ष्मीं
मातॄणां रूपधारिणीम् । नवदुर्गात्मिकां साक्षात्क-
न्यामावाहयाम्यहम् ॥ कुमारिकादिकन्य.नां पूजाम-

कु० ११

न्त्रान्भुवेऽमुना ॥ १७ ॥ जगत्पूज्येजगद्वन्द्ये सर्वदेव
स्वरूपिणी ॥ पूजां गृहाण कौमारि जगन्मातर्नमो- कु०
कु० ऽस्तुते ॥ त्रिपुरां त्रिपुराधारांत्रिवर्गं ज्ञानरूपिणीम्
॥ १८ ॥ त्रैलोक्यवन्दितां देवीं त्रिमूर्तिं पूजयाम्य
१२ हम् ॥ १९ ॥ कालात्मिकां कलातीतां कारुण्य-
हृदयां शिवाम् ॥ कल्याणजननीं देवीं कल्याणीं-
पूजयाम्यहम् ॥२० ॥ अणिमादि गुणाधारामकारा
द्यक्षरात्मिकाम् ॥ अनन्तशक्तिकां लक्ष्मीं रोहिणीं १२
पूजयाम्यहम् ॥२१॥ कामचारां शुभां कान्तां काल

चक्रस्वरूपिणीम् ॥ कामदां करुणोदारां कालिकां
पूजयाम्यहम् ॥ २२ ॥ चण्डवीरां चण्डमायां चण्ड-
मुण्डप्रभंजनीम् ॥ पूजयामि महादेवीं चण्डिकां चण्ड-
विक्रमाम् ॥२६॥ सदानन्दकरीं शान्तां सर्वदेवनम-
स्कृताम् ॥ सर्वभूतात्मिकां देवीं शाम्भवीं पूजयाम्यहम्
॥ २४ ॥ दुर्गमे दुस्तरे कार्ये भवार्णव–विनाशिनीम्
पूजयामि सदा भक्त्या दुर्गां दुर्गार्तिनाशनीम् ॥२५॥
सुन्दरीं स्वर्णवर्णाभां सुखसौभाग्यदायिनीम् ॥ सुभद्र-
जननीं देवीं सुभद्रां पूजयाम्यहम् ॥ २६ ॥ एतैर्म-

न्त्रैः पुराणोक्तैः स्नातां कन्यां प्रपूजयेत् ॥ गन्धैः
पुष्पैर्भक्ष्यभोज्यैर्वस्त्रैराभरणैरपि ॥ २७ ॥ वेद्यां विर-
चिते रम्ये सर्वतोभद्रमंडले ॥ घटं संस्थाप्य विधिव-
त्तत्रावाह्यार्चयेच्छिवाम् ॥२८॥ तदग्रे कन्यकाश्चा-
पि पूजयेद्ब्राह्मणानपि ॥ उपचारैस्तु विविधैः पूर्वो-
क्ता वरणान्यपि ॥ २९ ॥ एवं चतुर्दिनं कृत्वा पञ्च-
मे होममाचरेत् ॥ पायसान्नैस्त्रिमध्वक्तैर्दाडिमफ-
लैरपि ॥३०॥ मातुलिंगै र्द्राक्षाद्यैर्नारिकेलैः पुरै-
स्तिलैः ॥ जातीफलैराम्रफलैरन्यैर्मधुरवस्तुभिः ॥३१॥

शप्तशत्यादशावृत्याप्रतिश्लोक हुतं चरेत् ॥ अयुतं च
ग्रं० नवार्णेन स्थापिताग्नौविधानतः ॥ ३२ ॥ कृत्वा
वरणदेवानां होमं तन्नाममंत्रतः ॥ कृत्वा पूर्णाहुतिं
१५ सम्यग्देवमग्निं विसृज्य च ॥३३॥ अभिषिंचेद्ययष्टारं
विप्रौघं कलशोदकैः ॥ निष्कं सुवर्णमथवा प्रत्येकं
दक्षिणां दिशेत्॥३४॥भोजयेच्चशतंविप्रान्भक्ष्यभोज्यैः
पृथग्विधैः ॥ तेभ्योपिदक्षिणां दत्वा गृह्णीयादाशिष-
स्ततः ॥३५॥ एवंकृतेजगद्वश्यं सर्वं नश्यन्त्युपद्रवाः॥
राज्यंधनंयशःपुत्रान्विप्रप्रत्यक्षमेवसः ॥३६॥ एतद्दश-

गुणांकुर्याच्चण्डी साहस्रजाविधम् ॥ विद्यावतः सदाचा-
रान्ब्राह्मणान्वृणुयाच्छतम् ॥ ३७ ॥ प्रत्येकं चण्डि-
कापाठान्विदध्युस्तेदिशामिताम् ॥ अयुतं प्रजपेयुस्तं
प्रत्येकन्नवबर्णकम् ॥ ३८ ॥ पूर्वोक्ताः कन्यकाः
पूज्याः पूर्वमन्त्रैः शतं शुभाः॥ एवं दशाहं सम्पाद्यहो-
मं कुर्युः प्रयत्नतः ॥ ३९ ॥ सप्तशत्याः शतावृत्त्या
प्रतिश्लोकं विधानतः लक्षसंख्य नवार्णेन पूर्वोक्तैर्द्र-
व्यसंचयैः ॥ ४० ॥ होतृभ्यो दक्षिणां दत्वा पूर्वो-
क्तान्भोजयेद्विजान् ॥ सहस्रसम्मितान्साधून्दे०यारा-

दु० १६

धनतत्परान् ॥ ४१ ॥ एवं सहस्रसंख्याके कृतेचण्डी-
विधौनृणाम् । सिध्यत्यभीप्सितं सर्वं दुःखौघश्च विन-
१७ श्यति ॥ ४२ ॥ मारीदुर्भिक्षरोगाद्या नश्यन्तिव्य-
सनोच्चयाः नेमंविधिं वदेत् दुष्टे खले चौरे गुरुद्रुहि
॥ ४३ ॥ साधौजितेन्द्रियदान्ते वदेद्विधि मिमंपरम् ।
एवं सा चंडिकातुष्टावक्तॄञ्छ्रोतॄंश्च रक्षति ॥४५॥

* इति * १७

पाठ प्रकारो यथा वाराहीतन्त्रे—

आधारं स्थापयित्वा तु पुस्तकं वाचयेत्ततः ।

हस्त संस्थापनाद् देवि भवेदर्धं फलं यतः ॥ यावन्न
पृ० पूर्यतेऽध्यायस्तावन्न विरमेत्पठन् । यदि प्रमादाद्- पृ०
ध्याये विरामो भवति प्रिये॥ पुनरध्यायमारभ्यपठेत्सर्वं
१८ मुहुर्मुहुः । अनुक्रम त्पठेद् देवि शिरःकम्पादिकं त्यजेत्
कवचादिक्रमवश्यमेवपठनीयम् ।

देह संरक्षणार्थाय वर्ममादौततोऽर्गलाम् ।
ततः कीलं पठेत् पश्चात् सप्तशत्यास्तवंजपेत् ॥ १ ॥

प्रथमं चरितं प्रोक्तं मधुकैटभ नाशनम् । १८
द्वितीयं विद्धिचरितं महिषासुर घातनम् ॥ १ ॥
तृतीयं चरितं ज्ञेयं शुंभदैत्य वध निवृत्तम् । चरितानि-

जपेत् त्रीणि सरहस्यान्यतेन्द्रियः ॥ २ ॥ तथाशत-
मादौ शतं चान्ते जपेन्मन्त्रं नवार्णकम् । चण्डी सप्त-
शती मध्ये सम्पुटोऽयमुदाहृतः ॥ १ ॥ सकामः
१८ सम्पुटोजप्यो निष्कामः सम्पुटंविना ॥ २ ॥

मारीचिकल्पे-

रात्रिसूक्तं जपेदादौ मध्ये सप्तशतीस्तवम् ।
अन्ते तु जपनीयं वै देवीसूक्तमितिक्रमः ॥ १ ॥
एवं संपुटितं स्तोत्रं सर्वकामार्थ सिद्धिदम् ॥ २ ॥ १४

शापोद्धार मन्त्रः-

ओं ह्रीं क्लीं श्रीं क्रां क्रीं चण्डिके देवि

शापानुग्रहं कुरु कुरु स्वाहा । इति सप्तवारं जपेत् ॥

प्रातः सायं यदा कदा प्रतिदिनं वा यजमानः आचम्य प्राणानायम्य अनोभद्रादिमङ्गलमन्त्रपठनानन्तरङ्‌ शाश्वतादिभिःसंकल्पंकुर्यात् ।

अद्येत्यादि देश कालौ संकीर्त्य समस्तापन्निवारण पूर्वक मङ्गलप्राप्त्यर्थं गोत्रस्य नाम्नः सर्व मनोरथ सिद्धये महाकाली महालक्ष्मी महासरस्वती प्रीत्यर्थङ्क वचार्गलाकीलकन्न्यासपूर्वकाष्टोत्तर शतनवार्ण

णिभावितामनुरित्यन्तन्तदन्ते देवी सूक्तम्पुनर्नवार्णा-
ष्टोत्तरशतजपं रहस्यत्रययुतं दुर्गासप्तशतीपाठमहङ्क
रिष्ये । शतचण्डी सहस्रचण्डी पाठं वा । तदङ्गत्वेन
स्वस्तिपुण्याहवाचनं मातृका पूजनं वसोर्धारापूजन-
२१ मायुष्यमन्त्रजपन्नान्दी श्राद्धमाचार्यवरणादीनि करि-
ष्ये । तत्रादौ निर्विघ्नतासिध्यर्थं गणेशाम्बिकयोः २१
पूजनङ्करिष्ये । एतानि सर्वाणि कृत्वानुष्ठानमारभेत् ।
प्रथमे दिने अयंक्रमः ततः प्रतिदिनं संक्षेपतोयथा
शक्ति पूजितानान्देवानां देवीनाञ्च पूजा कर्तव्या ।

कृतानाम्ब्राह्मणानाञ्च पूजावश्यकी शक्तौ सत्यां कु-
मारी पूजनं स्त्रीणाम्पूजनञ्च । समय विषये तु न
विशेष नियमः तदुक्तम्—मार्कण्डेयपुराणोक्तं देवी
सप्तशतीस्तवम् । सर्वकामोद्यकामो वा भक्त्याकुर्या-
दहर्निशम् ॥ सदामन्त्रजपंकुर्याद्धोमंकुर्याद्विधानतः ॥
तर्पणम्मार्जनन्देव्याः सद्विप्राणां च भोजनम् ॥

इति डमरतंत्रे यामले वाराहीतन्त्रे च ।

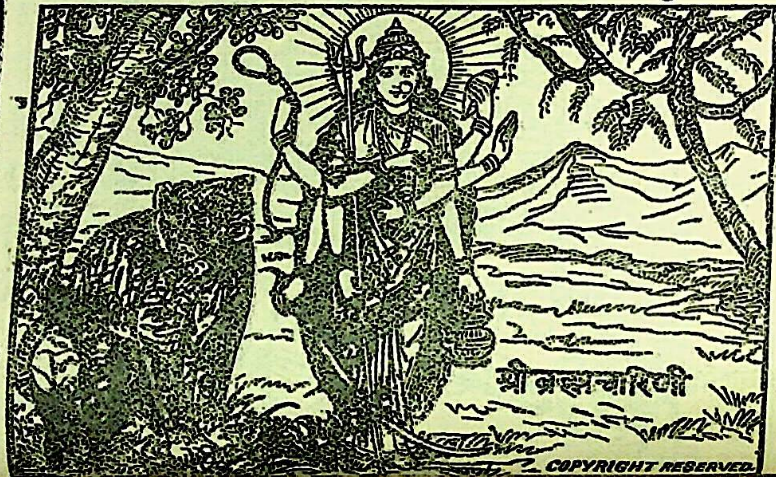
ततः "ॐ नमो देव्यै" इत्यादि मन्त्रेण पुस्तकस्य पञ्चोपचारैः पूजां कृत्वा तद्भावेन भावितः पाठं कुर्यात् ।

अग्रिमाणि नवचित्राणि नवरात्रेषु क्रमशः दर्शनीयानि

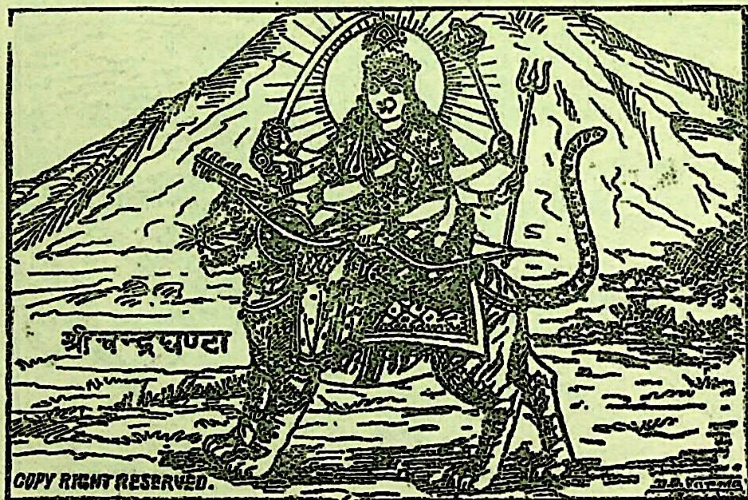
२३

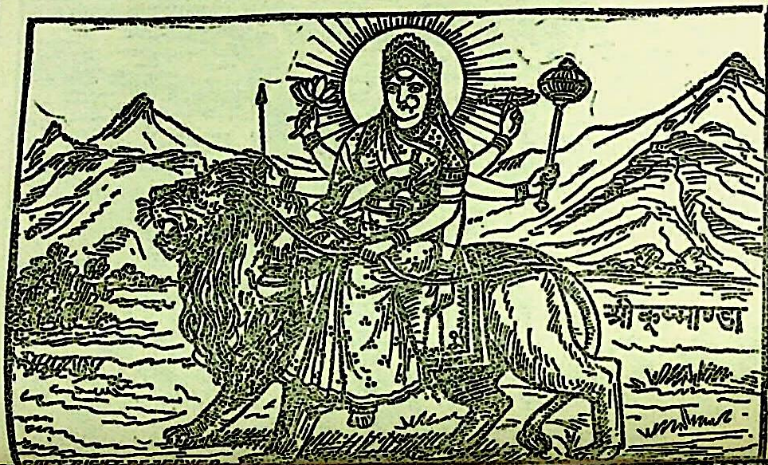
૨૪

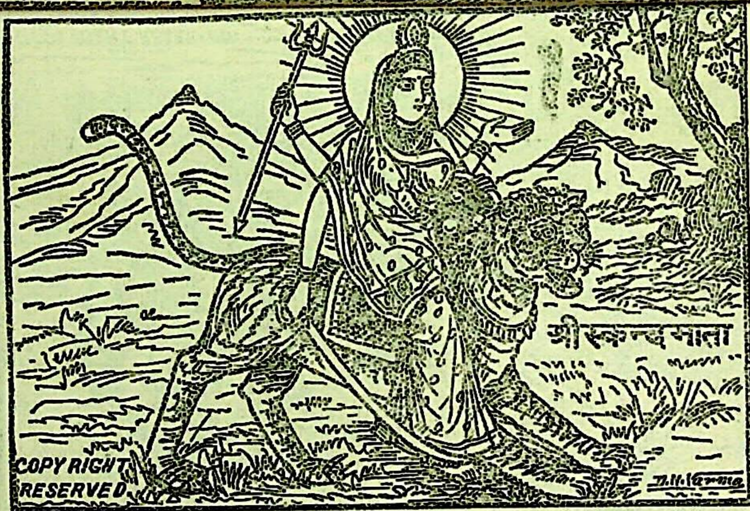
૨૪

२५

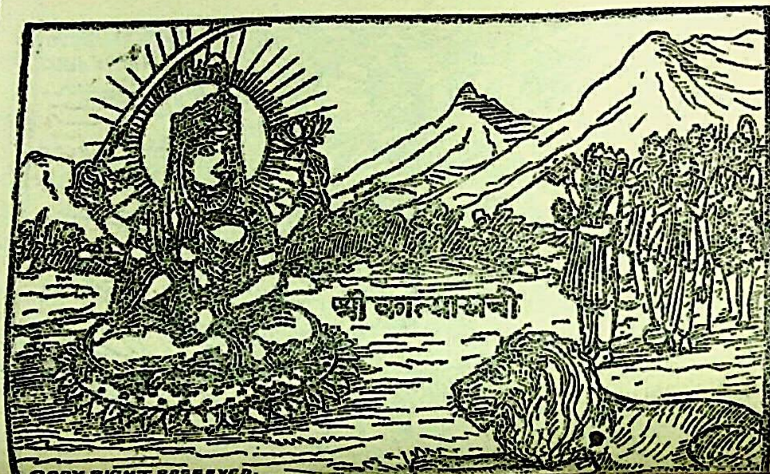

श्री कूष्माण्डा

२८

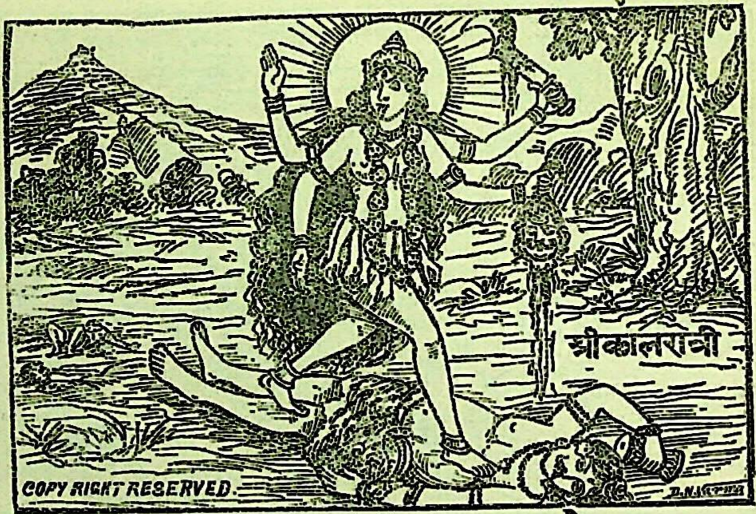

२७

२८

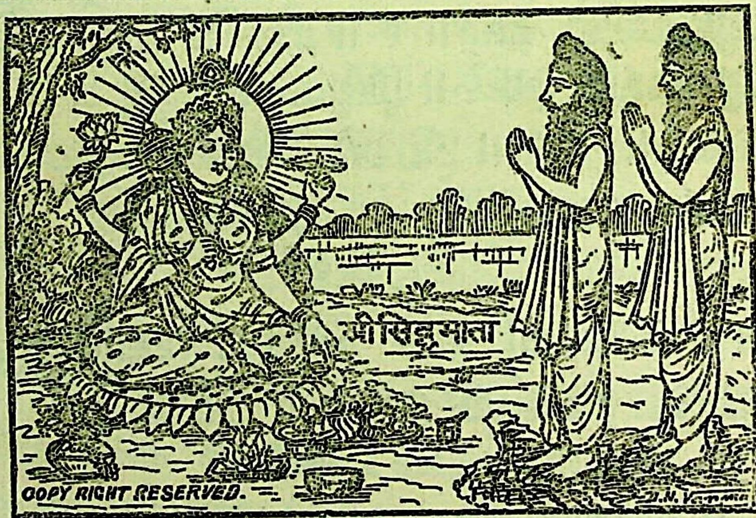

२८

श्रीकालरात्री
COPY RIGHT RESERVED.

श्रीमहागौरी
COPYRIGHT RESERVED

३१

३१

श्रीगणेशाय नमः ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

॥ मार्कण्डेय उवाच ॥

ॐ यद्गुह्यं परमं लोके सर्वरक्षाकरं नृणाम् ।
३२ यन्नकस्यचिदाख्यातं तन्मे ब्रूहि पितामह ॥ १ ॥

॥ ब्रह्मोवाच ॥

अस्तिगुह्यतमंविप्रसर्वभूतोपकारकम् । देव्या- ३२
स्तुकवचंपुण्यं तच्छृणुष्वमहामुने ॥ १ ॥ प्रथमं शैल
पुत्री च द्वितीयं ब्रह्मचारिणी ॥ तृतीयं चन्द्रघण्टेति
कूष्माण्डेति चतुर्थकम् ॥ ३ ॥ पंचमं स्कन्दमातेति

कूष्माण्डेति चतुर्थकम् ॥ ३ ॥ पञ्चमं स्कन्दमातेति
षष्ठं कात्यायनीति च । सप्तमं कालरात्रीति महागौ
ॐ रीति चाष्टमम् ॥ ४ ॥ नवमं सिद्धि-दात्री च नव ॐ
३३ दुर्गाः प्रकीर्तिताः ॥ उक्तान्येतानि नामानि ब्रह्मणैव
महात्मना ॥ ५ ॥ अग्निना दह्यमानस्तु शत्रु मध्ये
गतो रणे । विषमेदुर्गमे चैव भयार्ताः शरणं गताः
॥ ६ ॥ न तेषां जायते किंचिदशुभं रणसंकटे ।
नापदं तस्य पश्यामि शोकदुःखभयं न हि ॥ ७ ॥
यैस्तु भक्त्या स्मृता नूनं तेषां बृद्धिःप्रजायते । ये
त्वां स्मरन्ति देवेशि रक्षसे तान्न संशयः ॥८॥ प्रेत-

संस्था तु चामुण्डा वाराही महिषासना । ऐन्द्री
गजसमारूढ़ा वैष्णवी गरुड़ासना ॥ ९ ॥ माहेश्वरी ४०
वृषारूढ़ा कौमारी शिखिवाहना ॥ लक्ष्मीःपद्मासना
३७ देवी पद्महस्ता हरिप्रिया ॥ १० ॥ श्वेत रूपधरा
३८ देवी ईश्वरी वृषवाहना । ब्राह्मी हंससमारूढ़ा सर्वा-
भरणभूषिता ॥ ११ ॥ इत्येता मातरः सर्वाः सर्व
योगसमन्विताः ॥ नानाभरणशोभाढ्या नानारत्नो-
पशोभिताः ॥ १२ ॥ दृश्यन्तेरथमारूढ़ा देव्यः क्रो- ३९
धसमाकुलाः ॥ शंखं चक्रं गदां शक्तिं हलं च मुस-

शंखं चक्रं गदां शक्तिं हलं च मुस-
लायुधम् ॥ १३ ॥ खेटकं तोमरञ्चैव परशुम्पाशमेव
च । कुन्तायुधं त्रिशूलं च शार्ङ्गमायुधमुत्तमम्
॥ १४ ॥ दैत्यानां देहनाशाय भक्तानामभयाय च ।
धारयन्त्यायुधानीत्थं देवानां च हिताय वै ॥ १५ ॥
नमस्तेऽस्तुमहारौद्रे महाघोरपराक्रमे । महाबले महो-
त्साहे महाभयविनाशिनी ॥ १६ ॥ त्राहि मां
देवि दुष्प्रेक्ष्ये शत्रूणां भयवर्धिनी । प्राच्यां रक्षतु
मामैन्द्री आग्नेय्यामग्निदेवता ॥ १७ ॥ दक्षिणेऽवतु
वाराही नैर्ऋत्यां खड्गधारिणी । प्रतिच्यां वारुणी

रक्षेद्वायव्यां मृगवाहिनी ॥ १८ ॥ उदीच्यां पातु
कौमारी ईशान्यां शूलधारिणी । ऊर्ध्वं ब्रह्माणि मे
रक्षेदधस्ताद्वैष्णवी तथा ॥ १९ ॥ एवं दशदिशो
रक्षेच्चामुण्डा शवबाहना । जया मे चाग्रतः पातु
३६ विजया पातु पृष्ठतः ॥ २० ॥ अजितावामपार्श्वे तु
दक्षिणे चापराजिता । शिखामुद्योतिनीरक्षेदुमा
मूर्ध्निव्यवस्थिता ॥ २१ ॥ मालाधरीललाटे च भ्रुवौ-
रक्षेद्यशस्विनी । त्रिनेत्रा च भ्रुवोर्मध्ये यमघण्टा च
नासिके ॥ २२ ॥ शंखिनी चक्षुषोर्मध्ये श्रोत्रयो- ३८

नासिके ॥ २२ ॥ शंखिनी चक्षुषोर्मध्ये श्रोत्रयो- ३६

द्वारवासिनी । कपोलौ कालिका रक्षेत् कर्णमूले
तु शाङ्करी ॥ २२ ॥ नासिकायां सुगन्धा च उत्त-
रोष्ठे च चर्चिका । अधरे चामृतकला जिह्वायां च ॐ
ॐ सरस्वती ॥ २४ ॥ दन्तान्रक्षतु कौमारी कंठदेशेतु
३७ चण्डिका । घंटिकां चित्रघंटा च महामाया च
तालुके ॥ २५ ॥ कामाक्षी चिबुकं रक्षेद्वाचं मे सर्व-
मङ्गला । ग्रीवायां भद्रकाली च पृष्ठवंशे धनुर्धरी ।
॥२६॥ नीलग्रीवा वहिः कण्ठेनलिकां नलकूबरी । ३७
स्कन्धयोः खड्गिनी रक्षेद्बाहू मे ब्रजधारिणी ॥२७॥

हस्तयोर्दण्डिनी रक्षेदम्बिका चांगुलीषु च । नखा-
ञ्छूलेश्वरी रक्षेत्कुक्षौ रक्षेत्कुलेश्वरी ॥ २८ ॥
ॐ स्तनौरक्षेन्महादेवी मनःशोकविनाशिनी । हृदये
३८ ललिता देवी उदरे शूलधारिणी ॥ २९ ॥ नाभौ
च कामिका रक्षेद्गुह्यं गुह्येश्वरी तथा । पूतना
कामिनी मेढ्रं गुदे महिषवाहिनी ॥ ३० ॥ कट्यां ३८
भगवती रक्षेज्जानुनी विन्ध्यवासिनी । जंघे महाबला
रक्षेत्सर्वकामप्रदायिनी ॥३१॥ गुल्फयोर्नारसिंही च
पादपृष्ठे तु तेजसी । पादांगुलीषु श्रीरक्षेत्पादाधःस्थ

पादपृष्ठे तु तैजसी । पादाङ्गुलीषु श्रीरक्षेत्पादाधस्त

लवासिनी ॥ ३२ ॥ नखान्दंष्ट्रा कराली च केशां
श्चैवोर्ध्वकेशिनी । रोमकूपेषु कौमारी त्वचं वागी-
श्वरी तथा ॥ ३३ ॥ रक्तमज्जावसामांसान्यस्थि- ॐ
ॐ मेदांसि पार्वती । अन्त्राणि कालरात्री च पित्तं च
३८ मुकुटेश्वरी ॥३४॥ पद्मावती पद्मकोशे कफे चूडा
मणिस्तथा । ज्वालामुखी नखज्वालाम भेद्या सर्वस
न्धिषु ॥ ३५ ॥ शुक्रं ब्रह्माणि मे रक्षेच्छायां छत्रे-
श्वरी तथा । अहंकारं मनोबुद्धिं रक्षेन्मे धर्मधा- ३८
रिणी ॥ ३६ ॥ प्राणापानौ तथा व्यानमुदानं च

समानकम् ॥ अजहस्ता च मे रक्षेत्प्राणां कल्याण-
शोभना ॥ ३७ ॥ रसे रूपे च गन्धे च शब्दे स्पर्शे
ॐ च योगिनी । सत्वं रजस्तमश्चैव रक्षेन्नारायणी सदा क०
४० ॥ ३८ ॥ आयू रक्षतु वाराही धर्मं रक्षतु वैष्णवी ।
यशः कीर्तिं च लक्ष्मीञ्च धनं विद्याञ्च चक्रिणी
॥३९॥ गोत्रमिंद्राणी मे रक्षेत्पशुन्मे रक्ष चण्डिके ।
पुत्राञ्रक्षेन्महालक्ष्मीर्भार्यांरक्षतु भैरवी ॥४०॥ पंथानं ४०
सुपथारक्षेन्मार्गंक्षेमकरीतथा । राजद्वारे महालक्ष्मी
विजया सर्वतःस्थिता ॥ ४१ ॥ रक्षाहीनंतुयत्स्थानं

विजया सर्वतःस्थिता ॥ ४१ ॥ रक्षाहीनं तु यत्स्थानं
वर्जितं कवचेन तु । तत्सर्वं रक्ष मे देवि जयन्ती
पापनाशिनी ॥ ४२ ॥ पदमेकं न गच्छेत्तु यदीच्छे-
च्छुभमात्मनः । कवचेनावृतो नित्यं यत्र यत्रैव ग-
४१ च्छति ॥४३॥ तत्र तत्रार्थलाभश्च विजयः सार्वका-
मिकः । यं यं चिन्तयते कामं तं तं प्राप्नोति नि-
श्चितम् । परमैश्वर्यमतुलं प्राप्स्यते भूतले पुमान्
॥४४॥ निर्भयो जायते मर्त्यः संग्रामेष्वपराजितः ।
त्रैलोक्ये तु भवेत्पूज्यः कवचेनावृतः पुमान् ॥४५॥ ४१
इदं तु देव्याः कवचं देवानामपि दुर्लभम् । यः पठे

स्मरतो नित्यं त्रिसन्ध्यं श्रद्धयान्वितः ॥ ४६ ॥ दैवी श्री
कला भवेत्तस्य त्रैलोक्येष्वपराजितः । जीवेद्वर्षशतं
श्री साग्रमपमृत्युविवर्जितः ॥ ४७ ॥ नश्यन्ति व्याधयः
४२ सर्वे लूता विस्फोटकादयः । स्थावरं जङ्गमञ्चैव कृत्रि-
मञ्चापि यद्विषम् ॥४८॥ अभिचाराणि सर्वाणि मंत्र
यंत्राणि भूतले । भूचराः खेचराश्चैव जलजाश्चोपदे-
शिकाः ।४६। सहजाःकुलजामालाशाकिनी डाकिनी- ४२
तथा । अन्तरिक्षचरा घोरा डाकिन्यश्च महाबलाः
...गन्धर्वराक्षसाः ॥

ब्रह्मराक्षसवेतालाः कूष्माण्डा भैरवादयः ॥ ५१ ॥
नश्यन्ति दर्शनात्तस्य कवचे हृदि संस्थिते । मानो-
न्नतिर्भवेद्राज्यं तेजोवृद्धिकरम्परम् ॥ ५२ ॥ यशसा-
४३ वर्द्धते सोऽपि कीर्तिमण्डितभूतले । जपेत्सप्तशतीं
चण्डीं कृत्वा तु कवचम्पुरा ॥ ५३ ॥ यावद्भूम-
ण्डलं धत्ते सशैलवनकाननम् । तावत्तिष्ठति मेदिन्यां
सन्ततिः पुत्रपौत्रिकी ॥ ५४ ॥ देहांते परमं स्थानं ४३
यत्सुरैरपि दुर्लभम् । प्राप्नोति पुरुषो नित्यं महामा-
याप्रसादतः ॥ ५५ ॥ लभते परमं रूपं शिवेन

सह मोदते ॥ ५६ ॥ ॥ इति ॥

॥ ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

॥ अथ अर्गलास्तोत्रं प्रारम्भः ॥

जयन्ती मङ्गला काली भद्रकाली कपालिनी ।
दुर्गा क्षमा शिवा धात्री स्वाहा स्वधा नमोस्तुते
॥१॥ जय त्वं देवि चामुण्डे जय भूतार्तिहारिणि ।
जय सर्वगते देवि कालरात्रि नमोस्तुते ॥ २ ॥
मधुकैटभविद्रावि विधातृवरदे नमः । रूपं देहि जयं

मधुकैटभविद्राविविधातृवरदे नमः । रूपं देहि जयं
देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ३ ॥ महिषासुरनि-
र्णाशि भक्तानां सुखदे नमः । रूपं देहि जयं देहि
यशो देहि द्विषो जहि ॥ ४ ॥ रक्तबीजवधे देवि
४५ चण्डमुण्डविनाशिनि । रूपं देहि जयं देहि यशो देहि
द्विषो जहि ॥५॥ शुम्भस्यैव निशुम्भस्य धूम्राक्षस्य च
मर्दिनि । रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि
॥ ६ ॥ वन्दिताङ्घ्रियुगे देवि सर्व सौभाग्यदायिनी ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ७ ॥ ४५
अचिन्त्यरूपचरिते सर्वशत्रुविनाशिनि । रूपं देहि

जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ८ ॥ नतेभ्यः सर्वदा
भक्त्या चण्डिके दुरितापहे । रूपं देहि जयं देहि यशो
श्री देहि द्विषो जहि ॥ ९ ॥ स्तुवद्भ्यो भक्तिपूर्वं त्वां चण्डि- श्री
४६ के व्याधिनाशिनि । रूपं देहि जयं देहि यशो
देहि द्विषो जहि ॥ १० ॥ चण्डिके सततं ये त्वाम-
र्चयन्तीह भक्तितः । रूपं देहि जयं देहि यशो देहि
द्विषो जहि ॥ ११ ॥ देहि सौभाग्यमारोग्यं देहि मे ४६
परमं सुखम् । रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो

च्चकैः। रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि
॥ १३ ॥ विधेहि देवि कल्याणं विधेहि परमां
श्रियम्। रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि
॥ १४ ॥ सुरासुरशिरोरत्ननिघृष्ट चरणेऽम्बिके। ४७
४७ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १५ ॥
विद्यावन्तं यशस्वन्तं लक्ष्मीवन्तं जनं कुरु। रूपं
देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १६ ॥
प्रचण्ड दैत्यदर्पघ्ने चंडिके प्रणताय मे। रूपं देहि
जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १७ ॥ चतुर्भुजे

चतुर्वक्त्र-संस्तुते परमेश्वरि । रूपं देहि जयं
देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १८ ॥
ॐ कृष्णेन संस्तुते देवि शश्वद्भक्त्या सदाम्बिके । रूपं ॐ
४८ देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १९ ॥
हिमाचल सुतानाथ संस्तुते परमेश्वरि । रूपं देहि
जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २० ॥ इन्द्राणी
पति सद्भाव पूजिते परमेश्वरि । रूपं देहि जयं देहि
यशो देहि द्विषो जहि ॥ २१ ॥ देवि प्रचंडदोर्दंड ४८
दैत्यदर्प विनाशिनि । रूपं देहि जयं देहि यशो

दैत्यदर्पविनाशिनि । रूपं देहि जयं देहि यशो
देहि द्विषो जहि ॥ २२ ॥ देवि भक्तजनोद्दामदत्ता-
नन्दोदयेऽम्बिके । रूपं देहि जयं देहि यशो देहि
४८ द्विषो जहि ॥२३॥ पत्नीं मनोरमां देहि मनोवृत्ता-
नुसारिणीम् । तारिणीं दुर्गसंसारसागरस्य कुलो-
द्भवाम् ॥२४॥ इदं स्तोत्रं पठित्वा तु महा-
स्तोत्रं पठेन्नरः । स तु सप्तशती संख्यापरमाप्नोति
संपदाम् ॥ २५ ॥

४८

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणेऽर्गलास्तोत्रं समाप्तम् ।

॥ अथ कीलकस्तोत्र प्रारम्भः ॥

नमश्चण्डिकायै मार्कण्डेय उवाच ।

विशुद्धज्ञान देहाय त्रिवेदीदिव्यचक्षुषे । श्रेयः
प्राप्तिनिमित्ताय नमः सोमार्धधारिणे ॥ १ ॥ सर्वमे-
तद्विजानीयान्मंत्राणामपि कीलकम् । सोऽपि क्षे-
ममवाप्नोति सततं जाप्यतत्परः ॥ २ ॥ सिद्ध्यन्त्यु-
च्चाटनादीनि वस्तूनि सकलान्यपि । एतेन स्तुवतां
देवी स्तोत्रमात्रेणसिद्ध्यति ॥ ३ ॥ न मंत्रं नौषधं

सर्वमुच्चाटनादिकम् ॥ ४ ॥ समग्राण्यपि सिद्ध्यंति
ॐ लोकशङ्कामिमां हर। कृत्वा निमन्त्रयामास सर्वमे- ॐ
वमिदं शुभम् ॥ ५ ॥ स्तोत्रं वै चण्डिकायास्तु तच्च
५१ गुप्तं चकार सः समाप्नोति सुपुण्येन तां यथावन्नि-
यन्त्रणाम् ॥ ६ ॥ सोऽपि क्षेममवाप्नोति सर्वमेव न
संशयः। कृष्णायां वा चतुर्दश्यामष्टम्यां वा समाहितः
॥७॥ ददाति प्रतिगृह्णाति नान्यथैषा प्रसिद्ध्यति। ५१
इत्थंरूपेण कीलेन महादेवेन कीलितम् ॥ ८ ॥ यो
निष्कीलां विधायैनां नित्यं जपति सुस्फुटम्। स

सिद्धः सगणः सोऽपि गन्धर्वो जायते नरः ॥ ९ ॥
न चैवाप्यंतस्तस्य भयं क्वापि हि जायते । नापमृत्यु-
वशं याति मृतो मोक्षमवाप्नुयात् ॥ १० ॥ ज्ञात्वा
प्रारभ्य कुर्वीत न कुर्वाणो विनश्यति । ततो ज्ञात्वैव
५२ सम्पन्नमिदं प्रारभ्यते बुधैः ॥ ११ ॥ सौभाग्यादि च
यत्किञ्चिद्दृश्यते ललनाजने । तत्सर्वं त्वत्प्रसादेन
तेन जाप्यमिदं शुभम् ॥ १२ ॥ शनैस्तु जप्यमानेऽ
स्मिन् स्तोत्रे सम्पत्तिरुच्चकैः । भवत्येव समग्रापि ततः
प्रारभ्यमेव तत् ॥ १३ ॥ ऐश्वर्यं यत्प्रसादेन सौभा-

प्रारभ्यमेव तत् ॥ १३ ॥ ऐश्वर्यं यत्प्रसादेन सौभा-
ग्यारोग्यसम्पदः । शत्रुहानिः परो मोक्षः स्तूयते
सा न किञ्जनैः ॥ १४ ॥ ॥ इति ॥

॥ अथ उत्कीलन मन्त्रः ॥

ॐ श्रीं क्लीं ह्रीं सप्तशति चण्डिके उत्कीलनं
कुरूकुरू स्वाहा । इति एक विंशति वारंजपेत् ।

॥ अथ नवार्ण विधिः ॥

श्रीगणपतिर्जयति ॥ ॐ अस्य श्रीनवार्णा-
मंत्रस्य ब्रह्म-विष्णु-रुद्रा ऋषयः गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् ५३
छन्दांसि श्रीमहाकाली महालक्ष्मी महासरस्वत्यो

देवताः ऐं बीजम् ह्रीं शक्तिः क्लीं कीलकम् श्रीमहाकाली महालक्ष्मी महासरस्वती प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः । ब्रह्माविष्णुरुद्रऋषिभ्यो नमः शिरसि । गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् छन्दोभ्यो नमो मुखे । महाकाली महालक्ष्मी महासरस्वती देवताभ्यो नमः हृदि । ऐं बीजाय नमः गुह्ये । ह्रीं शक्तये नमः पादयोः । क्लीं कीलकाय नमः नाभौ । इति मूलेन करौ संशोध्य ॐ ऐं अंगुष्ठाभ्यां नमः । ॐ ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः ।

ॐ ऐं अंगुष्ठाभ्यां नमः । ॐ ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः ।

काभ्यां नमः । ॐ विच्चे कनिष्ठिकाभ्यां नमः । ॐ
ऐं ह्रीं क्लीं चामुंडायै विच्चे करतल करपृष्ठाभ्यां नमः। ॐ
ॐ एवं हृदयादि० ॥ ततोऽक्षरन्यासः । ॐ ऐं नमः
५५ शिखायाम् । ॐ ह्रीं नमो दक्षिण नेत्रे । ॐ क्लीं
नमो वामनेत्रे । ॐ चां नमो दक्षिणकर्णे । ॐ मुं
नमो वामकर्णे । ॐ डां नमो दक्षिण नासायाम् ।
ॐ ऐं नमो वामनासायाम् । ॐ विं नमो मुखे । ॐ ५५
च्चे नमो गुह्ये । एवं विन्यस्याष्टवारं मूलेन व्यापकं
कुर्यात् । ॐ ऐं प्राच्यै नमः । ॐ ऐं आग्नेय्यै नमः ।

ॐ ह्रीं दक्षिणायै नमः ॐ ह्रीं नैऋत्यै नमः।
ॐ क्लीं प्रतीच्यै नमः। ॐ क्लीं वायव्यै नमः। ॐ
चामुण्डायै उदीच्यै नमः। ॐ चामुण्डायै इशान्यै
५६ नमः। ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्चे उर्ध्वाय
नमः। ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्चे भूम्यै नमः।

॥ अथ ध्यानम् ॥

खड्गं चक्रगदेषुचापपरिघाञ्छूलं भुशुण्डीं शिरः
शंखं संदधतीं करैस्त्रिनयनां सर्वाङ्गभूषावृताम्। ५८
नीलाश्मद्युतिमास्यपाददशकां सेवे

यामस्तौत्स्वपिते हरौ कमलजो हन्तुं मधुं कैटभम्
ॐ ॥ १ ॥ अक्षस्रक्परशुं गदेषु कुलिसम्पद्मं धनुष्कु- ॐ
५७ ण्डिकां दण्डं शक्तिमसिञ्च चर्म जलजं घण्टां
सुराभाजनम् । शूलम्पाशसुदर्शने च दधतीं हस्तैः
प्रसन्नाननां सेवे सैरिभमर्दिनीमिह महालक्ष्मीं सरो-
जस्थिताम् ॥ २ ॥ घण्टा शूलहलानि शंखमुसले
चक्रं धनुःसायकं हस्ताब्जैर्दधतीं घनान्तविलसच्छी ५७
तांशुतुल्यप्रभाम् । गौरीदेहसमुद्भवां त्रिजगतामाधा
रभूतां महा पूर्वामत्र सरस्वतीमनुभजेच्छुम्भादिदैत्या-

र्दिनीम् ॥ ३ ॥ ततः अष्टोत्तर शतम् ॐ ऐं ह्रीं
क्लीं चामुण्डायै विच्चे इति मन्त्रं जपेत् ॥

॥ इति ॥

२८ ॥ अथ रात्रिसूक्तम् ॥

विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीम् ।
निद्रां भगवतीं विष्णोरतुलां तेजसः प्रभुः ॥ १ ॥

॥ ब्रह्मोवाच ॥

त्वं स्वाहा त्वं स्वधा त्वं हि वषट्कारः स्वरा- ५८
त्मिका । सुधा त्वमक्षरे नित्ये त्रिधा मात्रात्मिका

स्थिता ॥ २ ॥ अर्धमात्रास्थिता नित्या यानुच्चार्या
विशेषतः त्वमेव संध्या सावित्री त्वं देवि जननी
परा ॥ ३ ॥ त्वयैतद्धार्यते विश्वं त्वयैतत्सृज्यते
५४ जगत् । त्वयैतत्पाल्यते देवि त्वमत्स्यन्ते च सर्वदा
॥ ४ ॥ विसृष्टौ सृष्टिरूपा त्वं स्थितिरुपा च पालने
तथा संहृतिरूपान्ते जगतोऽस्य जगन्मये ॥ ५ ॥
महाविद्या महामाया महामेधा महास्मृतिः । महामोहा
च भवती महादेवी महासुरी ॥ ६ ॥ प्रकृतिस्त्वञ्च ५४
सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी कालरात्रिर्महारात्रिर्मोह

रात्रिश्च दारुणा ॥ ७ ॥ त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं ह्रीस्त्वं
बुद्धिर्बोधलक्षणा । लज्जा पुष्टिस्तथा तुष्टिः त्वं शान्तिः
ॐ क्षान्तिरेव च ॥ ८ ॥ खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी ॐ
६० चक्रिणी तथा । शंखिनी चापिनी बाणभुशुण्डीपरि-
घायुधा ॥ ९ ॥ सौम्यासौम्यतराशेषसौम्येभ्यस्त्वति
सुन्दरी । परापराणां परमा त्वमेव परमेश्वरी ॥ १० ॥
यच्च किञ्चित्क्वचिद्वस्तु सदसद्वाखिलात्मिके । तस्य
सर्वस्य या शक्तिः सा त्वं किं स्तूयसे तदा ॥ ११ ॥
यया त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पात्यत्ति यो जगत् । सोऽपि ६०

द्रावशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ॥ १२ ॥
विष्णुः शरीरग्रहणमहमीशान एव च । कारितास्ते
यतोऽतस्त्वां कः स्तोतुं शक्तिमान्भवेत् ॥ १३ ॥
सा त्वमित्थं प्रभावैः स्वैरुदारैर्देवि संस्तुता मोहयैतौ
दुराधर्षावसुरौ मधुकैटभौ ॥ १४ ॥ प्रबोधञ्च जग-
त्स्वामी नीयतामच्युतो लघु । बोधश्च क्रियतामस्य
हन्तुमेतौ महासुरौ ॥ १५ ॥ इति ॥

अथ सप्तशतीन्यासः ।

खड्गिनी शूलनी घोरा० ॥ अंगुष्ठाभ्यां नमः ।

शूलेन पाहि नो देवि० ॥ तर्ज्जनीभ्यांनमः । प्राच्यां
ॐ रक्षप्रतीच्यां च० । मध्यमाभ्यांनमः । सौम्यानियानि
६२ रूपाणि० अनामिकाभ्यां नमः ॥ खड्गशूल गदा
दीनि० कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ सर्व स्वरूपे सर्वेसे०
करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः । एवं हृदयादिन्यासः ॥
खड्गिनीशूलिनीघो० हृदयाय नमः । शूलेनपाहि-
नोदेवि० शिरसे स्वाहा ॥ प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च
शिखायै वषट् ॥ सौम्यानि० यानि रूपाणि० कव- ६२
चाय हुं ॥ खड्गशूलगदादीनि० नेत्र त्रयाय वौषट्

सर्वस्वरूपे सर्वेशे० अस्त्रायफट् ॥

ओं अस्य प्रथमचरितस्य ब्रह्मा ऋषिः, महाकाली देवता, गायत्री छन्दो, नन्दा शक्तिः, रक्तदन्तिका बीज मग्निस्तत्वं, ऋग्वेदस्वरूपं, श्रीमहाकाली प्रीत्यर्थं प्रथमचरित जपे विनियोगः ॥

॥ अथ ध्यानम् ॥

खड्गं चक्रगदेषुचापपरिघाञ्छूलम्भुशुण्डीं शिरः
शंखं संदधतीं करैस्त्रिनयनां सर्वाङ्गभूषा वृताम् ।
नीलाश्मद्युतिमास्यपाददशकां सेवे महाकालिकाम्

उ० यामस्तौत्स्वपिते हरौ कमलजो हन्तुं मधुं कैट-
भम् ॥ १ ॥ इति ॥ पृ० १

३४ ओं मार्कण्डेय उवाच ।

सावर्णिस्सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः ।
निशामय तदुत्पत्तिं विस्तराद्गततो मम ॥ २ ॥
महामायानुभावेन यथा मन्वन्तराधिपः । स बभूव
महाभागः सावर्णिस्तनयो रवेः ॥३॥ स्वारोचिषेन्तरे
पूर्वञ्चैत्रवंशसमुद्भवः । सुरथो नाम राजाभूत्समस्ते ६७
क्षितिमण्डले ॥ ४ ॥ तस्य पालयतः सम्यक् प्रजा

ॐ पुत्रानिवौरसान् । बभूवुः शत्रवो भूपाः कोलाविध्वं-
सिनस्तदा ॥ ५ ॥ तस्य तैरभवद्युद्धमतिप्रबलद-
६५ ण्डिनः । न्यूनैरपि स तैर्युद्धे कोलाविध्वंसिभिर्जितः
॥ ६ ॥ ततः स्वपुरमायातो निजदेशाधिपोऽभवत् ।
आक्रान्तः स महाभागस्तैस्तदा प्रबलारिभिः
॥ ७ ॥ अमात्यैर्बलिभिर्दुष्टैर्दुर्बलस्य दुरात्मभिः ।
कोशो बलञ्चापहृतं तत्रापि स्वपुरे ततः ॥ ८ ॥ ततो
मृगयाव्याजेन हृतस्वाम्यः स भूपतिः । एकाकी हय- ६५
मारुह्य जगाम गहनं वनम् ॥ ९ ॥ स तत्राश्रमम

द्राक्षीद् द्विजवर्यस्य मेधसः । प्रशान्तश्वापदाकीर्ण-
मुनिशिष्योपशोभितम् ॥ १० ॥ तस्थौ कञ्चित्स
ॐ कालञ्च मुनिना तेन सत्कृतः । इतश्चेतश्च विचरंस्त- ॐ
स्मिन्मुनिवराश्रमे ॥ ११ ॥ सोऽचिन्तयत्तदा तत्र-
६६ ममत्वाकृष्ट चेतनः । मत्पूर्वैः पालितम्पूर्वं मया हीनं १
पुरं हि तत् ॥ १२ ॥ मद्भृत्यैस्तैरसद्वृत्तैर्धर्मतः
पाल्यते न वा । न जाने स प्रधानो मे शूरोहस्ती
सदामदः ॥ १३ ॥ मम वैरिवशं यातः कान् भोगा- ६६
नुपलप्स्यते । ये ममानुगतो नित्यं प्रसादधन भोजनैः

॥१४॥ अनुवृत्तिं ध्रु वन्तेऽद्य कुर्वन्त्यन्यमहीभृताम् ।
ॐ असम्यग्व्ययशीलैस्तैः कुर्वद्भिः सततं व्ययम् ॥१५॥
६७ सञ्चितः सोऽतिदुःखेनक्षयं कोशो गमिष्यति । ॐ
एतच्चान्यच्च सततञ्चिन्तयामास पार्थिवः ॥ ६ ॥
तत्रविप्राश्रमाभ्यासे वैश्यमेकं ददर्श सः । स पृष्टस्तेन १
कस्त्वं भो हेतुश्चागमनेऽत्र कः ॥ १७ ॥ सशोक
इव कस्मात्त्वं दुर्मना इव लक्ष्यसे । इत्याकर्ण्य वच ६७
स्तस्य भूपतेः प्रणयोदितम् ॥ १८ ॥ प्रत्युवाच स तं
वैश्यः प्रश्रयावनतो नृपम् ॥ १९ ॥ वैश्य उवाच

॥२०॥ समाधिर्नाम वैश्योऽहमुत्पन्नो धनिनां कुले
॥ २१ ॥ पुत्रदारैर्निरस्तश्च धनलोभादसाधुभिः ।
ॐ विहीनश्च धनैर्दारैः पुत्रैरादाय मे धनम् ॥ २२ ॥
 वनमभ्यागतो दुःखी .निरस्तश्चाप्तबन्धुभिः । सोऽहं
न वेद्मि पुत्राणां कुशलाकुशलात्मिकाम् ॥ २३ ॥
प्रवृत्तिं स्वजनानाञ्च दाराणाञ्चात्रसंस्थितः ।
किन्नु तेषां गृहे क्षेममक्षेमं किन्नु साम्प्रतम् ॥
॥ २४ ॥ कथन्ते किन्नु सद्वृत्ताः दुर्वृत्ताः
किन्नु मे सुताः ॥ २५ ॥ राजोवाच ॥ २६ ॥

यैर्निरस्तोर्भवांल्लुब्धैः पुत्र दारादिभिर्द्धनैः ॥ २७ ॥
तेषु किम्भवतः स्नेहमनुबध्नाति मानसम् ॥ २८ ॥
१०७ वैश्यउवाच ॥ २९ ॥ एवमेतद्यथा प्राह भवान १०७
६४ स्मद्गतं वचः ॥ ३० ॥ किङ्करोमि न बध्नातिमम
तिष्ठुरताम्मनः । यैः सन्त्यज्य पितृस्नेहं धनलुब्धै- १
र्निराकृतः ॥३१॥ पतिस्वजनहार्द्दञ्च हार्दितेष्वेव मे
मनः । किमेतन्नाभिजानामि जानन्नपि महामते
॥ ३२ ॥ यत्प्रेमप्रवणञ्चित्तं विगुणेष्वपि बन्धुषु ।
तेषां कृते मे निःश्वासो दौर्म्मनस्यञ्च जायते ॥३३॥ ६६

करोमि किं यन्न मनस्तेष्वप्रीतिषु निष्ठुरम् ॥ ३४ ॥
मार्कण्डेय उवाच ॥ ३५ ॥ ततस्तौ सहितौ विप्र
तम्मुनिं समुपस्थितौ॥३६॥ समाधिर्नाम वैश्योऽसौ
७० स च पार्थिवसत्तमः । कृत्वा तु तौ यथान्यायं यथा १
र्हन्तेन संविदम् ॥ ३७ ॥ उपविष्टौ कथाः काश्चिच्च-
क्रतुर्वैश्यपार्थिवौ ॥ ३८ ॥ राजोवाच ॥ ३९ ॥
भगवंस्त्वामहम्प्रष्टुमिच्छाम्येकं वदस्व तत् ॥ ४० ॥
दुःखाय यन्मे मनसः स्वचित्तायत्ततां विना । ममत्वं ७०
गतराज्यस्य राज्याङ्गेष्वखिलेष्वपि ॥ ४१ ॥ जान

तोऽपि यथाज्ञस्य किमेतन्मुनिसत्तम । अयञ्च नि-
ष्कृतः पुत्रैर्दारैर्भृत्यैस्तथोज्झितः ॥ ४२ ॥ स्वजनेन
च सन्त्यक्तस्तेषु हार्दी तथाप्यति । एवमेष तथाहञ्च
द्धावप्यत्यन्तदुःखितौ ॥ ४३ ॥ दृष्टदोषेऽपि विषये
७१ ममत्वाकृष्टमानसौ । तत्किमेतन्महाभाग यन्मोहो
ज्ञानिनोरपि ॥४४॥ ममास्य च भवत्येषा विवेका १
न्धस्य मूढ़ता ॥ ४५ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ४६ ॥ ज्ञान
मस्ति समस्तस्य जन्तोर्विषयगोचरे ॥४७॥ विषयश्च ७१
महाभाग यान्ति चैवंपृथक् पृथक् । दिवान्धाः प्राणिनः

केचिद्रात्रावन्धास्तथापरे ॥ ४८ ॥ केचिद्दिवा तथा
रात्रौ प्राणिनस्तुल्यदृष्टयः । ज्ञानिनो मनुजाः सत्यं
७२ किन्तु ते नहि केवलम् ॥ ४९ ॥ यतो हि ज्ञानिनः १
सर्वे पशुपक्षि मृगादयः । ज्ञानञ्च तन्मनुष्याणां
यत्तेषां मृगपक्षिणाम् ॥ ५० ॥ मनुष्याणां च यत्तेषां
तुल्यमन्यत्तथोभयोः । ज्ञानेऽपि सति पश्यैतान्पतङ्गा
ञ्छावचञ्चुषु ॥ ५१ ॥ कणमोक्षादृतान्मोहात्पीड्य- ७२
मानानपि क्षुधा । मानुषा मनुजव्याघ्राः साभिलाषः
सुतान्प्रति ॥ ५२ ॥ लोभात्प्रत्युपकाराय नन्वेतान्

किन्नपश्यसि । तथापि ममता वर्त्तें मोहगर्त्तें निपा
तिताः ॥ ५३ ॥ महामायाप्रभावेण संसारस्थितिका- अ०
७१ रिणी ॥ तन्नात्र विस्मयः कार्यो योगनिद्रा जगत्पतेः १
७२ ॥५४॥ महामाया हरेश्चैषा तया संमोह्यते जगत् ।
ज्ञानिनामपि चेतांसि देवी भगवती हि सा ॥५५॥
बलादाकृष्य मोहाय महामाया प्रयच्छति । तया
विसृज्यते विश्वं जगदेतच्चराचरम् ॥५६॥ सैषा प्रसन्ना
वरदा नृणाम्भवति मुक्तये । सा विद्यापरमा मुक्ते हें- ७३
तुभूता सनातनी ॥ ५७ ॥ संसार बन्ध हेतुश्च

सैव सर्वेश्वरेश्वरी ॥ ५८ ॥ राजोवाच ॥ ५९ ॥
भगवन्का हि सा देवी महामायेति याम्भवान् ॥६०॥ श्री
ब्रवीति कथमुत्पन्ना सा कर्म्मास्याश्च किं द्विज ।
यत्प्रभावा च सा देवी यत्स्वरूपा यदुद्भवा ॥ ६१ ॥
तत्सव श्रोतुमिच्छामि त्वत्तो ब्रह्मविदांवर ॥ ६२ ॥ १
ऋषिरुवाच ॥ ६३ ॥ नित्यैव सा जगन्मूर्तिस्तया
सर्वमिदं जगत् ॥ ६४ ॥ तथापि तत्समुत्पत्तिर्बहुधा
श्रूयताम्मम । देवानाङ्कार्यसिद्ध्यर्थमाविर्भवति सा ७४
यदा ॥ ६५ ॥ उत्पन्नेति तदा लोके सा नित्याप्य-

मिधीयते । योगनिद्रां यदा विष्णुर्जगत्येकार्णवीकृते
॥ ६६ ॥ आस्तीर्य शेषमभजत्कल्पान्ते भगवान्
प्रभुः । तदाद्वासुरौ घोरौ विख्यातौ मधुकैटभौ
॥ ६७ ॥ विष्णु कर्णमलोद्भूतौ हन्तुं ब्रह्माणमु-
द्यतौ । स नाभिकमले विष्णोः स्थितो ब्रह्मा प्रजा
पतिः ॥ ६८ ॥ दृष्ट्वा तावसुरौ चोग्रौ प्रसुप्तञ्च
जनार्दनम् । तुष्टाव योगनिद्रां तामेकाग्रहृदयस्थितः
॥ ६९ ॥ विबोधनार्थाय हरेर्हरिनेत्रकृतालयाम् ।
विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीम् ॥७०॥

निद्रांभगवतीं विष्णोरतुलान्तेजसः प्रभुः ॥ ७१ ॥
ब्रह्मोवाच ॥ ७२ ॥ त्वं स्वाहा त्वं स्वधा त्वं हि अ०
स० वषट्कारः स्वरात्मिका ॥ ७३ ॥ स्वधा त्वमक्षरे १
७६ नित्ये त्रिधा मात्रात्मिका स्थिता । अर्द्धमात्रा स्थिता
नित्या यानुच्चार्या विशेषतः ॥ ७४ ॥ त्वमेव सन्ध्या
सावित्री त्वं देवि जननी परा । त्वयैतद्धार्यते विश्वं
त्वयैतत्सृज्यते जगत् ॥ ७५ ॥ त्वयैतत्पाल्यते देवि ७६
त्वमत्स्यन्ते स सर्वदा । विसृष्टौ सृष्टिरूपा त्वं स्थिति-
रूपा च पालने ॥ ७६ ॥ तथा संहृतिरूपान्ते

जगतोऽस्य जगन्मये महाविद्या महामाया महामेधा
महास्मृतिः ॥ ७७ ॥ महा मोहा च भवती महादेवी महासुरी अ०
महासुरी । प्रकृतिस्त्वञ्च सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी
॥ ७८ ॥ कालरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा । १
७१ त्वं श्रीस्त्वमीश्वरीस्त्वं ह्रीस्त्वं बुद्धिर्बोधलक्षणा
॥ ७९ ॥ लज्जा पुष्टिस्तथा तुष्टिस्त्वं शान्तिः क्षा-
न्तिरेव च । खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी
तथा ॥ ॥८० ॥ शंखिनी चापिनी बाणभुशुण्डी ८७
परिघायुधा । सौम्यासौम्यतराशेषसौम्येभ्यस्त्वतिसु-

न्दरी ॥ ८१ ॥ परापराणाम्परमा त्वमेव परमे-
श्वरी । यच्च किञ्चित्क्वचिद्वस्तु सदसद्वाखिलात्मिके ॐ
ॐ ॥ ८२ ॥ तस्य सर्वस्य या शक्तिः सा त्वं किंस्तू-
यसे तदा । यया त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पात्यत्तियो १
७८ जगत् ॥ ८३ ॥ सोऽपि निद्रावशं नीतः कस्त्वां
स्तोतु मिहेश्वरः । विष्णुः शरीरग्रहणमहमीशान
एव च ॥ ८४ ॥ कारितास्ते यतोऽतस्त्वां कः
स्तोतुं शक्तिमान् भवेत् । सा त्वमित्थं प्रभावैःस्वैरु-
दारैर्देवि संस्तुता ॥ ८५ ॥ मोहयैतौ दुराधर्षावसुरौ ७८

मधुकैटभौ । प्रबोधञ्च जगत्स्वामी नीयता मच्युतो
लघु ॥८६॥ बोधश्च क्रियातामस्य हन्तुमेतौ महासुरौ दु०
दु० ॥ ८७ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ८८ ॥ एवं स्तुता तदा
७६ देवी तामसी तत्र वेधसा ॥ ८९ ॥ विष्णोः प्रबो- १
धनार्थाय निहन्तुं मधुकैटभौ । नेत्रास्यनासिकाबाहु-
हृदयेभ्यस्तथोरसः निर्गम्य दर्शने तस्थौ ब्रह्मणोऽव्य
क्तजन्मनः ॥ उत्तस्थौ च जगन्नाथस्तया मुक्तो जना-
र्दनः ॥ ९१ ॥ एकार्णवेऽहिशयनात्ततः स ददृशे च ७६
तौ । मधुकैटभौ दुरात्मानावति वीर्यपराक्रमौ

॥ ९२ ॥ क्रोधरक्तेक्षणावत्तुं ब्राह्मणं जनितोद्यमौ ।
संमुत्थाय ततस्ताभ्यां युयुधे भगवान् हरिः ॥ ९३ ॥
पंचवर्षसहस्राणि बाहुप्रहरणो विभुः । ताचप्यतिब-
लोन्मत्तौ महामायाविमोहितौ ॥ ९४ ॥ उक्तवन्तौ
८० वरोऽस्मत्तो व्रियतामितिकेशवम् ॥ ९५ ॥ श्रीभग- १
वानुवाच ॥ ९६ ॥ भवेतामद्य मे तुष्टौ मम वध्या-
वुभावपि ॥ ९७ ॥ किमन्येन वरेणात्र एतावद्धि
वृतम्मम ॥९८ ऋषिरुवाच ॥ वंचिताभ्यामिति तदा ८०
सर्वमापोमयं जगत् ॥ १०० ॥ विलोक्य ताभ्यां

गदितो भगवान्कमलेक्षणः । आवां जहि न यत्रोर्वी
ॐ सलिलेन परिप्लुता ॥१०१॥ ऋषिरुवाच ॥१०२॥
८१ तथेत्युक्त्वा भगवता शंखचक्रगदाभृता । कृत्वा ॐ
चक्रेण वै च्छिन्ने जघने शिरसी तयोः ॥ १०३ ॥
एवमेषा समुत्पन्ना ब्रह्मणा संस्तुता स्वयम् । प्रभाव- १
मस्या देव्यास्तु भूयः शृणु वदामि ते ॥ १०४ ॥

इति श्री मार्कण्डेय पुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवी महात्म्ये (सफलाः सन्तु मम यजमानस्य वा कामाः) (एवं सर्वत्र पठनीयम्) नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ उवाच १४ अर्द्ध २४ ८१
श्लोकाः ६६ ॥ एवमादितः ॥ १०४ ॥

ॐ अस्य श्री मध्यम, चरितस्य विष्णुऋषिः
महालक्ष्मीर्देवता, उष्णिक्छन्दः, शाकम्भरीशक्तिः,
दुर्गा बीजं,वायुस्तत्वं, यजुर्वेदस्वरूपं, महालक्ष्मीप्रीत्यर्थं
मध्यमचरित जपे विनयोगः ॥ २ ॥

॥ अथ ध्यानम् ॥

अक्षस्रक्परशुं गदेषुकुलिशं पद्मं धनुष्कुंडिकां
दण्डं शक्तिमसिञ्च चर्म जलजं घण्टां सुराभाजनम् ॥
शूलं पाश सुदर्शने च दधतीं हस्तैः प्रसन्नाननां सेवे
सैरिभ मर्दिनीमिह महालक्ष्मीं सरोजस्थिताम् ॥२॥

॥ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

देवासुरमभूद्युद्धम्पूर्णमब्दशतम्पुरा। महिषेऽसु-
८३ राणामधिपे देवानां च पुरन्दरे ॥ २ ॥ तत्रासुरै- अ०
र्महावीर्यैर्देवसैन्यम्पराजितम् । जित्वा च सकलान्दे- २
वानिन्द्रोऽभून्महिषासुरः ॥ ३ ॥ ततः पराजिता
देवाः पद्मयोनिं प्रजापतिम् । पुरस्कृत्य गतास्तत्र
यत्रेशगरुडध्वजौ ॥ ४ ॥ यथावृत्तन्तयोस्तद्वन्म-
हिषासुरचेष्टितम् । त्रिदशाः कथयामासुर्देवाभिभ- ८३
वविस्तरम् ॥ ५ ॥ सूर्येन्द्राग्न्यनिलेन्दूनां यमस्य वरु

णस्य च । अन्येषां चाधिकारान् स स्वयमेवाधिति-
ष्ठति ॥६॥ स्वर्गान्निराकृताः सर्वे तेन देवगणा भुवि ।
७० विचरन्ति यथा मर्त्या महिषेण दुरात्मना ॥७॥ एतद्वः ४०
कथितं सर्वममरारिविचेष्टितम् । शरणं व प्रपन्नाः
८५ स्मो वधस्तस्य विचिन्त्यताम् ॥ ८ ॥ इत्थं निशम्य २
देवानां वचांसि मधुसूदनः । चकार कोपं शम्भुश्च
भ्रु कुटीकुटिलाननौ ॥ ९ ॥ ततोऽतिकोपपूर्णस्य ८४
चक्रिणो वदनात्ततः । निश्चक्राम महत्तेजो ब्रह्मणः
शङ्करस्य च ॥१०॥ अन्येषां चैव देवानां शक्रादीनां

शरीरतः । निर्गतं सुमहत्तेजस्तच्चैक्यं समगच्छत
॥ ११ ॥ अतीव तेजसः कूटं ज्वलन्तमिव पर्वतम् । अ०
दु० ददृशुस्ते सुरास्तत्र ज्वालाव्याप्तदिगन्तरम् ॥ १२ ॥ २
८५ अतुलं तत्र तत्तेजः सर्वदेवशरीरजम् । एकस्थन्तद-
भून्नारी व्याप्तलोकत्रयन्त्विषा ॥ १३ ॥ यदभूच्छा
भवं तेजस्तेनाजायत तन्मुखम् । याम्येन चाभवन्केशा
बाहवो विष्णुतेजसा ॥ १४ ॥ सौम्येनस्तनोर्युग्मं ८५
मध्यं चन्द्रेण चाभवत् । वारुणेन च जङ्घोरू नित-
म्बस्तेजसा भुवः ॥ १५ ॥ ब्रह्मणस्तेजसा पादौ

तदंगुल्योऽर्कतेजसा । वसूनां च करांगुल्यः कौबेरेण
च नासिका ॥ १६ ॥ तस्यास्तु दन्ताः सम्भूताः
प्राजापत्येन तेजसा । नयनत्रितयं जज्ञे तथा पावक-
तेजसा ॥ १७ ॥ भ्रुवौ च सन्ध्ययोस्तेजः श्रवणा
८६ वनिलस्य च । अन्येषां चैव देवानां संभवस्तेजसां
शिवा ॥ १८ ॥ ततः समस्तदेवानां तेजोराशिसमु-
द्भवाम् । तां विलोक्य मुदं प्रापुरमरा महिषार्दिताः
॥ १६ ॥ शूलं शूलाद्विनिष्कृष्य ददौ तस्यै पिना
कधृक् । चक्रञ्च दत्तवान् कृष्णः समुत्पाद्य स्वचक्रतः ८६

॥ २० ॥ शंखञ्च वरुणः शक्तिं ददौ तस्यै हुता-
शनः मारुतो दत्तवांश्चापं बाणपूर्णौ तथेषुधी ॥२१॥
वज्रमिन्द्रः समुत्पाट्य कुलिशादमराधिपः। ददौ
८७ तस्यै सहस्राक्षो घण्टामैरावताद्गजात् ॥ २२ ॥
कालदण्डाद्यमो दण्डं पाशं चाम्बुपतिर्ददौ। प्रजा- २
पतिश्चाक्षमालां ददौ ब्रह्मा कमण्डलुम् ॥ २३ ॥
समस्तरोमकूपेषु निज रश्मीन् दिवाकरः। कालश्च ८७
दत्तवान् खड्गं तस्याश्चर्म च निर्मलम् ॥ २४ ॥
क्षीरोदश्चामलं हारमजरे च तथाम्बरे। चूडामणि-

न्तथा दिव्यं कुण्डले कटकानि च ॥ २५ ॥ अर्ध-
चन्द्रं तथा शुभ्रं केयूरान्सर्वबाहुषु । नूपुरौ विमलौ
तद्वद्ग्रैवेयकमनुत्तमम् ॥ २६ ॥ अंगुलीयकरत्नानि
समस्तास्वंगुलीषु च । विश्वकर्मा ददौ तस्यै परशु-
ञ्चातिनिर्मलम् ॥ २७ ॥ अस्त्राण्यनेकरूपाणि तथा
भेद्यञ्च दंशनम् । अम्लानपङ्कजां मालां शिरस्युरसि
चापराम् ॥ २८ ॥ अददज्जलधिस्तस्यै पङ्कजञ्चा-
तिशोभनम् । हिमवान्वाहनं सिंहं रत्नानि विवि-
धानि च ॥ २९ ॥ ददावशून्यं सुरया पानपात्रं

श्रीः धनाधिपः । शेषश्च सर्वनागेशो महामणि विभूषितम् दु०
८६ ॥ ३० ॥ नागहारं ददौ तस्यै धत्ते यः पृथिवीमि-
माम् । अन्यैरपि सुरैर्देवीभूषणैरायुधैस्तथा ॥ ३१ ॥
सम्मानिता ननादोच्चैः साट्टहासम्मुहुर्मुहुः । तस्या २
नादेन घोरेण कृत्स्नमापूरितं नभः ॥ ३२ ॥
अमायतातिमहता प्रतिशब्दो महानभूत् । चुक्षुभु-
स्सकला लोकाः समुद्राश्च चकम्पिरे ॥ ३३ ॥ चचाल
बसुधा चेलुः सकलाश्च महीधराः । जयेति देवाश्च ८४
मुदाः तामूचुः सिंहवाहिनीम् ॥ ३४ ॥ तुष्टुवुर्मुन-

यश्चैनां भक्तिनम्रात्ममूर्तयः । दृष्ट्वा समस्तं संक्षुब्धं
त्रैलोक्यममरारयः ॥ ३५ ॥ सन्नद्धाखिलसैन्यास्ते
समुत्तस्थुरुदायुधाः । आः किमेतदिति क्रोधादा-
भाष्य महिषासुरः ॥ ३६ ॥ अभ्यधावत तं शब्दम-
शेषैरसुरैर्वृतः । स ददर्श ततो देवीं व्याप्तलोकत्र-
यान्त्विषा ॥ ३७ ॥ पादाक्रान्त्या नतभुवं किरीटो-
ल्लिखिताम्बराम् । क्षोभिताशेषपातालां धनुर्ज्यानिः
स्वनेन ताम् ॥ ३८ ॥ दिशो भुजसहस्रेण समन्ता-
द्व्याप्य संस्थिताम् । ततः प्रवृत्तं युद्धन्तया देव्या

सुरद्विषाम् ॥ ३९ ॥ शस्त्रास्त्रैर्बहुधा मुक्तैरादीपि-
ॐ तादिगन्तरम् । महिषासुरसेनानीश्चिक्षुराख्यो महासुरः ॐ
॥ ४० ॥ युयुधे चामरश्चान्यैश्चतुरङ्गबलान्वितः ।
४१ रथानामयुतैः षड्भिरुदग्राख्यो महासुरः ॥ ४१ ॥ २
अयुध्यतायुतानाञ्च सहस्रेण महाहनुः । पञ्चाशद्भिश्च
नियुतैरसिलोमा महासुरः ॥ ४२ ॥ अयुतानां
शतैः षड्भिर्बाष्कलो युयुधे रणे । गजवाजिसहस्रौ- ४१
घैरनेकैः परिवारितः ॥ ४३ ॥ वृतो रथानाङ्कोट्या
च युद्धे तस्मिन्नयुध्यत । विडालाख्योऽयुतानाञ्चपञ्चा-

शब्दिरथायुतैः ॥ ४४ ॥ युयुधे संयुगे तत्र रथानां
ॐ परिवारितः । अन्ये च तत्रायुतशो रथनागहयैर्वृताः ॐ
॥ ४५ ॥ युयुधुस्संयुगे देव्या सह तत्र महासुराः
६२ कोटिकोटिसहस्रैस्तु रथानां दन्तिनान्तथा ॥४६॥ २
हयानाञ्च वृतो युद्धे तत्राभून्महिषासुरः । तोमरैर्भि-
न्दिपालैश्च शक्तिभिर्मुशलैस्तथा ॥ ४७ ॥ युयुधु-
स्संयुगे देव्या खड्गैः परशुपट्टिशैः । केचिच्च चिक्षिपुः
शक्तीः केचित्पाशांस्तथापरे ॥ ४८ ॥ देवीं खड्ग- ६२
प्रहारैस्तु ते तां हंतुं प्रचक्रमुः । सापि देवी ततस्तानि

शस्त्राण्यस्त्राणि चण्डिका ॥ ४९ ॥ लीलयैवप्रचि-
च्छेदनिजशस्त्रास्त्रवर्षिणी । अनायस्ताननना देवी ॐ
ॐ स्तूयमाना सुरर्षिभिः ॥ ५० ॥ मुमोचा सुर देहेषु
८२ शस्त्राण्यस्त्राणि चेश्वरी । सोऽपि क्रुद्धो धुतसटो
देव्या वाहनकेसरी ॥ ५१ ॥ चचारासुरसैन्येषुवने-
ष्विव हुताशनः । निःश्वासान्मुमुचे यांश्च युध्य-
माना रणेम्बिका ॥ ५२ ॥ त एव सद्यःसम्भूता २
गणाःशत सहस्रशः । युयुधुस्ते परशुभिर्भिन्दिपा- ८३
लासिपट्टिशैः ॥ ५३ ॥ नाशयंतोऽसुरगणान्देवीश-

क्त्युपबृंहिताः । अवादयन्त पटहान् गणाः शंखां
ॐ स्तथापरे ॥ ५४ ॥ मृदंगांश्च तथैवान्ये तस्मिन्युद्ध ॐ
६४ महोत्सवे । ततो देवी त्रिशूलेन गदया शक्तिवृ- २
ष्टिभिः ॥ ५५ ॥ खड्गादिभिश्च शतशो निजघान
महासुरान् । पातयामास चैवान्यान् घंटास्वनविमो-
हितान् ॥ ५६ ॥ असुरान्भुवि पाशेन बद्ध्वा चा-
न्यानकर्षयत् । केचिद्द्विधाकृतास्तीक्ष्णैः खड्गपातै ६४
स्तथापरे ॥ ५७ ॥ विपोथिता निपातेन गदया
भुवि शेरते । वेमुश्च केचिद्रुधिरं मुशलेन भृशं

हताः ॥ ५८ ॥ केचिन्निपतिता भूमौ भिन्नाः शूलेन वक्षसि । निरन्तराः शरौघेण कृताः केचिद्रणाजिरे- ॥ ५९ ॥ श्येनानुकारिणः प्राणान्मुमुचुस्त्रिदशार्दनाः । केषाञ्चिद्बाहवश्छिन्नाश्छिन्नग्रीवास्तथापरे ॥ ६० ॥ शिरांसि पेतुरन्येषामन्ये मध्ये विदारिताः । विच्छिन्नजंघास्त्वपरे पेतुरुर्व्याम्महासुराः ॥ ६१ ॥ एकबाह्वक्षिचरणाः केचिद्देव्या द्विधा कृताः । छिन्नेऽपि चान्ये शिरसि पतिताः पुनरुत्थिताः ॥ ६२ ॥ कबन्धा युयुधुर्देव्या गृहीतपर-

मायुधाः । ननृतुश्चापरे तत्र युद्धे तूर्यलयाश्रिताः
७० ॥६३॥ कबन्धाश्छिन्न शिरसःखड्गशक्त्यृष्टिपाणयः । ४०
४६ तिष्ठ तिष्ठेति भाषन्तो देवीमन्ये महासुराः ॥६४॥
पातितै रथनागाश्वैरसुरैश्च वसुन्धरा । अगम्या २
सा भवत्तत्र यत्राभूत्स महारणः ॥ ६५ ॥ शोणि-
तौघा महानद्यः सद्यस्तत्र विसुस्रुवुः । मध्ये चासु-
रसैन्यस्य वारणासुरवाजिनाम् ॥६६॥क्षणेन तन्महा
सैन्यमसुराणान्तथाम्बिका । निन्ये क्षयं यथा वह्नि- ४६
स्तृणा दारुमहाचयम् ॥ ६७ ॥ स च सिंहो महा-

नादमुत्सृजन्धुत केसरः । शरीरेभ्योऽमरारीणामसू-
निव विचिन्वति ॥ ६८ ॥ देव्या गणैश्च तैस्तत्र
श्री कृतं युद्धन्तथासुरैः । यथैषांतुष्टुवुर्देवाः पुष्पवृष्टि- श्री
४७ मुचो दिवि ॥ ६९ ॥

इति श्रीमार्कंडेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवी माहात्म्ये महिषासुर दैत्यवधो नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥२॥ उवाच ३
॥ १ ॥ श्लोकाः ॥ ६८ ॥ एवं ॥ ६९ ॥ एव मादितः ॥ १७३ ॥

तृतीयोऽध्यायः । ४७

॥ अथ ध्यानम् ॥

उद्यद्भानुसहस्रकान्तिमरुणक्षौमां शिरोमालिकां

रक्तालिप्तपयोधरां जपवटीं विद्यामभीतिं वराम् ।
हस्ताब्जैर्दधतीं त्रिनेत्रविलसद्वक्त्रारविन्दश्रियं, देवीं ॐ
ॐ बद्धहिमांशुरत्नमुकुटांवन्दे सुमन्दस्मिताम् ॥ ३ ॥

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

४८ निहन्यमानं तत्सैन्यमवलोक्य महासुरः । सेना- २
नीश्चिक्षुरः कोपाद्ययौ योद्धुमथाम्बिकाम् ॥ २ ॥
स देवीं शरवर्षेण ववर्ष समरेऽसुरः । यथा मेरुगिरेः
भृङ्गन्तोयवर्षेण तोयदः ॥ ३ ॥ तस्य च्छित्वा ततो
देवी लीलयैव शरोत्करान् । जघान तुरगान्बाणैर्य- ४८

न्तारश्चैव वाजिनाम् ॥ ४ ॥ चिच्छेद च धनुः सद्यो
ध्वजञ्चातिसमुच्छ्रितम् । विव्याध चैव गात्रेषु छिन्न
धन्वानमाशुगैः ॥ ५ ॥ स च्छिन्नधन्वा विरथो
हताश्वो हतसारथिः। अभ्यधावत तां देवीं खड्ग चर्म
४४ धरोऽसुरः ॥ ६ ॥ सिंहमाहत्य खड्गेन तीक्ष्णधारेण
मूर्द्धनि । आजघान भुजे सव्ये देवीमप्यतिवेगवान्
॥ ७ ॥ तस्याः खड्गो भुजम्प्राप्य पफाल नृपनन्दन ।
ततो जग्राह शूलं स कोपादरुणलोचनः ॥ ८ ॥
चिक्षेप च ततस्तत्तु भद्रकाल्याम्महासुरः । जाज्वल्य

मानन्तेजोभी रविविम्बमिवाम्बरात् ॥ ९ ॥ दृष्ट्वा
तदापतच्छूलं देवी शूलममुञ्चत ॥ तच्छूलं शतधा
तेन नीतं स च महासुरः ॥ १० ॥ हते तस्मिन्म-
हावीर्ये महिषस्य चमूपतौ । आजगाम गजारूढश्चा-
मरस्त्रिदशार्दनः ॥ ११ ॥ सोऽपि शक्तिम्मुमोचाथ
देव्यास्तामम्बिका द्रुतम् । हुङ्काराभिहताम्भूमौ पातया
मास निष्प्रभाम् ॥ १२ ॥ भग्नां शक्तिं निपतितां
दृष्ट्वा क्रोध समन्वितः । चिक्षेप चामरः शूलम्बा-
णैस्तदपि साच्छिनत् ॥ १३ ॥ ततः सिंहः समु-

त्पत्य गजकुम्भान्तरे स्थितः । बाहुयुद्धेन युयुधे तेनोच्चैस्त्रिदशारिणा ॥ १४ ॥ युद्ध्यमानौ ततस्तौ तु तस्मान्नागान्महीङ्गतौ । युयुधातेऽतिसंरब्धौ प्रहारै रतिदारुणैः ॥ १५ ॥ ततो वेगात्खमुत्पत्य निपत्य च मृगारिणा । करप्रहारेण शिरश्चामरस्यपृथक्कृतम् ॥१६॥ उदग्रश्चरणो देव्या शिला वृक्षादिभिर्हतः । दन्तमुष्टितलैश्चैव करालश्च निपातितः ॥ १७ ॥ देवी क्रुद्धा गदापातैश्चूर्णयामास चोद्धतम् । वाष्कलम्भिन्दिपालेन बाणैस्ताम्रं

तथान्धकम् ॥ १८ ॥ उग्रास्यमुग्रवीर्यञ्च तथैव च
महाहनुम् । त्रिनेत्रा च त्रिशूलेन जघान परमेश्वरी
॥ १९ ॥ बिडालस्यासिना कायात्पातयामास वै
शिरः । दुर्धरं दुर्मुखञ्चोभौ शरैर्निन्ये यमक्षयम् ॥
॥२०॥ एवं संक्षीयमाणे तु स्वसैन्ये महिषासुरः ॥
माहिषेण स्वरूपेण त्रासयामास तान्गणान् ॥२१॥
कांश्चित्तुण्डप्रहारेण खुरक्षेपैस्तथापरान् । लाङ्गूल
ताडितांश्चान्याञ्छृङ्गाभ्याञ्च विदारितान् ॥ २२ ॥
वेगेन कांश्चिदपरान्नादेन भ्रमणेन च । निःश्वासप-

वनेनान्यान्पातयामास भूतले ॥ २३ ॥ निपात्य
प्रमथानीकमभ्यधावत सोऽसुरः । सिंहं हन्तुं महादे-
व्याः कोपञ्चक्रे ततोऽम्बिका ॥ २४ ॥ सोऽपि को
पान्महावीर्यः खुरक्षुण्णमहीतलः । शृङ्गाभ्याम्पर्वता-
नुच्चांश्चिक्षेप च ननाद च ॥ २५ ॥ वेगभ्रमणवि-
क्षुण्णामही तस्य व्यशीर्यत । लांगूलेनाहतश्चाब्धिः
प्लावयामास सर्वतः ॥ २६ ॥ धुतशृंगावभिन्नाश्च
खण्डं खण्डं ययुर्घनाः । श्वासानिलास्ताः शतशो
निपेतुर्न्नभसोचलाः ॥ २७ ॥ इति क्रोधसमाध्मा

तमापतन्तं महासुरम् । दृष्ट्वा सा चण्डिका कोपं
तद्वधाय तदाकरोत् ॥ २८ ॥ सा क्षिप्त्वा तस्य वै
पाशं तं बबन्ध महासुरम् । तत्याज माहिषं रूपं
सोऽपि बद्धो महामृधे ॥२९॥ ततः सिंहोऽभवत्सद्यो
यावत्तस्याम्बिका शिरः । छिनत्ति तावत्पुरुषः खड्ग-
पाणिरदृश्यत ॥ ३० ॥ तत एवाशु पुरुषं देवी
चिच्छेद सायकैः । तंखड्गचर्मणा सार्धं ततः सोऽ-
भून्महागजः ॥ ३१ ॥ करेण च महासिंहं तञ्चकर्ष
जगर्ज च । कर्षतस्तु करं देवी खड्गेन निरकृन्तत

॥३२॥ ततो महासुरो भूयो माहिषं वपुरास्थितः ।
तथैव क्षोभयामास त्रैलोक्यं सचराचरम् ॥ ३३ ॥
ततः क्रुद्धा जगन्माता चण्डिका पानमुत्तमम् ॥
पपौ पुनः पुनश्चैव जहासारुणलोचना ॥३४॥ ननर्द
चासुरः सोऽपि बलवीर्यमदोद्धतः । विषाणाभ्याञ्च
चिक्षेप चण्डिकाम्प्रति भूधरान् ॥ ३५ ॥ सा च
तान् प्रहितांस्तेन चूर्णयन्ती शरोत्करैः । उवाच
तम्मदोद्धूतमुखरागाकुलाक्षरम् ॥ ३६ ॥ देव्युवाच
॥ ३७ ॥ गर्ज गर्ज क्षणम्मूढ मधु यावत्पिबाम्य

हम् ॥ मया त्वयि हतेऽत्रैव गर्जिष्यंत्याशु देवताः
॥ ३८ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ३९ ॥ एवमुक्त्वा समु-
त्पत्य सारूढा तम्महासुरम् । पादेनाक्रम्य कण्ठे च
शूलेननमताडयत् ॥ ४० ॥ ततः सोऽपि पदाक्रा-
न्तस्तया निजमुखात्ततः । अर्धनिष्क्रान्त एवासी-
द्देव्या वीर्येण संवृतः ॥ ४१ ॥ अर्धनिष्क्रान्त
एवासौयुध्यमानो महासुरः । तया महासिना देव्या
शिरश्छित्त्वा निपातितः ॥ ४२ ॥ ततो हाहाकृतं
सर्वं दैत्यसैन्यं ननाश तत् । प्रहर्षञ्च परं जग्मुः सकला

देवता गणाः ॥ ४३ ॥ तुष्टुवुस्तां सुरा देवीं सह-
दिव्यैर्महर्षिभिः । जगुर्गन्धर्वपतयो ननृतुश्चाप्सरो
गणाः ॥ ४४ ॥

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये महिषासुर
वधस्तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ उवाच ॥ ३ ॥ श्लोकाः ॥ ४४ ॥
एवमादितः ॥ २१७ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ।

॥ अथ ध्यानम् ॥

कालाभ्राभां कटाक्षैररिकुलभयदां मौलिबद्धेन्दु-

रेखां शंखं चक्रं कृपाणं त्रिशिखमपि करैरुद्वहन्तीं त्रिनेत्राम् । सिंहस्कन्धाधिरूढां त्रिभुवनमखिलं तेजसा पूरयन्तीं, ध्यायेद्दुर्गांजयाख्यां त्रिदशपति-नुतां सेवितां सिद्धिकामैः ॥ ४ ॥

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

शक्रादयस्सुरगणा निहतेऽतिवीर्ये तस्मिन् दुरात्मनि सुरारिबले च देव्याः । तां तुष्टुवुः प्रणति-नम्रशिरोधरांसा वाग्भिः प्रहर्षपुलकोद्गमचारुदेहाः ॥ २ ॥ देव्या यया ततमिदं जगदात्मशक्त्या निः

शेषदेवगण शक्तिसमूहमूर्त्या । तामम्बिकामखिलदेव
महर्षिपूज्यां भक्त्या नताःस्म विदधातु शुभानि सा
नः ॥३॥ यस्याः प्रभावमतुलम्भगवाननन्तो ब्रह्मा ४
हरश्च न हि वक्तुमलम्बलञ्च । सा चाण्डिकाखिलजग-
त्परिपालनाय नाशाय चाशुभभयस्य मतिङ्करोतु ॥४॥
या श्रीः स्वयं सुकृतिनां भवनेष्वलक्ष्मीः पापात्मनां
कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः । श्रद्धा सतां कुलजन-
प्रभवस्य लज्जा तां त्वां नताः स्म परिपालय देवि
विश्वम् ॥ ५ ॥ किं वर्णयाम तव रूपमचिन्त्यमेतत्

किंचातिवीर्यमसुरक्षयकारि भूरि । किंचाहवेषु चरि-
तानि तवाद्भुतानि सर्वेषु देव्यसुरदेवगणादिकेषु ७०
७० ॥६॥ हेतुः समस्तजगतां त्रिगुणापि दोषैर्न ज्ञायसे
११० हरिहरादिभिरप्यपारा । सर्वाश्रयाखिलमिदं जगदंश ४
भूतमव्याकृता हि परमा प्रकृतिस्त्वमाद्या ॥७॥ यस्याः
समस्तसुरतासमुदीरणेन तृप्तिं प्रयाति सकलेषु मखेषु
देवि । स्वाहासि वै पितृगणस्य च तृप्तिहेतुरुच्चार्यसे ११०
त्वमत एव जनैः स्वधा च ॥ ८ ॥ या मुक्तिहेतुर-
विचिन्त्य महाव्रता त्व मभ्यस्यसे सुनियतेन्द्रियतत्व-

सारैः । मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसमस्तदोषैर्विद्यासि-
सा भगवती परमा हि देवि ॥ ९ शब्दात्मि-
कासुविमलर्ग्यजुषान्निधानमुद्गीथरम्यपदपाठवतां च
साम्नाम् । देवी त्रयी भगवती भवभावनाय वार्त्ता च
सर्वजगतां परमार्तिहन्त्री ॥१०॥ मेधासि देवि विदि-
ताखिलशास्त्रसारा दुर्गासि दुर्गभवसागरनौरसङ्गा ।
श्रीः कैटभारि हृदयैककृताधिवासा गौरी त्वमेव शशि
मौलिकृतप्रतिष्ठा ॥ ११ ॥ ईषत्सहासममलं परिपूर्ण-
चन्द्र विम्बानुकारि कनकोत्तमकान्तिकान्तम् । अत्य-

द्भुतम्प्रहृत्तमात्तरुषातथापि वक्त्रं विलोक्यसहसा महि-
षासुरेण ॥ १२ ॥ दृष्ट्वा तु देवि कुपितं भ्रुकुटी
करालमुद्यच्छशाङ्कसदृशच्छवि यन्न सद्यः प्राणान्मु-
मोच महिषस्तदतीव चित्रं कैर्जीव्यते हि कुपितान्त
कदर्शनेन ॥ १३ ॥ देवि प्रसीद परमा भवती भवाय
सद्यो विनाशयसि कोपवती कुलानि । विज्ञातमेतद-
धुनैव यदस्तमेतन्नीतंबलं सुविपुलम्महिषासुरस्य
॥ १४ ॥ ते सम्मता जनपदेषु धनानि तेषान्तेषां
यशांसि न च सीदति धर्मवर्गः । धन्यास्त एव निभृ-

तात्मज भृत्यदारा येषां सदाभ्युदयदा भवती प्रसन्ना
॥ १५ ॥ धर्म्याणि देवि सकलानि सदैव कर्माण्य
त्यादृतः प्रतिदिनं सुकृती करोति । स्वर्गं प्रयाति
च ततो भवती प्रसादाल्लोकत्रयेऽपि फलदा ननु देवि
तेन ॥ १६ ॥ दुर्गे स्मृता हरसि भीतिमशेषजन्तोः
स्वस्थैः स्मृता मतिमतीव शुभां ददासि । दारिद्र्य-
दुःखभयहारिणि का त्वदन्या सर्वोपकारकरणाय
सदार्द्रचित्ता ॥१७॥ एभिर्हतैर्जगदुपैति सुखन्तथैते
कुर्वन्तु नाम नरकाय चिराय पापम् । संग्राममृत्युम-

धिगम्य दिवम्प्रयान्तु मत्वेति नूनमहितान्विनिहंसि
देवि ॥ १८ ॥ दृष्ट्वैव किन्न भवती प्रकरोति भस्म
सर्वासुरानरिषु यत्प्रहिणोषि शस्त्रम्। लोकान्प्रयान्तु
रिपवोऽपिहि शस्त्रपूता इत्थम्मति र्भवति तेष्वपि
तेऽतिसाध्वी॥ १९ ॥ खड्गप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथोग्रैः
शूलाग्रकान्तिनिवहेन दृशोऽसुराणाम्। यन्नागता वि-
लयमंशुमदिन्दुखण्डं योग्याननन्तव विलोकयतान्त-
देतत् ॥ २० ॥ दुर्वृत्तवृत्तशमनं तव देवि शीलं रूपं
तथैतदविचिन्त्यमतुल्यमन्यैः। वीर्यं च हन्तृहृतदेव-

पराक्रमाणां वैरिष्वपि प्रकटितैव दया त्वयेत्थम् ॥२१॥
केनोपमा भवतु तेऽस्य पराक्रमस्य रूपं च शत्रुभय-
कार्यति हारि कुत्र। चित्ते कृपासमरनिष्ठुरता च दृष्टा
त्वय्येव देवि वरदे भुवनत्रयेऽपि॥२२॥ त्रैलोक्यमेतद-
खिलं रिपुनाशनेन त्रातं त्वया समरमूर्द्धनि तेऽपि
हत्वा। नीता दिवं रिपुगणा भयमप्यपास्तमस्माकमु
न्मदसुरारि भवं नमस्ते ॥२३॥ शूलेन पाहि नो देवि
पाहि खड्गेन चाम्बिके। घंटास्वनेन नः पाहि चाप-
ज्यानिः स्वनेन च ॥२४॥ प्राच्यां रक्ष प्रतीच्याञ्च

चण्डिके रक्ष दक्षिणे । भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्त-
रस्यां तथेश्वरि ॥ २५ ॥ सौम्यानि यानि रूपाणि
त्रैलोक्ये विचरन्तिते । यानि चात्यर्थघोराणि तैरक्षा
स्मांस्तथा भुवम् ॥ २६ ॥ खड्गशूलगदादीनि यानि
चास्त्राणि तेऽम्बिके । करपल्लवसंगीनि तैरस्मान्
रक्ष सर्वतः ॥ २७ ॥ ऋषिरुवाच ॥२८॥ एवं स्तुता
सुरैर्दिव्यैः कुसुमैर्नन्दनोद्भवैः । अर्चिता जगतां
धात्री तथा गन्धानुलेपनैः ॥२९॥ भक्त्या समस्तै
स्त्रिदशैर्दिव्यैर्धूपैस्सुधूपिता । प्राह प्रसादसुमुखी

समस्तान्प्रणतान् सुरान् ॥३०॥ देव्युवाच ॥३१॥
व्रियतां त्रिदशास्सर्व यदस्मत्तोऽभिवांछितम् ॥३२॥
देवा ऊचुः ॥३३॥ भगवत्या कृतं सर्वं न किंचिदव-
शिष्यते ॥ ३४ ॥ यदयन्निहतः शत्रुरस्माकम्महि-
षासुरः । यदि चापि वरो देयस्त्वयास्माकं महेश्वरि
॥३५॥ संस्मृता संस्मृता त्वं नो हिंसेथाःपरमापदः ।
यश्च मर्त्यः स्तवैरेभिस्त्वां स्तोष्यत्यमलानने ॥३६॥
तस्य वित्तर्द्धिविभवैर्धनदारादिसंपदाम् । वृद्धयेऽस्म-
त्प्रसन्ना त्वं भवेथाः सर्वदाम्बिके ॥३७॥ ऋषिरुवाच

॥३८॥ इति प्रसादिता देवैर्जगतोऽर्थे तथात्मनः। तथेत्यु-
क्त्वा भद्रकाली बभूवान्तर्हिता नृप ॥३९॥ इत्येतत्क-
थितम्भूपसम्भूता सा यथा पुरा। देवी देवशरीरेभ्यो
जगत्त्रयहितैषिणी ॥४०॥ पुनश्च गौरी देहात्सा समु-
द्भूता यथाभवत्। वधाय दुष्टदैत्यानां तथा शुंभनिशुं-
भयोः ॥४२॥ रक्षणाय च लोकानां देवानामुपका-
रिणी। तच्छृणुष्व मयाख्यातं यथावत्कथयामि ते॥४२

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये शक्रादि
स्तुतिश्चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ उवाच ॥ ५ ॥ अर्ध ॥ २ ॥ श्लोकाः
॥ ३५ ॥ एवं ॥ २ ॥ एवमादितः ॥ २५६ ॥

श्री १२२

ॐ अस्य श्री उत्तम चरितस्य रुद्रऋषिः, महा
सरस्वती देवता, अनुष्टुपछन्दः, भीमा शक्तिः, भ्रामरी
बीजं, सूर्यस्तत्वं, सामवेदः स्वरूपं, महासरस्वती
प्रीत्यर्थे उत्तमचरितजपे विनियोगः ॥ ३ ॥

॥ अथ ध्यानम् ॥

घण्टा शूलहलानि शंखमुसले चक्रं धनुः
सायकं हस्ताब्जैर्दधतींघनान्तविलसच्छीतांशुतुल्यप्र-
भाम् । गौरीदेह समुद्भवां त्रिजगतामाधारभूतांमहा-

पूर्वामत्र सरस्वतीमनुभजेच्छुंभादिदैत्यार्दिनीम् ॥ ५ ॥

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ पुरा शुम्भनिशुम्भाभ्यामसुराभ्यां
शचीपतेः । त्रैलोक्यं यज्ञभागाश्च हृता मदबलाश्रयात्
॥ २ ॥ तावेव सूर्यतान्तद्वदधिकारन्तथैन्दवम् ।
कौवेरमथ याम्यं च चक्राते वरुणस्य च ॥ ३ ॥
तावेव पवनर्द्धिञ्च चक्रतुर्वह्निकर्म च । ततो देवा
विनिर्धूता भ्रष्टराज्याः पराजिताः ॥ ४ ॥ हृताधि-
कारास्त्रिदशास्ताभ्यां सर्वे निराकृताः । महासुराभ्यां
तां देवीं संस्मरन्त्यपराजिताम् ॥५॥ तयास्माकं वरो

दत्तो यथापत्सुस्मृताखिलाः। भवतां नाशयिष्यामि तत्क्षणात्परमापदः ॥ ६ ॥ इति कृत्वा मतिन्देवा हिमवन्तं नगेश्वरम्। जग्मुस्तत्र ततो देवीं विष्णुमायाम्प्रतुष्टुवुः ॥ ७ ॥ देवा ऊचुः ॥ ८ ॥ नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः। नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम् ॥ ९ ॥ रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै धात्र्यै नमोनमः। ज्योत्स्नायै चेन्दुरूपिण्यै सुखायै सततन्नमः ॥ १० ॥ कल्याण्यै प्रणतां वृद्ध्यै सिद्ध्यै कूर्मो नमोनमः। नैर्ऋत्यै भूभृतां

लक्ष्म्यै शर्वाण्यै ते नमोनमः ॥११॥ दुर्गायै दुर्गपा
रायै सारायै सर्वकारिण्यै । ख्यात्यै तथैव कृष्णायै
म्रायै सततन्नमः ॥ १२ ॥ अतिसौम्यातिरौद्रायै
नतास्तस्यै नमो नमः । नमो जगत्प्रतिष्ठायै देव्यै
कृत्यै नमोनमः ॥ १३ ॥ या देवी सर्व भूतेषु विष्णु
मायेति शब्दिता । नमस्तस्यै ॥१४॥ नमस्तस्यै ॥१५
नमस्तस्यै नमोनमः॥१६॥या देवीसर्वभूतेषुचेतनेत्यभि
धीयते । नमस्तस्यै ॥ १७ ॥ नमस्तस्यै ॥ १८ ॥
नमस्तस्यै नमोनमः ॥ १९ ॥ या देवी सर्वभूतेषु

नमस्तस्यै नमोनमः ॥ १९ ॥ या देवी सर्वभूतेषु
बुद्धिरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै ॥ २० ॥ नम-
स्तस्यै ॥ २१ ॥ नमस्तस्यै नमोनमः ॥ २२ ॥
या देवी सर्वभूतेषु निद्रारूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै
॥ २३ ॥ नमस्तस्यै ॥ २४ ॥ नमस्तस्यै नमोनमः
॥ २५ ॥ या देवी सर्वभूतेषु क्षुधारूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै ॥ २६ ॥ नमस्तस्यै ॥ २७ ॥ नमस्तस्यै
नमोनमः ॥ २८ ॥ या देवी सर्वभूतेषु छायारूपेण
संस्थिता । नमस्तस्यै ॥२९ ॥ नमस्तस्यै ॥ ३० ॥
नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ३१ ॥ या देवी सर्वभूतेषु

शक्तिरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै ॥ ३२ ॥
नमस्तस्यै ॥३३॥ नमस्तस्यै नमोनमः॥३४॥या देवी
सर्वभूतेषु तृष्णा(रूपेण संस्थिता नमस्तस्यै ॥३५॥
नमस्तस्यै ॥ ३६ ॥ नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ३७ ॥
या देवी सर्वभूतेषु क्षान्तिरूपेण संस्थिता ॥ नम-
स्तस्यै ॥ ३८ ॥ नमस्तस्यै ॥ ३९ ॥ नमस्तस्यै
नमोनमः ॥ ४० ॥ या देवी सर्वभूतषु जातिरूपेण
संस्थिता । नमस्तस्यै ॥ ४१ ॥ नमस्तस्यै ॥४२॥
नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ४३ ॥ या देवी सर्वभूतेषु

लज्जारूपेण संस्थिता।नमस्तस्यै ॥४४॥ नमस्तस्यै
॥४५॥ नमस्तस्यै नमोनमः ॥४६॥ या देवी सर्व-
भूतेषु शान्तिरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै ॥ ४७ ॥
नमस्तस्यै ॥ ४८ ॥ नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ४९ ॥
या देवी सर्वभूतेषु श्रद्धारूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै
॥ ५० ॥ नमस्तस्यै ॥ ५१ ॥ नमस्तस्यै नमोनमः
॥ ५२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु कान्तिरूपेण संस्थिता
नमस्तस्यै ॥ ५३ ॥ नमस्तस्यै ॥ ५४ ॥ नमस्तस्यै
नमोनमः ॥ ५५ ॥ या देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मीरूपेण

संस्थिता । नमस्तस्यै ॥ ५६ ॥ नमस्तस्यै ॥ ५७ ॥
नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ५८ ॥ या देवी सर्वभूतेषु
वृत्तिरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै ॥ ५९ ॥ नमस्तस्यै
॥ ६० ॥ नमस्तस्यै नमोनमः॥६१॥ या देवी सर्व-
भूतेषु स्मृतिरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै ॥ ६२ ॥
नमस्तस्यै ॥ ६३ ॥ नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ६४ ॥
या देवी सर्वभूतेषु दयारूपेण संस्थिता । नमस्तस्य
॥६५॥ नमस्तस्यै ॥६६॥ नमस्तस्यै नमोनमः॥६७॥
या देवी सर्वभूतेषु तुष्टिरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै

॥६८॥ नमस्तस्यै ॥६९॥ नमस्तस्यै नमोनमः ७०॥
या देवी सर्वभूतेषु मातृरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै
॥ ७१ ॥ नमस्तस्यै ॥ ७२ ॥ नमस्तस्यै नमोनमः
॥ ७३ ॥ या देवी सर्वभूतेषु भ्रान्तिरूपेणसंस्थिता ।
नमस्तस्यै ॥ ७४ ॥ नमस्तस्यै ॥ ७५ ॥ नमस्तस्यै
नमोनमः ॥ ७६ ॥ इन्द्रियाणामधिष्ठात्री भूताना-
ञ्चाखिलेषु या । भूतेषु सततं तस्यै व्याप्तिदेव्यै नमो
नमः ॥ ७७ ॥ चितिरूपेण या कृत्स्नमेतद्व्याप्य
स्थिता जगत् । नमस्तस्यै॥७८॥ नमस्तस्यै ॥७९॥

नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ८० ॥ स्तुतासुरैः पूर्वम भी-
ष्टसंश्रयात्तथासुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता । करोतु सानः
शुभहेतुरीश्वरी शुभानि भद्राण्यभिहन्तु चापदः
॥ ८१ ॥ या साम्प्रतञ्चोद्धतदैत्यतापितैरस्माभिरीशा
च सुरैर्न्नमस्यते । या च स्मृता तत्त्क्षणमेव हन्तिनः
सर्वापदो भक्तिविनम्र मूर्तिभिः ॥ ८२ ॥ ऋषिरुवाच
॥८३॥ एवंस्तवादि युक्तानां देवानान्तत्र पार्वती ।
स्नातुमभ्याययौ तोये जाह्नव्या नृपनन्दन ॥ ८४ ॥
साब्रवीत्तान् सुरान् सुभ्रु र्भवद्भिःस्तूयतेऽत्रका । शरी-

रकोशतश्चास्याः समुद्भूता ब्रवीच्छिवा ॥ ८५ ॥
स्तोत्रम्ममैतत् क्रियते शुम्भदैत्य निराकृतैः । देवैः
समस्तैः समरे निशुम्भेन पराजितैः ॥ ८६ ॥ शरीर
कोशाद्यत्तस्याःपार्वत्या निःस्मृताम्बिका। कौशिकीति
समस्तेषु ततो लोकेषु गीयते ॥८७॥ तस्यां विनिर्गता
यान्तु कृष्णाभूत्सापि पार्वती । कालिकेति समाख्याता
हिमाचलकृताश्रया ॥८८॥ ततोऽम्बिकां परं रूपम्बि
भ्राणांसुमनोहरम्। ददर्श चण्डो मुण्डश्च भृत्यौ शुम्भ-
निशुम्भयोः ८९ ताभ्यां शुम्भाय चाख्याता अतीव सुम

नोहरा। काप्यास्ते स्त्री महाराज भासयन्ती हिमाचलम्
॥ ६० ॥ नैव तादृक क्वचिद्रूपं दृष्टं केनचिदुत्तमम् ।
ज्ञायतां काप्यसौ देवी गृह्यतां चासुरेश्वर ॥६१॥
स्त्रीरत्नमतिचार्वङ्गी द्योतयंती दिशस्त्विषा । सा तु
तिष्ठति दैत्येन्द्र ताम्भवान्द्रष्टुमर्हति ॥ ६२ ॥ यानि
रत्नानि मणयो गजाश्वादीनि वै प्रभो । त्रैलोक्ये तु
समस्तानि साम्प्रतं भान्ति ते गृहे ॥ ६३ ॥ ऐरा-
वतस्समानीतो गजरत्नं पुरन्दरात् । पारिजाततरु-
श्चायं तथैवोच्चैःश्रवा हयः ॥६४॥ विमानं हंसस-

युक्तमेतत्तिष्ठति तेऽङ्गणे । रत्नभूतमिहानीतं यदासी-
द्वेधसोऽद्भुतम् ॥ ६५ ॥ निधिरेष महापद्मः समा
नीतो धनेश्वरात् । किंजल्किनीं ददौ चाब्धिर्माला-
मम्लानपंकजाम् ॥ ६६ ॥ छत्रन्ते वारुणङ्गेहे काञ्च-
नस्रावि तिष्ठति । तथायं स्यन्दनवरो यः पुरासीत्प्र
जापतेः ॥ ६७ ॥ मृत्योरुत्क्रान्तिदा नाम शक्तिरीश
त्वया हृता । पाशः सलिलराजस्य भ्रातुस्तव परिग्रहे
॥ ६८ ॥ निशुम्भस्याब्धिजाताश्च समस्ता रत्नजा
तयः । वह्निरपि ददौ तुभ्यमग्निशौचे च वाससी

॥ ९९ ॥ एवं दैत्येन्द्र रत्नानि समस्तान्याहृतानि
ते । स्त्रीरत्नमेषा कल्याणी त्वया कस्मान्न गृह्यते
॥ १०० ॥ ऋषिरुवाच ॥ १०१ ॥ निशम्येति बचः
शुम्भः स तदा चण्डमुण्डयोः । प्रेषयामास सुग्रीवं दूतं
देव्या महासुरम् ॥ १०२ ॥ इति चेति च वक्तव्या ५
सा गत्वा बचनान्मम । यथा चाभ्येति सम्प्रीत्या तथा
कार्यं त्वया लघु ॥ १०३ ॥ स तत्र गत्वा यत्रास्ते
शैलोद्देशेऽतिशोभने । सा देवी तन्ततः प्राह श्ल-
क्ष्णम्मधुरया गिरा ॥ १०४ ॥ दूत उवाच ॥ १०५ ॥

देवि दैत्येश्वरः शुम्भस्त्रैलोक्ये परमेश्वरः। दूतोऽहम्प्रे-
षितस्तेन त्वत्सकाशमिहागतः ॥ १०६ ॥ अव्या-
हताज्ञः सर्वासु यः सदा देवयोनिषु । निर्जिताखिल
दैत्यारिः स यदाह शृणुष्व तत् ॥१०७॥ मम त्रैलो-
क्य मखिलम्मम देवा वशानुगाः । यज्ञभागानहं
सर्वानुपश्नामि पृथक् पृथक् १०८ ॥ त्रैलोक्य
वररत्नानि मम वश्यान्यशेषतः । तथैव गजरत्नञ्च
हृत्वा देवेन्द्रवाहनम् ॥ १०९ ॥ क्षीरोदमथनोद्भूत
मश्वरत्नम्ममामरैः। उच्चैश्श्रवससंज्ञं तत्प्रणिपत्य समर्पि

तम् ॥ ११० ॥ यानि चान्यानि देवेषु गन्धर्वेषूर-
गेषुच । रत्नभूतानि । भूतानिता निमय्येव शोभने
॥ १११ ॥ स्त्रीरत्नभूतां त्वां देवि लोके मन्यामहे
वयम् । सा त्वमस्मानुपागच्छ यतो रत्नभुजो वयम्
॥ ११२ ॥ मां वा ममानुजं वापि निशुम्भमुरुविक्र-
मम् । भज त्वञ्चंचलापाङ्गिरत्नभूतासि वै यतः
॥ ११३ ॥ परमैश्वर्यमतुलम्प्राप्स्यसे मत्परिग्रहात् ।
एतद् बुद्ध्या समालोच्य मत्परिग्रहतां व्रज ॥११४॥
ऋषिरुवाच ॥ ११५ ॥ इत्युक्ता सा तदा देवी

गम्भीरान्तः स्मिता जगौ । दुर्गा भगवती भद्रा
ययेदं धार्यते जगत् ॥ ११६ ॥ देव्युवाच ॥११७॥
सत्यमुक्तं त्वया नात्र मिथ्या किंचित्त्वयोदितम् ।
त्रैलोक्याधिपतिः शुम्भो निशुम्भश्चापि तादृशः ।
॥ ११८ ॥ किन्त्वत्र यत्प्रतिज्ञातं मिथ्या तत्क्रियते
कथम् । श्रूयतामल्पबुद्धित्वात्प्रतिज्ञा या कृता पुरा
॥ ११९ ॥ यो मां जयति संग्रामे यो मे दर्पं व्यपो-
हति । यो मे प्रतिबलो लोके स मे भर्ता भविष्यति
॥ १२० ॥ तदागच्छतु शुंभोऽत्र निशुंभो वा

महासुरः । मां जित्वा किं चिरेणात्र पाणिं गृह्णातु
मे लघु ॥१२१॥ दूतउवाच ॥१२२॥ अवलिप्तासि
मैवं त्वं देवि ब्रूहि ममाग्रतः । त्रैलोक्ये कः पुमांस्ति-
ष्ठेदग्रे शुंभनिशुंभयोः ॥१२३॥ अन्येषामपि दैत्यानां
सर्वे देवा न वै युधि । तिष्ठन्ति सम्मुखे देवि किं
पुनः स्त्री त्वमेकिका ॥ १२४ ॥ इन्द्राद्याःसकला
देवास्तस्थुर्येषां न संयुगे । शुम्भादीनां कथन्तेषां स्त्री
प्रयास्यसि सम्मुखम् ॥ १२५ ॥ सा त्वं गच्छ मये-
वोक्ता पार्श्वं शुम्भनिशुंभयोः । केशाकर्षणनिर्धू-

तगौरव मागमिष्यसि ॥ १२६ ॥ देव्युवाच ॥ १२७॥ एवमेतत् बली शुम्भो निशुम्भश्चातिवीर्य्य वान् । किङ्करोमि प्रतिज्ञा मे यदनालोचिता पुरा ॥ १२८ ॥ सत्वं गच्छ मयोक्तन्ते यदेतत्सर्व माहतः । तदाचक्ष्वाऽसुरेन्द्राय स च युक्तङ्करोतु तत् ॥१२९॥

इति श्रीमार्कंण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये देव्या दूत-संवादो नाम पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ उवाच ॥ ४ ॥ खण्डानि ॥ ५६ ॥ श्लोकाः ॥ ४५ ॥ एवम् ॥ १२९ ॥ एवमादितः ॥ ३३८ ॥

अथ षष्ठोऽध्यायः

अथ ध्यानम् ।

नागाधीश्वरविष्टरां फणिफणोत्तंसोरुरत्नावलीं

भास्वद्देहलतां दिवाकरनिभां नेत्रत्रयोद्भासिताम् । अ०
७० मालाकुम्भकपालनीरजकरां चन्द्रार्धचूड़ा परां सर्व-
ज्ञेश्वरभैरवाङ्कनिलयाम्पद्मावतींश्चिन्तये ॥ ६ ॥ ६

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

१३८ इत्याकर्ण्य वचो देव्याः स दूतोऽमर्षपूरितः ।
समाचष्ट समागम्य दैत्यराजाय विस्तरात् ॥ २ ॥
तस्य दूतस्य तद्वाक्यमाकर्ण्यासुरराट् ततः । सक्रोधः १३८
प्राह दैत्यानामधिपं धूम्रलोचनम् ॥ ३ ॥ हे धूम्र-
लोचनाशु त्वं स्वसैन्यपरिवारितः । तामानयबला-

द्दुष्टां केशाकर्षणविह्वलाम् ॥ ४ ॥ तत्परित्राणदः
कश्चिद्यदि वोत्तिष्ठतेऽपरः । स हन्तव्योऽमरो वापि
यक्षो गन्धर्व एव वा ॥ ५ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ६ ॥
तेनाज्ञप्तस्ततः शीघ्रं स दैत्यो धूम्रलोचनः । वृतः
षष्ट्या सहस्राणामसुराणां द्रुतं ययौ ॥७॥ स दृष्ट्वा
ततो देवीं तुहिनाचलसंस्थिताम् । जगादोच्चैः प्रया
हीति मलं शुम्भनिशुम्भयोः ॥ ८ ॥ न चेत्प्रीत्याद्य
भवती मद्भर्तारमुपैष्यति । ततो बलान्नयाम्येष केशा
कर्षणविह्वलाम् ॥ ९ ॥ देव्युवाच ॥ १० ॥ दैत्ये

श्वरेण प्रहितो बलवान् बलसंवृतः ॥ बलान्नयसि
मामेवं ततः किन्ते करोम्यहम् ॥ ११ ॥ ऋषि-
रुवाच ॥ १२ ॥ इत्युक्तः सोऽभ्यधावत्तामसुरो धूम्र-
लोचनः । हुङ्कारेणैव तम्भस्म सा चकाराम्बिका ततः
॥ १३ ॥ अथ क्रुद्धं महासैन्यमसुराणां तथाम्बिका।
ववर्ष सायकैस्तीक्ष्णैस्तथा शक्तिपरश्वधैः ॥ १४ ॥
ततो धुतसटः कोपात्कृत्वा नादं सुभैरवम् । पपाता-
सुरसेनायां सिंहो देव्याः स्ववाहनः ॥ १५ ॥ कां-
श्चित् करप्रहारेण दैत्यानास्येन चापरान् । आक्रा-

न्त्या चाधरेणान्यान् स जघान महासुरान् ॥ १६ ॥
केषाञ्चित्पाटयामास नखैः कोष्ठानि केसरी ॥ तथा
तलप्रहारेण शिरांसि कृतवान् पृथक् ॥ १७ ॥
विच्छिन्नबाहुशिरसः कृतास्तेन तथापरे । पपौ च
रुधिरं कोष्ठादन्येषान्धुतकेशरः ॥ १८ ॥ क्षणेन
तद्बलं सर्वं क्षयं नीतं महात्मना । तेन केसरिणा
देव्या वाहनेनातिकोपिना ॥ १९ ॥ श्रुत्वातमसुरं
देव्या निहतं धूम्रलोचनम् । बलञ्च क्षयितं कृत्स्नं
देवी केसरिणा ततः ॥ २० ॥ चुकोप दैत्याधिपतिः

शुम्भः प्रस्फुरिताधरः । आज्ञापयामास च तौ चण्ड-
मुण्डौ महासुरौ ॥ २१ ॥ हे चण्ड हे मुण्ड बलै-
र्बहुभिः परिवारितौ । तत्र गच्छत गत्वा च सा
समानीयतां लघु ॥ २२ ॥ केशेष्वाकृष्य बद्ध्वा वा
यदि वः संशयो युधि । तदा शेषायुधैस्सर्वैरसुरैर्वि
निहन्यताम् ॥ २३ ॥ तस्यां हतायां दुष्टायां सिंहे
च विनिपातिते । शीघ्रमागम्यतां बद्ध्वा गृहीत्वा
तामथाम्बिकाम् ॥ २४ ॥

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये शुम्भनिशुम्भ
सेनानीधुम्रलोचनवधो नाम षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ उवाच ॥ ४ ॥
अर्ध श्लोकाः ॥ २० ॥ एवं ॥ २४ ॥ एवमादितः ॥ ४१२ ॥

अथ सप्तमोऽध्यायः ।

॥ अथ ध्यानम् ॥

ध्यायेयं रत्नपीठे शुककलपठितं शृण्वतीं श्यामलाङ्गीं न्यस्तैकांघ्रिं सरोजैः शशिशकलधरां वल्लकीं वादयन्तीम्। कल्हाराबद्धमालां नियमितविलसच्चूडिकां रक्तवस्त्रां मातङ्गीं शंखपात्रां मधुरमधुमदां चित्रकोद्भासिभालाम् ॥ ७ ॥

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

आज्ञातास्ते ततो दैत्याश्चण्डमुण्डपुरोगमाः ।

चतुरङ्ग बलोपेता ययुरभ्युद्यतायुधाः ॥ २ ॥ ददृशुस्ते
ततो देवीमीषद्धासां व्यवस्थिताम् । सिंहस्योपरि
शैलेन्द्रशृंगे महति कांचने ॥ ३ ॥ ते दृष्ट्वा तां
समादातुमुद्यमञ्चक्रुरुद्यताः । आकृष्ट चापासिधरा-
स्तथान्ये तत्समीपगाः ॥ ४ ॥ ततः कोपञ्चकारोच्चै-
रंबिका तानरीन्प्रति । कोपेन चास्या वदनम्मसीव
र्णमभूत्तदा ॥ ५ ॥ भ्रुकुटीकुटिलात्तस्या ललाटफल-
कादद्रुतम् । काली करालवदना विनिष्क्रान्तासि
पाशिनी ॥ ६ ॥ विचित्रखट्वांगधरा नरमाला-

विभूषणा । द्वीपिचर्मपरीधाना शुष्कमांसातिभैरवा
॥ ७ ॥ अतिविस्तारवदना जिह्वाललनभीषणा ।
निमग्ना रक्तनयना नादापूरितदिङ्मुखा ॥ ८ ॥
वेगेनाभिपतिता घातयन्ती महासुरान् । सैन्ये तत्र
सुरारीणामभक्षयत तद्बलम् ॥ ९ ॥ पार्ष्णिग्राहांकु-
शग्राहियोधघण्टासमन्वितान् । समादायैकहस्तेन
मुखे चिक्षेप वारणान् ॥ १० ॥ तथैव योधं तुरगैः
रथं सारथिना सह । निःक्षिप्य वक्त्रे दशनैश्चर्वयन्त्य
तिभैरवम् ॥ ११ ॥ एकं जग्राह केशेषु ग्रीवायामथ

चापरम् । पादेनाक्रम्य चैवान्यमुरसान्यमपोथयत्
॥१२॥ तैर्मुक्तानि च शस्त्राणि महास्त्राणि तथा
सुरैः॥ मुखेन जग्राह रुषा दशनैर्मथितान्यपि॥१३॥
बलिनां तद्बलं सर्वमसुराणान्दुरात्मनाम् । ममर्दा-
भक्षयच्चान्यानन्यांश्चाताडयत्तथा ॥ १४ ॥ असिना
निहताः केचित्केचित्खट्वाङ्गताडिताः । जग्मुर्विना-
शमसुरा दन्ताग्राभिहतास्तथा ॥ १५ ॥ क्षणेनतद्-
बलं सर्वमसुराणां निपातितम् । दृष्ट्वा चण्डोऽभिदु-
द्राव तां कालीमतिभीषणाम् ॥ १६ ॥ शरवर्षै

महाभीमैभीमाक्षीं तां महासुरः । छादयामास चक्रैश्च
मुण्डः क्षिप्तः सहस्रशः ॥ १७ ॥ तानि चक्राण्य-
नेकानि विशमानानि तन्मुखम् । बभूवुर्यथार्कबिम्बानि
सुबहूनि घनोदरम् ॥ १८ ॥ ततो जहासाति रुषा
भीमम्भैरवनादिनी । कालीकरालबक्त्रान्तर्दुर्दर्शदश-
नोज्ज्वला ॥ १९ ॥ उत्थाय च महासिंहं देवी
चण्डमधावत । गृहीत्वा चास्य केशेषु शिरस्तेनासि-
नाच्छिनत् ॥ २० ॥ अथ मुण्डोऽभ्यधावत्तां दृष्ट्वा
चंडंनिपातितम् । तमप्यपातयद्भूमौ सा खड्गाभिहतं

रुषा ॥ ॥ २१ ॥ हतशेषं ततः सैन्यं दृष्ट्वा चण्डं
निपातितम् । मुण्डं च सुमहावीर्यं दिशो भेजे
भयातुरम् ॥ २२ ॥ शिरश्चण्डस्य काली च गृहीत्वा
मुण्डमेव च । प्राह प्रचण्डाट्टहासमिश्रमभ्येत्य चंडि
काम् ॥ २३ ॥ मयातवात्रोपहृतौ चण्डमुण्डौ
महापशू । युद्धयज्ञे स्वयं शुम्भं निशुंभं च हनिष्यसि
॥ २४ ॥ ऋषिरुवाच ॥ २५ ॥ तावानीतौ ततो
दृष्ट्वा चण्डमुण्डौ महासुरौ । उवाच काली कल्याणीं
ललितं चण्डिका वचः ॥ २६ ॥ यस्माच्चण्डञ्च

मुण्डञ्च गृहीत्वा त्वमुपागता । चामुण्डेति ततो लोके ख्याता देवि भविष्यसि ॥ २७ ॥

इति श्री मार्कण्डेय पुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये
चण्डमुण्डवधो नाम सप्तमोऽध्यायः ॥७॥ उवाच ॥ २ ॥
४३९ श्लोकाः ॥ २५ ॥ एवम् ॥ २७ ॥ एवमादितः ॥ ४३९ ॥ ८

अथ अष्टमोऽध्यायः ।

॥ अथ ध्यानम् ॥

अरुणां करुणातरङ्गिताक्षीं धृतपाशांकुशमुख्य ४४०
चापहस्ताम् । अणिमादिभिरावृतां मयूखैरहमित्येव
विभावये भवानीम् ॥ ८ ॥

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

चण्डे च निहते दैत्ये मुण्डे च विनिपातिते ।
बहुलेषु च सैन्येषु क्षयितेष्वसुरेश्वरः ॥ २ ॥ ततः
कोपपराधीनचेताश्शुम्भः प्रतापवान् । उद्योगं सर्व-
सैन्यानां दैत्यानामादिदेशह ॥ ३ ॥ अद्य सर्वबलै-
र्दैत्याः षडशीतिरुदायुधाः । कम्बूनाञ्चतुराशीतिर्नि
र्यान्तु स्वबलैर्वृताः ॥ ४ ॥ कोटिवीर्याणि पञ्चाशद-
सुराणां कुलानि वै । शतं कुलानि धौम्राणां
निर्गच्छन्तु ममाज्ञया ॥ ५ ॥ कालका दौर्हृदा

मौर्याः कालकेयास्तथासुराः । युद्धाय सज्जा निर्यान्तु
आज्ञया त्वरिता मम ॥ ६ ॥ इत्याज्ञाप्यासुरपतिः
शुम्भो भैरवशासनः । निर्जगाम महासैन्यसहस्रैर्बहु-
भिर्वृतः ॥ ७ ॥ आयान्तञ्चण्डिका दृष्ट्वा तत्सैन्य-
मतिभीषणम् । ज्यास्वनैः पूरयामास धरणीगग-
नान्तरम् ॥ ८ ॥ ततः सिंहो महानादमतीव कृत-
वान् नृप । घण्टास्वनेन तन्नादमम्बिका चोपबृंहयत्
॥ ९ ॥ धनुर्ज्या सिंह घण्टानां नादापूरितदिङ्-
मुखा । निनादैर्भीषणैः काली जिग्ये विस्तारिता

नना ॥ १० ॥ तन्निनादमुपश्रुत्य दैत्यसैन्यैश्चतुर्दि-
शम् । देवी सिंहस्तथा काली सरोषैः परिवारितः
॥ ११ ॥ एतस्मिन्नन्तरे भूप विनाशाय सुरद्विषाम् ।
भवायामरसिंहानामतिवीर्यबलान्विताः ॥ १२ ॥
ब्रह्मेशगुहविष्णूनां तथेन्द्रस्य शक्तयः । शरीरेभ्यो
विनिष्क्रम्य तद्रूपैश्चण्डिकां ययुः ॥ १३ ॥ यस्य
देवस्य यद्रूपं यथाभूषणवाहनम् । तद्वदेव हि तच्छ-
क्तिरसुरान्योद्धुमाययौ ॥ १४ ॥ हंसयुक्तविमानाग्रे
साक्षसूत्रकमण्डलुः । आयाता ब्रह्मणः शक्ति-

ब्रह्माणी साभिधीयते ॥ १५ ॥ माहेश्वरी वृषारूढा
त्रिशूलवरधारिणी । महाहिवलया प्राप्ता चन्द्ररेखा-
विभूषणा ॥ १६ ॥ कौमारी शक्तिहस्ता च मयूर-
वरवाहना । योद्धुमभ्याययौ दैत्यानम्बिकागुहरू-
पिणी ॥ १७ ॥ तथैव वैष्णवी शक्तिर्गरुडोपरि
संस्थिता । शंखचक्रगदाशार्ङ्गखड्गहस्ताभ्युपाययौ १८
यज्ञवाराहमतुलं रूपं या विभ्रतो हरेः । शक्तिः साप्या-
ययौ तत्र बाराहीम्बिभ्रती तनुम् ॥ १९ ॥ नार-
सिंही नृसिंहस्य विभ्रती सदृशं वपुः । प्राप्ता तत्र

सटाक्षेपक्षिप्त नक्षत्रसंहतिः ॥ २० ॥ वज्रहस्ता तथै-
वेन्द्री गजराजोपरिस्थिता । प्राप्ता सहस्रनयना यथा
शक्रस्तथैव सा ॥ २१ ॥ ततः परिवृतस्ताभिरी-
शानो देवशक्तिभिः । हन्यतामसुराः शीघ्रं मम
प्रीत्याह चण्डिकाम् ॥ २२ ॥ ततो देवीशरीरात्तु
विनिष्क्रान्तातिभीषणा । चण्डिका शक्तिरत्युग्रा शिवा
शतनिनादिनी ॥ २३ ॥ सा चाह धूम्रजटिलमी-
शानमपराजिता । दूत त्वं गच्छ भगवन् पार्श्वं शुम्भ-
निशुम्भयोः ॥ २४ ॥ ब्रूहि शुम्भं निशुम्भं च दान-

वावतिगर्वितौ । ये चान्ये दानवास्तत्रयुद्धाय समु
पस्थिताः ॥ २५ ॥ त्रैलोक्यमिन्द्रोलभतां देवाः
सन्तु हविर्भुजः । यूयं प्रयात पातालं यदि जीवितु
मिच्छथ ॥ २६ ॥ बलावलेपादथचेद्भवन्तो युद्धकां-
क्षिणः तदागच्छत तृप्यन्तु मच्छिवाः पिशितेन वः
॥ २७ ॥ यतो नियुक्तो दौत्येन तया देव्या शिवः
स्वयम् । शिवदूतीति लोकेस्मिंस्ततः सा ख्याति-
मागता ॥ २८ ॥ तेऽपि श्रुत्वा वचो देव्याः
शर्वाख्यातम्महासुराः । अमर्षापूरिता जग्मुर्यतः

कत्यायनी स्थिता ॥ २९ ॥ ततः प्रथममेवाग्रे शर-
शक्त्यृष्टिवृष्टिभिः । ववर्षुरुद्धतामर्षास्तां देवीममरारयः
॥ ३० ॥ सा च तान्प्रहितान्बाणांछूलशक्तिपरश्व-
धान् । चिच्छेद लीलयाध्मातधनुर्म्मुक्तैर्महेषुभिः
॥ ३१ ॥ तस्याग्रतस्तथा काली शूलपात बिदारि-
तान् । खट्वाङ्गपोथितांश्चारीन्कुर्वती व्यचरत्तदा
॥ ३२ ॥ कमण्डलुजलाक्षेपहतवीर्यान्हतौजसः ।
ब्रह्माणी चाकरोच्छत्रून्येन येन स्म धावति ॥ ३३ ॥
माहेश्वरी त्रिशूलेन तथा चक्रेण वैष्णवी । दैत्याञ्ज-

घान कौमारी तथा शक्त्यातिकोपना ॥ ३४ ॥
ऐन्द्रीकुलिशपातेन शतशो दैत्यदानवाः । पेतुर्विदा
रिताः पृथ्व्यां रुधिरौघ प्रवर्षिणः ॥ ३५ ॥ तुण्ड-
प्रहारविध्वस्ता दंष्ट्राग्रक्षतवक्षसः । वाराहमूर्त्या न्यपंत
श्चक्रेण च विदारिताः ॥ ३६ ॥ नखैर्विदारितां
श्चान्यान्भक्षयन्ती महासुरान् । नारसिंहीचचाराजौ
नादापूर्णदिगन्तरा ॥ ३७ ॥ चण्डाट्टहासैरसुराः
शिव दूत्यभिदूषिताः । पेतुः पृथिव्याम्पतितांस्तां
श्चखादाथ सा तदा ॥ ३८ ॥ इति मातृ गणं

क्रुद्धं मर्द्दयन्तम्महासुरान् । दृष्ट्वाभ्युपायैर्विविधैर्नेशुर्देवारिसैनिकाः ॥ ३९ ॥ पलायन् परान्
दृष्ट्वा दैत्यान् मातृगणार्दितान् । योद्धुमभ्याययौ क्रुद्धो रक्तवीजो महासुरः ॥ ४० ॥ रक्तविन्दुर्यदा भूमौ पतत्यस्य शरीरतः । समुत्पतति
मेदिन्यां तत्प्रमाणास्तदासुरः ॥ ४१ ॥ युयुधे स
गदापाणिरिन्द्रशक्त्या महासुरः । ततश्चैन्द्री स्ववज्रेण रक्तबीजमताडयत् ॥ ४२ कुलिशेनाहतस्याशु बहु सुस्राव शोणितम् । समुत्तस्थुस्ततो योधा-

स्तद्रूपास्तत्पराक्रमा ॥४३॥ यावन्तः पतितास्तस्य
शरीराद्रक्तबिन्दवः । तावन्तः पुरुषा जातास्तद्वी-
र्यबलविक्रमाः ॥ ४४ ॥ तेचापि युयुधुस्तत्र पुरुषा
रक्तसम्भवाः । समं मातृभिरत्युग्रं शस्त्रपातातिभीष-
णम् ॥ ४५ ॥ पुनश्च वज्र पातेन क्षतमस्य शिरो ८
यदा । ववाह रक्तं पुरुषास्ततो जाताः सहस्रशः॥४६॥
वैष्णवी समरे चैनं चक्रेणाभिजघान ह । गदया ता
डयामास ऐन्द्री तमसुरेश्वरम् ॥ ४७ ॥ वैष्णवी
चक्रभिन्नस्य रुधिरस्राव सम्भवैः । सहस्रशो जगद्व्याप्तं

तत्प्रमाणैर्म्महासुरैः ॥ ४८ ॥ शक्त्या जघान
कौमारी वाराही च तथासिना । माहेश्वरी त्रिशूलेन
रक्तबीजम्महासुरम् ॥ ४६ ॥ स चापि गदया दैत्यः
सर्वा एवाहनत् पृथक् । मातृः कोप समाविष्टो रक्त-
बीजो महासुरः ॥ ५० ॥ तस्याहतस्य बहुधा श-
क्तिशूलादिभिर्भुवि । पपात यो वै रक्तौघस्तेनासञ्छ
तशोऽसुराः ॥ ५१ ॥ तैश्चासुरासृक्सम्भूतैरसुरैः
सकलं जगत् । व्याप्तमासीत्ततो देवा भयमाजग्मुरु-
त्तमम् ॥ ५२ ॥ तान्विषण्णान् सुरान् दृष्ट्वा च-

दु० १८०

ण्डिका प्राह सत्वरा । उवाच काली चामुण्डे वि-
स्तीर्णं वदनं कुरु ॥ ५३ ॥ मच्छस्त्रपातसम्भूतान्
रक्तबिन्दून्महासुरान् । रक्तबिन्दोः प्रतीच्छ त्वं
वक्त्रेणानेन वेगिना ॥ ५४ ॥ भक्षयन्ती च रणे
तदुत्पन्नान्महासुरान् । एवमेष क्षयं दैत्यः क्षीणरक्तो
गमिष्यति ॥ ५५ ॥ भक्ष्यमाणास्त्वया चोग्रा न
चोत्पत्स्यन्ति चापरे । इत्युक्त्वा तान्ततो देवी शू-
लेनाभिजघान तम् ॥ ५६ ॥ मुखेन काली जगृहे
रक्तबीजस्य शोणितम् । ततोऽसावाजघानाथ गदया

तत्र चंडिकाम् ॥ ५७॥ न चास्या वेदनाञ्चक्रे गदा
पातोऽल्पिकामपि । तस्याहतस्य देहात्तु बहु सुस्राव
शोणितम् ॥५८॥ यतस्ततस्तद्वक्त्रेण चामुंडा संप्र-
तीच्छति । मुखे समुद्गता येऽस्या रक्तपातान्महा-
सुराः ॥ ५६ ॥ तांश्चखादाथ चामुंडा पपौ तस्य
च शोणितम् । देवीशूलेन वज्रेण बाणैरसिभिऋ-
ष्टिभिः ॥ ६० ॥ जघान रक्तबीजं तं चामुण्डा
पीतशोणितम् । स पपात महीपृष्ठे शस्त्रसङ्घसमा
हतः ॥ ६१ ॥ नीरक्तश्च महीपाल रक्तबीजो म-

हासुरः । ततस्ते हर्षमतुलमवापुस्त्रिदशा नृप ॥६२॥
तेषाम्मातृगणो जातो ननर्तासृङ्मदोद्धतः ॥६३॥

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये रक्तबीजवधो नामाष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ उवाच ॥ १ ॥ अर्ध ॥ १ ॥ श्लोकाः ॥ ६१ ॥ एवं ॥ ६३ ॥ एवमादितः ॥ ५०२ ॥

अथ नवमोऽध्यायः ।

अथ ध्यानम्

बन्धूककाञ्चननिभां रुचिराक्षमालां पाशांकुशौ
च वरदां निजबाहुदंडैः । बिभ्राणमिन्दुशकलाभरणां
त्रिनेत्रामर्धाम्बिकेशमनिशं वपुराश्रयामि ॥ ६ ॥

राजोवाच ॥ १ ॥

विचित्रमिदमाख्यातं भगवन् भवता मम ।
देव्याश्चरितमाहात्म्यं रक्तबीजवधाश्रितम् ॥२॥ भूय-
श्चेच्छाम्यहं श्रोतुं रक्तबीजे निपातिते । चकार शुंभो
यत्कर्म निशुंभश्चातिकोपनः ॥ ३ ॥ ऋषिरुवाच
॥४॥चकार कोपमतुलं रक्तबीजे निपातिते। शुंभासुरो
निशुंभश्च हतेष्वन्येषु चाहवे ॥४॥ हन्यमानम्महासैन्यं
विलोक्यामर्षमुद्वहन् । अभ्यधावन्निशुम्भोऽथ मुख्यया
सुरसेनया ।६। तस्याग्रतस्तथा पृष्ठे पार्श्वयोश्च महासुराः

सन्दष्टौष्ठपुटाः क्रुद्धा हन्तुं देवीमुपाययुः ॥ ७ ॥
आजगाम महावीर्यः शुम्भोऽपिस्वबलैर्वृतः । निहन्तुं
चण्डिकां कोपात्कृत्वा युद्धं तु मातृभिः ॥ ८ ॥ ततो
युद्धमतीवासीद्देव्या शुम्भनिशुम्भयोः । शरवर्षमती
वोग्रं मेघयोरिव वर्षतोः ॥ ९ ॥ छिच्छेद ताञ्छरां-
स्ताभ्यां चण्डिका स्वशरोत्करैः । ताडयामास चांगेषु
शस्त्रौघैरसुरेश्वरौ ॥१०॥ निशुम्भो निशितं खड्गञ्चर्म
चादाय सुप्रभम् । अताडयन्मूर्ध्नि सिंहं देव्या वाह-
नमुत्तमम् ॥११॥ ताडिते वाहने देवी क्षुरप्रेणासिमु-

त्तमम् । निशुम्भस्याशु चिच्छेद चर्म चाप्यष्टचन्द्रकम्
॥१२॥ छिन्ने चर्मणि खड्गे च शक्तिञ्चिक्षेप सोऽ-
सुरः । तामप्यस्य द्विधा चक्रे चक्रेणाभिमुखागताम्
॥ १३ ॥ कोपाध्मातो निशुम्भोऽथ शूलं जग्राह
दानवः । आयान्तम्मुष्टिपातेन देवी तच्चाप्यचूर्णयत्
॥१४॥ आविध्याथ गदां सोऽपि चिक्षेप चण्डिकां
प्रति । सापि देव्या त्रिशूलेन भिन्ना भस्मत्वमागता
॥१५॥ ततः परशुहस्तं तमायान्तं दैत्यपुङ्गवम् ।
आहत्य देवी बाणौघैरपातयत भूतले ॥ १६ ॥

तस्मिन्निपतिते भूमौ निशुम्भे भीमविक्रमे। भ्रातर्यतीव-
संक्रुद्धः प्रययौ हन्तुमम्बिकाम् ॥१७॥ सरथस्थस्त
थात्युच्चैर्गृहीतपरमायुधैः। भुजैरष्टाभिरतुलैर्व्याप्याशेष-
म्बभौ नमः ॥ १८ ॥ तमायान्तं समालोक्य देवी
शंखमवादयत। ज्याशब्दञ्चापिधनुषश्चकारातीवदुः
सहम् ॥ १९ ॥ पूरयामास कुकुभो निजघण्टास्वनेन
च। समस्तदैत्यसैन्यानां तेजोवधविधायिनाम् ॥२०॥
ततः सिंहो महानादैस्त्याजितेभमहामदैः। पूरयामास
गगनं गां तथोपदिशो दश ॥ २१ ॥ ततः काली

समुत्पत्य गगनं क्ष्मामताडयत् । कराभ्यां तन्निनादेन
प्राक्स्वनास्ते तिरोहिताः ॥२२॥ अट्टाट्टहासमशिवं
शिवदूती चकार ह । तैश्शब्दैरसुरास्त्रेसुः शुम्भः कोपं
परं ययौ ॥२३॥ दुरात्मंस्तिष्ठ तिष्ठेति व्याजहाराम्बिका यदा । तदा जयेत्यभिहितं देवैराकाशसंस्थितैः
॥ २४ ॥ शुम्भेनागत्य या शक्तिर्मुक्ता ज्वालातिभीषणा । आयान्ती वह्निकूटाभा सा निरस्ता महोल्कया ॥ २५ ॥ सिंहनादेन शुम्भस्य व्याप्तं लोकत्रयान्तरम् । निर्घात निःस्वनो घोरो जितवानव

नीपते ॥ २६ ॥ शुम्भमुक्ताञ्छरान्देवी शुम्भस्तत्प्र
हिताञ्छरान् । चिच्छेदस्वशरैरुग्रैः शतशोऽथ सह-
स्रशः ॥ २७॥ ततः सा चण्डिका क्रुद्धा शूलेना-
भिजघानतम् । स तदाभिहतो भूमौ मूर्च्छितो निप-
पात ह ॥ २८ ॥ ततो निशुम्भ सम्प्राप्य चेतना-
मात्तकार्मुकः । अजघान शरैर्देवीं कालीं केसरिणं
तथा ॥२९॥ पुनश्च कृत्वा बाहूनामयुतं दनुजेश्वरः ।
चक्रायुधेन दितिजश्छादयामास चण्डिकाम् ॥३०॥
ततो भगवती क्रुद्धा दुर्गा दुर्गार्तिनाशिनी। चिच्छेद

तानि चक्राणि स्वशरैः सायकांश्च तान् ॥ ३१ ॥
ततो निशुम्भो वेगेन गदामादाय चण्डिकाम् ।
अभ्यधावत वै हन्तुं दैत्यसेनासमावृतः ॥ ३२ ॥
तपस्यापतत एवाशु गदाञ्चिच्छेद चण्डिका । खड्गेन
शितधारेण स च शूलं समाददे ॥ ३३ ॥ शूलहस्तं
समायान्तं निशुम्भममरार्दनम् । हृदि विव्याध शूलेन
वेगाविद्धेन चण्डिका ॥३४॥ भिन्नस्य तस्य शूलेन
हृदयान्निःसृतोऽपरः । महाबलो महावीर्यस्तिष्ठेति पुरुषो
वदन् ॥ ३५ ॥ तस्य निष्क्रामतो देवी प्रहस्य स्वन-

वत्ततः । शिरश्चिच्छेद खड्गेन ततोऽसावपतद्भुवि
॥३६॥ततः सिंहश्चखादोग्रं दंष्ट्राक्षुण्णशिरोधरान्।
असुरांस्तांस्तथा काली शिवदूती तथापरान् ॥३७॥
कौमारीशक्तिनिर्भिन्नाः केचिन्नेशुर्महासुराः ।
ब्रह्माणीमन्त्रपूतेन तोयेनान्ये निराकृताः ॥ ३८ ॥
माहेश्वरी त्रिशूलेन भिन्नाः पेतुस्तथापरे । वाराही
तुण्डघातेन केचिच्चूर्णीकृता भुवि ॥ ३९ ॥ खण्डं
खण्डञ्च चक्रेण वैष्णव्या दानवाः कृता । वज्रेण
चैन्द्रीहस्ताग्रविमुक्तेन तथापरे ॥ ४० ॥ केचिद्विने-

शुरसुराः केचिन्नष्टा महाहवात् । भक्षिताश्चापरे
कालीशिवदूतीमृगाधिपैः ॥ ४१ ॥

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवी माहात्म्ये निशुम्भ
वधो नाम नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥ उवाच ॥ २ ॥
श्लोकाः ॥ ३९ ॥ एवं ॥ ४१ ॥ एवमादितः ॥ ५४३ ॥

अथ दशमोऽध्यायः

अथ ध्यानम् ।

उत्तप्तहेमरुचिरां रविचन्द्रवह्निनेत्रां धनुःशरयु-
तांकुश पाशशूलम् । रम्यैर्भुजैश्च दधतीं शिवशक्ति-
रूपां कामेश्वरीं हृदि भजामि धृतेन्दुलेखाम् ॥१०॥

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥
निशुम्भं निहतं दृष्ट्वा भ्रातरं प्राणसम्मितम् ।
हन्यमानं बलं चैव शुम्भः क्रुद्धोऽब्रवीद्वचः ॥ २ ॥
बलावलेपाद्दुष्टे त्वं मा दुर्गे गर्वमावह । अन्यासां
बलमाश्रित्य युध्यसे यातिमानिनी ॥ ३ ॥ देव्यु
वाच ॥ ४ ॥ एकैवाहं जगत्यत्र द्वितीया का
ममापरा। पश्यैता दुष्ट मय्येव विशन्त्यो मद्विभूतयः
॥ ५ ॥ ततःसमस्तास्ता देव्यो ब्रह्माणीप्रमुखालयम् ।
तस्या देव्यास्तनौ जग्मुरेकैवासीत्तदाम्बिका ॥६॥

देव्युवाच ॥ ७ ॥ अहं विभूत्या बहुभिरिह रूपैर्यदा
स्थिता । तत्संहृतं मयैकैव तिष्ठाम्याजौ स्थिरो भव अ०
अ० ॥ ८ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ९ ॥ ततः प्रववृते युद्धं
देव्याः शुम्भस्य चोभयोः । पश्यतां सर्वदेवाना मसु- १०
१६१ राणां च दारुणम् ॥ १० ॥ शरवर्षैश्शितैश्शस्त्रैस्त-
थास्त्रैश्चैव दारुणैः । तयोर्युद्धमभूद्भूयः सर्वलोकभ
यंकरम् ॥ ११ ॥ दिव्यान्यस्त्राणि शतशो मुमुचे १६४
यान्यथाम्बिका । बभञ्ज तानि दैत्येन्द्रस्तत् प्रतीघात-
कर्तृभिः ॥१२॥ मुक्तानि तेन चास्त्राणि दिव्यानि

परमेश्वरी । बभञ्ज लीलयैवोग्रहुङ्कारोच्चारणादिभिः ॥ १३ ॥ ततः शरशतैर्देवीमाच्छादयत सोऽसुरः । सापि तत्कुपिता देवी धनुश्चिच्छेद चेषुभिः ॥१४॥ छिन्ने धनुषि दैत्येन्द्रस्तथा शक्तिमथाददे । चिच्छेद देवी चक्रेण तामप्यस्य करे स्थिताम् ॥ १५ ॥ ततः खड्गमुपादाय शतचन्द्रञ्च भानुमत् ॥ अभ्यधावत्तदा देवीं दैत्यानामधिपेश्वरः ॥ १६ ॥ तस्यापतत एवाशु खड्गं चिच्छेद चण्डिका । धनुर्म्मुक्तैश्शितैर्बाणैश्चर्मचार्ककरामलम् ॥ १७ ॥ हताश्वः स

तदा दैत्यश्छिन्नधन्वा विसारथिः । जग्राहमुद्‍गरं
घोरमम्बिकानिधनोद्यतः ॥१८॥ चिच्छेदापततस्तस्य
मुद्‍गरं निशितैः शरैः । तथापि सोऽभ्यधावत्तां
मुष्टिमुद्यम्य वेगवान् ॥ १९ ॥ समुष्टिम्पातयामास
हृदये दैत्यपुङ्गवः । देव्यास्तं चापि सा देवी तलेनोर-
स्यताडयत् ॥ २० ॥ तलप्रहाराभिहतो निपपात
महीतले । स दैत्यराजः सहसा पुनरेव तथोत्थितः
॥ २१ ॥ उत्पत्य च प्रगृह्योच्चैर्देवीं गगनमास्थितः
तत्रापि सा निराधारा युयुधे तेन चण्डिका ॥२२॥

नियुद्धं खे तदा दैत्यश्चण्डिका च परस्परम् । चक्रतुः
प्रथमं युद्धं मुनिविस्मयकारकम् ॥ २३ ॥ ततो
नियुद्धं सुचिरं कृत्वा तेनाम्बिका सह । उत्पाट्य
भ्रामयामास चिक्षेप धरणीतले ॥ २४ ॥ स क्षिप्तो
धरणीम्प्राप्य मुष्टिमुद्यम्य वेगितः । अभ्यधावत
दुष्टात्मा चण्डिका निधनेच्छया ॥२५॥ तमायान्तं
ततोदेवीसर्वदैत्यजनेश्वरम् । जगत्यां पातयामास
भित्वा शूलेन वक्षसि ॥ २६ ॥ स गतासुः पपा
तोर्व्यां देवी शूलाग्रविक्षतः । चालयन्सकलाम्पृथ्वीं

साब्धिद्वीपां सपर्वताम् ॥ २७ ॥ ततः प्रसन्नमखिलं
हते तस्मिन्दुरात्मनि । जगत्स्वास्थ्यमतीवाप निर्म्मल-
ञ्चाभवन्नभः ॥२८॥ उत्पातमेघाः सोल्का ये प्रागा-
संस्ते शमं ययुः । सरितो मार्गवाहिन्यस्तथासंस्तत्र
पातिते ॥ २९ ॥ ततो देवगणाः सर्वे हर्षनिर्भरमा-
नसाः । बभूवुर्निहते तस्मिन् गन्धर्वा ललितञ्जगुः
॥ ३० ॥ अवादयंस्तथैवान्येननृतुश्चाप्सरोगणाः ।
ववुःपुण्यास्तथा वाताः सुप्रभोऽभूद्दिवाकरः ॥३१॥

जज्वलुश्चाग्नयश्शान्ताशान्तादिग्जनितस्वनाः ॥२३

इति श्री मार्कण्डेय पुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये शुम्भ बधो नाम दशमोऽध्यायः ॥१० ॥ उवाच ॥ ४ ॥ अर्ध ॥ १ ॥ श्लोकाः ॥ २७ ॥ एवम् ॥ ३२ ॥ एवमादितः ॥ ५७५ ॥

अथ एकादशोऽध्यायः ।

॥ अथ ध्यानम् ॥

बालरविद्युतिमिन्दुकिरीटां तुङ्गकुचां नयनत्रययुक्ताम् । स्मेरमुखीं बरदांकुशपाशां भीतिकरां प्रभजे भुवनेशीम् ॥

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

देव्या हते तत्र महासुरेन्द्रे सेन्द्राः सुरा वह्नि
पुरोगमास्ताम् । कात्यायनीं तुष्टुवुरिष्टलाभाद्वि-
कासिवक्त्राब्जविकाशिताशाः॥२॥देविप्रपन्नार्तिहरे
प्रसीद प्रसीद मातर्जगतोऽखिलस्य । प्रसीद विश्वे- ११
श्वरि पाहि विश्वं त्वमीश्वरी देवि चराचरस्य ॥३॥
आधारभूता जगतस्त्वमेका महीस्वरूपेण यतः स्थि-
तासि । अपां स्वरूपस्थितया त्वयैतदाप्यायते कृत्स्न-
मलङ्घ्यवीर्ये ॥ ४ ॥ त्वं वैष्णवीशक्तिरनन्तवीर्या

विश्वस्य वीजम्परमासि माया सम्मोहितं देवि स-
मस्तमेतत्त्वं वै प्रसन्ना भुवि मुक्तिहेतुः ॥५॥ विद्याः
समस्तास्तव देवि भेदाः स्त्रियः समस्ता सकला ज-
गत्सु । त्वयैकया पूरितमम्बयैतत्का ते स्तुतिः स्त
व्यपरापरोक्तिः ॥ ६ ॥ सर्व भूता यदा देवि स्वर्ग
मुक्तिप्रदायिनी । त्वं स्तुता स्तुतये का वा भवन्तु
परमोक्तयः ॥ ७ ॥ सर्वस्य बुद्धि रूपेण जनस्य हृदि
संस्थिते । स्वर्गापवर्गदे देवि नारायणि नमोऽस्तु
ते ॥ ८ ॥ कलाकाष्ठादिरूपेण परिणामप्रदायिनी ।

दु० १८२

दु० ११ १८६

घिश्वस्योपरतौ शक्ते नारायणि नमोऽस्तु ते ॥९॥
सर्वमङ्गलमाङ्गल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके । शरण्ये त्र्य-
म्बिके गौरि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १०॥ सृष्टि-
स्थितिविनाशानां शक्तिभूते सनातनि । गुणाश्रये
गुणमये नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ ११ ॥ शरणागत ११
दीनार्तपरित्राणपरायणे । सर्वस्यार्तिहरे देवि नारा-
यणि नमोऽस्तु ते ॥ १२ ॥ हंस युक्तविमानस्थे
ब्रह्माणीरूपधारिणि । कौशाम्भः क्षरिके देवि नारा-
यणि नमोऽस्तु ते ॥१३॥ त्रिशूलचन्द्राहिधरे महा-

वृषभवाहिनि । माहेश्वरीस्वरूपेण नारायणि नमो
ऽस्तुते ॥१४॥ मयूरकुक्कुटवृते महाशक्तिधरेऽनघे ।
कौमारीरूपसंस्थाने नारायणि नमोऽस्तु ते ॥१५॥
शंखचक्रगदाशार्ङ्गगृहीतपरमायुधे । प्रसीद वैष्णवी-
रूपे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १६ ॥ गृहीतोग्रमहा
चक्रे दंष्ट्रोद्धृतवसुन्धरे । वाराहरूपिणि शिवे नारा-
यणि नमोऽस्तुते ॥ १७ ॥ नृसिंहरूपेणोग्रेण हन्तुं
दैत्यान् कृतोद्यमे । त्रैलोक्यत्राणसहिते नारायणि
नमोऽस्तुते ॥ १८ ॥ किरीटिनि महावज्रे सहस्रन-

यनोज्ज्वले । वृत्र प्राणहरे चैन्द्रि नारायणि नमोऽस्तु
ते ॥ १६ ॥ शिवदूतीस्वरूपेण हत दैत्यमहाबले ।
घोररूपे महारावे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २० ॥
दंष्ट्राकरालवदने शिरोमालाविभूषणे । चामुण्डे मु-
ण्डमथने नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २१ ॥ लक्ष्मि
लज्जे महाविद्ये श्रद्धे पुष्टि स्वधे ध्रुवे । महारात्रि
महाविद्ये नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २२ ॥ मेधे सर
स्वति वरे भूति वाभ्रवितामसि । नियते त्वम्प्रसीदेशे
नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २३ ॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे

सर्वशक्तिसमन्विते । भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि
नमोऽस्तु ते ॥ २४ ॥ एतत्ते वदनं सौम्यं लोचनत्रय-
भूषितम् । पातु नः सर्वभूतेभ्यः कात्यायनि नमोऽस्तु
ते ॥ २५ ॥ ज्वालाकरालमत्युग्रमशेषासुरसूदनम् ।
त्रिशूलम्पातु नो भीतेर्भद्रकालि नमोऽस्तु ते ॥२६॥
हिनस्ति दैत्यतेजांसि स्वनेनापूर्य या जगत् । सा
घण्टा पातु नो देवि पापेभ्यो नः सुतानिव ॥२७॥
असुरासृग्वसापङ्कचर्चितस्ते करोज्ज्वलः । शुभाय
खड्गो भवतु चण्डिके त्वां नता वयम् ॥ २८ ॥

रोगानशेषानपहंसि तुष्टा रुष्टा तु कामान्सकलान-
भीष्टान् । त्वामाश्रितानां न विपन्नराणां त्वामाश्रिता
ह्याश्रयतां प्रयान्ति ॥ २९ ॥ एतत्कृतं यत्कदनं त्व-
याद्य धर्मद्विषां देवि महासुराणाम् । रूपैरनेकैर्बहु-
धात्ममूर्तिं कृत्वाम्बिके तत्प्रकरोति कान्या ॥३०॥
विद्यासु शास्त्रेषु विवेकदीपेष्वाद्येषु वाक्येषु च का
त्वदन्या । ममत्वगर्तेऽतिमहान्धकारे विभ्रामयत्येतद-
तीव विश्वम् ॥ ३१ ॥ रक्षांसि यत्रोग्रविषाश्च नागा
यत्रारयो दस्युबलानि यत्र । दावानलो यत्र तथा-

ब्धिमध्ये तत्र स्थिता त्वं परिपासि विश्वम् ॥३२॥
विश्वेश्वरि त्वं परिपासि विश्वं विश्वात्मिका धारय-
सीति विश्वम् । विश्वेशवन्द्या भवती भवन्ती
विश्वाश्रया ये त्वयि भक्तिनम्राः ॥३३॥ देविप्रसीद
परिपालय नोऽरिभीतेर्नित्यं यथासुरवधादधुनैव सद्यः ।
पापानि सर्व जगतां प्रशमं नयाशु उत्पातपाकजनि-
तांश्च महोपसर्गान् ॥ ३४ ॥ प्रणतानां प्रसीद त्वं
देवि विश्वार्तिहारिणि । त्रैलोक्य वासिनामीड्ये
लोकानां वरदा भव ॥३५॥ देव्युवाच ॥३६॥ वर-

दाहं सुरगणा वरं यन्मनसेच्छथ । तं वृणुध्वं प्रय-
च्छामि जगतामुपकारकम् ॥ ३७ ॥ देवा ऊचुः
॥३८॥ सर्वाबाधाप्रशमनं त्रैलोक्यस्याखिलेश्वरि ।
एवमेव त्वया कार्य मस्मद्वैरिविनाशनम् ॥ ३९ ॥
देव्युवाच ॥४०॥ वैवस्वतेऽन्तरे प्राप्ते अष्टाविंशतिमे
युगे । शुम्भो निशुम्भ श्चैवान्यावुत्पत्स्येते महासुरौ
॥४१॥ नन्दगोपगृहे जाता यशोदागर्भसम्भवा ।
ततस्तौ नाशयिष्यामि विन्ध्याचल निवासिनी
॥४२॥ पुनरप्यतिरौद्रेण रूपेण पृथिवीतले । अव-

तीर्य हनिष्यामि वै प्रचित्तांस्तु दानवान् ॥ ४३ ॥
भक्षयन्त्याश्च तानुग्रान्वैप्रचित्तान्महासुरान् । रक्ता
दन्ता भविष्यन्ति दाडिमीकुसुमोपमाः ॥ ४४ ॥
ततो मां देवता स्वर्गे मर्त्यलोके च मानवाः । स्तु-
वन्तो व्याहरिष्यन्ति सततं रक्तदन्तिकाम् ॥ ४५ ॥
भूयश्च शतवार्षिक्यमनावृष्ट्यामनम्भसि मुनिभिः
संस्तुता भूमौ सम्भविष्याम्ययोनिजा ॥ ४६ ॥ ततः
शतेन नेत्राणां निरीक्षिष्यामि यन्मुनीन् । कीर्त-
यिष्यन्ति मनुजाः शताक्षीमिति मां तत ॥ ४७ ॥

ततोऽहमखिलं लोकमात्म देहसमुद्भवैः । भरिष्यामि
सुराश्शाकैरावृष्टेः प्राणधारकैः ॥ ४८ ॥ शाकम्भ-
रीति विख्यातिं तदा यास्याम्यहम्भुवि । तत्रैव च
बधिष्यामिदुर्गमाख्यम्महा सुरम् ॥४९ ॥ दुर्गादेवीति
विख्यातं तन्मे नाम भविष्यति। पुनश्चाहं यदा भीमं
रूपं कृत्वा हिमाचले ॥५०॥ रक्षांसि भक्षयिष्यामि
मुनीनां त्राणकारणात् । तदा मां मुनयः सर्वे स्तो-
ष्यन्त्यानम्रमूर्तयः ॥ ५१ ॥ भीमादेवीति विख्यातं
तन्मेनाम भविष्यति । यदारुणाख्यस्त्रैलोक्ये महा-

बाधां करिष्यति ॥ ५२ ॥ यदाहं भ्रामरं रूपं कृत्वा
संख्येय षट्पदम् । त्रैलोक्यस्य हितार्थाय वधिष्यामि
महासुरम् ॥ ५३ ॥ भ्रामरीति च मां लोकास्तदा
स्तोष्यन्ति सर्वतः । इत्थं यदा यदा बाधा दानवो-
त्था भविष्यति ॥ ५४ ॥ तदा तदावतीर्याहं करि-
ष्याम्यरिसंक्षयम् ॥ ५५ ॥

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये देव्याः
स्तुतिर्नामैकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ उवाच ॥ ४ ॥ अर्ध
श्लोकाः ॥ ५० ॥ एवम् ॥ ५५ ॥ एवमादितः ॥ ६३० ॥

अथ द्वादशोऽध्यायः ।

अथ ध्यानम् ।

विद्युद्दामसमप्रभां मृगपतिस्कन्धस्थितां भीषणां
कन्याभिः करवालखेट विलसद्धस्ताभिरा सेविताम् ।
हस्तैश्चक्रगदासिखेट विशिखांश्चापं गुणं तर्जनीं बिभ्रा-
णामनलात्मिकां शशिधरां दुर्गांत्रिनेत्राम्भजे ।

देव्युवाच ॥ १ ॥

एभिः स्तवैश्च मां नित्यं स्तोष्यते यः समा-
हितः । तस्याहं सकलां बाधां शमयिष्याम्यसंशयम्

॥ २ ॥ मधुकैटभ नाशं च महिषासुरघातनम् ।
कीर्तयिष्यन्ति ये तद्वद्वधं शुम्भनिशुम्भयोः ॥ ३ ॥
अष्टम्यां च चतुर्दश्यां नवम्यां चैकचेतसः । श्रोष्यन्ति
चैव ये भक्त्या मम माहात्म्यमुत्तमम् ॥ ४ ॥ न तेषां
दुष्कृतं किञ्चिद्दुष्कृतोत्था न चापदः । भविष्यति
न दारिद्र्यं न चैवेष्टवियोजनम् ॥ ५ ॥ शत्रुतो न भयं
तस्य दस्युतो वा न राजतः । न शस्त्रानलतोयौ
घात्कदाचित्सम्भविष्यति ॥ ६ ॥ तस्मान्ममैतन्माहा
त्म्यं पठितव्यं समाहितैः । श्रोतव्यञ्च सदा भक्त्या

परं स्वस्त्ययनं हि तत् ॥ ७ ॥ उपसर्गानशेषांस्तु महामारी समुद्भवान् । तथा त्रिविधमुत्पातम्माहात्म्यं शमयेन्मम ॥८॥ यत्रैतत्पठ्यते सम्यङ् नित्यमायतने मम । सदा न तद्विमोक्ष्यामि सान्निध्यं तत्र मे स्थितम् ॥ ९ ॥ बलिप्रदाने पूजायामग्निकार्ये महोत्सवे । सर्वम्ममैतच्चरितमुच्चार्य श्राव्यमेव च ॥ १० ॥ जानताजानता वापि बलिपूजान्तथा कृताम् । प्रतीदिष्याम्यहम्प्रीत्यावह्निहोमन्तथाकृताम् ॥ ११ ॥ शरत्काले महापूजा क्रियते या च वार्षिकी । तस्मान्ममै

तन्महात्म्यं श्रुत्वा भक्तिसमन्वितः ॥ १२ ॥ सर्वा-
बाधाविनिर्मुक्तो धनधान्यसुतान्वितः । मनुष्यो
मत्प्रसादेन भविष्यति न संशयः ॥ १३ ॥ श्रुत्वा
ममैतन्माहात्म्यं तथा चोत्पत्तयः शुभाः । पराक्रमञ्च
युद्धेषु जायते निर्भयःपुमान् ॥ १४ ॥ रिपवःसंक्षयं
यान्ति कल्याणं चोपपद्यते । नन्दते च कुलं पुसां
महात्म्यं मम शृण्वताम् ॥ १५ ॥ शान्तिकर्माणि
सर्वत्र तथा दुःस्वप्न दर्शने । ग्रहपीडासु चोग्रासु
महात्म्यं शृणुयान्मम ॥ १६ ॥ उपसर्गाःशमं यान्ति

ग्रहपीडाश्च दारुणाः । दुःस्वप्नञ्च नृभिर्दृष्टं सुस्वप्न-
मुपजायते ॥ १७ ॥ बालग्रहाभिभूतानां बालानां
शान्तिकारकम् । संघातभेदे च नृणां मैत्रीकरण
मुत्तमम् ॥ १८ ॥ दुर्वृत्तानामशेषाणां बलहा-
निकरं परम् । रक्षोभूतपिशाचानां पठनादेव नाशनम्
॥१९॥ सर्वम्ममैतन्माहात्म्यं मम सन्निधि कारकम् ।
पशुपुष्पार्घ्यधूपैश्च गन्धदीपैस्तथोत्तमैः ॥ २० ॥
विप्राणां भोजनैर्होमैः प्रोक्षणीयैरहर्निशम् । अन्यैश्च
विविधैर्भोगैः प्रदानैर्वत्सरेणया ॥ २१ ॥ प्रीतिर्म्मे

क्रियते सास्मिन्सुकृत्सुचरिते श्रुते ॥ श्रुतं हरति
पापानि तथारोग्यम्प्रयच्छति ॥ २२ ॥ रक्षां करोति
भूतेभ्यो जन्मनां कीर्तनं मम । युद्धेषु चरितं यन्मे
दुष्टदैत्यनिबर्हणम् ॥ २३ ॥ तस्मिञ्छ्रुते वैरिकृतं १२
भयं पुंसां न जायते । युष्माभिः स्तुतयो याश्च याश्च
ब्रह्मर्षिभिः कृताः ॥ २४ ॥ ब्रह्मणा च कृतास्तास्तु
प्रयच्छन्ति शुभाम्मतिम् । अरण्ये प्रान्तरे वापि दावा-
ग्निपरिवारितः ॥ २५ ॥ दस्युभिर्वा वृतः शून्ये
गृहीतो वापि शत्रुभिः । सिंहव्याघ्रानुयातो वा वने

वा वनहस्तिभिः ॥२६॥ राज्ञा क्रुद्धेन चाज्ञप्तो वध्यो
बन्धगतोऽपि वा । आघूर्णितो वा वातेन स्थितः
पोते महार्णवे ॥ २७ ॥ पतत्सु चापि शस्त्रेषु १२
संग्रामे भृशदारुणे । सर्वाबाधासु घोरासु वेदनाभ्यर्दि
तोऽपि वा ॥ २८ ॥ स्मरन्ममैतच्चरितं नरो मुच्येत
सङ्कटात् । मम प्रभावात्सिंहाद्या दस्यवो वैरिणस्तथा
॥२९॥ दूरादेव पलायन्ते स्मरतश्चरितम्मम ॥३०॥
ऋषिरुवाच ॥ ३१ ॥ इत्युक्त्वा सा भगवती चण्डिका
चण्डविक्रमा ॥३२॥ पश्यतामेव देवानां तत्रैवान्तर-

धीयत । तेऽपि देवा निरातङ्काः स्वाधिकारान्यथा
पुरा ॥३३॥ यज्ञ भागभुजस्सर्वे चक्रुर्विनिहतारयः ।
दैत्याश्च देव्या निहते शुम्भे देवरिपौयुधि ॥ ३४ ॥
जगद्विध्वंसके तस्मिन् महोग्रेऽतुलविक्रमे । निशुम्भे
च महावीर्ये शेषाः पातालमाययुः ॥ ३५ ॥ एवम्भ
गवती देवी सा नित्यापि पुनः पुनः । सम्भूय कुरुते
भूप जगतः परिपालनम् ॥३६॥ तयैतन्मोह्यते विश्वं
सैव विश्वं प्रसूयते । सा याचिता च विज्ञानं तुष्टा
ऋद्धिम्प्रयच्छति ॥३७॥ व्याप्तं तयैतत्सकलं ब्रह्माण्डं

मनुजेश्वर । महाकाल्या महाकाले महामारी स्वरूपया
॥ ३८ ॥ सैव काले महामारी सैव सृष्टिर्भवत्यजा ।
स्थितिं करोति भूतानां सैव काले सनातनी ॥३९॥
भवकाले नृणां सैव लक्ष्मीर्वृद्धिप्रदा गृहे । सैवाभावे
तथा लक्ष्मीर्विनाशायोपजायते ॥ ४० ॥ स्तुता
सम्पूजिता पुष्पैर्धूपगन्धादिभिस्तथा । ददादि वित्तं
पुत्रांश्च मतिं धर्मे गतिं शुभाम् ॥ ४१ ॥

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमहात्म्ये भगवती
वाक्यं नाम द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥ उवाच ॥ २ ॥ अर्धं ॥ २ ॥
श्लोकाः ॥ ३७ ॥ एव ॥ ४१ ॥ एव मादितः । ६७१ ॥

अथ त्रयोदशोऽध्यायः

॥ अथ ध्यानम् ॥

बालार्कमण्डलाभासां चतुर्बाहुं त्रिलोचनाम् ।
पाशांकुशवरां भीतिं धारयन्तीं शिवाम्भजे ॥ १३॥

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

एतत्ते कथितं भूप देवी माहात्म्यमुत्तमम् ।
एवं प्रभावा सा,देवी ययेदं धार्यते जगत् ॥२॥ विद्या
तथैव क्रियते भगवद्विष्णुमायया । तया त्वमेष वैश्यश्च
तथैवान्ये विवेकिनः ॥ ३ ॥ मोह्यन्ते मोहिताश्चैव

मोहमेष्यन्ति चापरे । तामुपैहि महाराज शरणं
परमेश्वरीम् ॥ ४ ॥ आराधिता सैव नृणां भोग
स्वर्गापवर्गदा ॥ ५ ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥६॥ इति
तस्य वचः श्रुत्वा सुरथः स नराधिपः ॥ ७ ॥
प्रणिपत्य महाभागं तमृषिं शंसितव्रतम् । निर्विण्णोऽति
ममत्वेन राज्यापहरणेन च ॥ ८ ॥ जगाम
सद्यस्तपसे स च वैश्यो महामुने । संदर्शनार्थमम्बाया
नदीपुलिनसंस्थितः ॥ ९ ॥ स च वैश्यस्तपस्तेपे
देवीसूक्तं परं जपन् ॥ तौ तस्मिन्पुलिने देव्याः कृत्वा

मूर्तिं महीमयीम् ॥ १० ॥ अर्हणां चक्रतुस्तस्याः
पुष्पधूपाग्नितर्पणैः । निराहारौ यताहारौ तन्मनस्कौ
समाहितौ ॥ ११ ॥ ददतुस्तौ बलिं चैव निजगात्रा
सृगुक्षितम् । एवं समाराधयतोस्त्रिभिर्वर्षैर्यतात्मनोः
॥१२ परितुष्टा जगद्धात्रीप्रत्यक्षंप्राह चण्डिका ॥१३॥
देव्युवाच ॥ १४ ॥ यत्प्रार्थ्यते त्वया भूप त्वया च
कुलनन्दन । मत्तस्तत्प्राप्यतां सर्वं परितुष्टा ददामि
तत् ॥ १५ ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ १६ ॥ ततो वव्रे
नृपो राज्यमविभ्रंश्यन्यजन्मनि । अत्रैव च निजं

राज्यं हतशत्रु बलं बलात् ॥ १७ ॥ सोऽपि वैश्य
दु० स्ततो ज्ञानं वव्रे निर्विण्णमानसः। ममेत्यहमिति प्राज्ञः
सङ्गविच्युतिकारकम् ॥ १८ ॥ देव्युवाच ॥ १९ ॥
२०४ स्वल्पैरहोभिर्नृपते स्वं राज्यं प्राप्स्यते भवान् ॥२०॥ १३
हत्वा रिपूनस्खलितं तव तत्र भविष्यति ॥ २१ ॥
मृतश्च भूयः सम्प्राप्य जन्म देवाद्विवस्वतः ॥ २२ ॥
सावर्णिको मनुर्नाम भवान् भुवि भविष्यति ॥२३॥
वैश्यवर्य त्वया यश्च वरोऽस्मत्तोऽभिवाञ्छितः ॥२४॥
तम्प्रयच्छामि संसिद्ध्यै तव ज्ञानं भविष्यति ॥२५॥

मार्कण्डेय उवाच ॥ २६ ॥ इति दत्वा तयोर्देवी
यथाभिलषितं वरम् । बभूवान्तर्हिता सद्यो भक्त्या
ताभ्यामभिष्टुता ॥२७॥ एवं देव्या वरं लब्ध्वा सुरथः
क्षत्रियर्षभः । सूर्याज्जन्म समासाद्य सावर्णिर्भविता
मुनः ॥ २८ ॥ सावर्णिर्भविता मनुः ॥ २९ ॥

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये सुरथवैश्ययोर्वर
प्रदानं नाम त्रयोदशोऽध्यायः ॥१ ॥ उवाच ॥६॥ अर्ध ॥११॥ श्लोकाः
॥ १२ ॥ एवं ॥ २९ । एवमादितः ॥ ७०० ॥

उत्तर न्यासः ।

खड्गिनी शूलिनी घोरा० हृदयाय नमः ।

शूलेन पाहि नो देवि० शिरसे स्वाहा ॥ प्राच्यां
पृ० रक्ष प्रतीच्याच० शिखायै वषट् ॥ सौम्यानि यानि पृ०
रूपाणि० कवचाय हुम् ॥ खड्गशूलगदादीनि०
नेत्रत्रयाय वौषट् । सर्वस्वरूपे सर्वेशे० अस्त्राय फट्
२०४ एवं करन्यासः ।

अथ ध्यानम् ।

विद्युद्दामसमप्रभां मृगपतिस्कंधस्थितां भीषणां
कन्याभिः करवालखेटविलसद्धस्ताभिरासेविताम् ॥ २०६
हस्तैश्चक्रधरासिखेटविशिखांश्चापं गुणं तर्जनीं

विभ्राणामनलात्मिकां शशिधरां दुर्गां त्रिनेत्रां भजे ।

अथ देवीसूक्तम् ।

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः । नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताःस्म ताम् ॥ १ ॥ रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै धात्र्यै नमो नमः । ज्योत्स्नायै चेन्दु रूपिण्यै सुखायै सततं नमः ॥२॥ कल्याण्यै प्रणतां वृद्ध्यै सिद्ध्यै कूर्मो नमोनमः । नैर्ऋत्यै भूभृतां लक्ष्म्यै शर्वाण्यै ते नमोनमः ॥ ३ ॥ दुर्गायै दुर्गपारायै सारयै सर्वकारिण्यै । ख्यात्यै तथैव

कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः ॥ ४ ॥ अति सौम्या-
तिरौद्रायै नतास्तस्यै नमोनमः। नमो: जगत्प्रतिष्ठायै
देव्यै कृत्यै नमोनमः ॥ ५ ॥ या देवी सर्वभूतेषु
विष्णुमायेति शब्दिता। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्त-
स्यै नमोनमः ॥ ६ ॥ या देवी सर्वभूतेषु चेतने
त्यभिधीयते। नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यैनमोनमः
॥ ७ ॥ या देवी सर्वभूतेषु बुद्धिरूपेण संस्थिता।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ८ ॥ या
देवी सर्वभूतेषु निद्रारूपेण संस्थिता। नमस्तस्यै

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ९ ॥ या देवी सर्व
भूतेषु क्षुधारूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमस्तस्यै नमोनमः ॥१०॥ या देवी सर्वभूतेषु छाया-
रूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमोनमः ॥ ११ ॥ या देवी सर्वभूतेषु शक्तिरूपेण
संस्थिता । नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः
१२॥यादेवीसर्वभूतेषुक्षान्तिरूपेणसंस्थिता। नमस्तस्यै
नमस्तस्यै नमस्तस्यौ नमोनमः॥१३॥ या देवीसर्वभू-
तेषु जातिरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै नमस्तस्यै

श्री० २०४

नमस्तस्यै नमोनमः ॥ १४ ॥ या देवी सर्वभूतेषु
लज्जारूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमोनमः ॥ १५ ॥ या देवी सर्वभूतेषु शान्तिरूपेण
संस्थिता । नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः
॥ १७ ॥ या देवी सर्वभूतेषु श्रद्धारूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः
॥ १८ ॥ या देवी सर्वभूतेषु कान्तिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः ॥ १९ ॥
या देवी सर्व भूतेषु लक्ष्मीरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः ॥ २० ॥ या देवी
सर्वभूतेषु वृत्तिरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमस्तस्यै नमोनमः ॥२१॥ या देवी सर्वभूतेषु स्मृ-
तिरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमोनमः ॥ २२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु दयारूपेण
संस्थिता । नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः
॥ २३ ॥ या देवी सर्वभूतेषु तुष्टिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः ॥ २४ ॥
या देवी सर्वभूतेषु मातृरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः ॥ २५ ॥ या देवी
सर्वभूतेषु भ्रान्तिरूपेण संस्थिता । नमस्तस्यै नम-
स्तस्यै नमस्तस्यैनमोनमः॥२६॥इन्द्रियाणामधिष्ठात्री
भूतानां चाखिलेषु या । भूतेषु सततं तस्यै व्याप्त्यै
देव्यै नमोनमः ॥ २७ ॥ चिति रूपेण या कृत्स्न-
मेतद्व्याप्य स्थिता जगत् । नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमस्तस्यै नमोनमः ॥ २८ ॥ स्तुता सुरैः पूर्वमभीष्ट
संश्रयात्तथा सुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता । करोतु सा
नः शुभहेतुरीश्वरी शुभानि भद्राण्यभिहन्तु चापदः

॥२९॥ या साम्प्रतञ्चोद्धतदैत्यतापितैरस्माभिरीशा च सुरैर्नमस्यते । या च स्मृता तत्क्षणमेव हन्ति नः सर्वापदो भक्तिविनम्रमूर्तिभिः ॥३०॥ गुह्यातिगुह्य-गोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् । सिद्धिर्भवतु मे देवि त्वत्प्रसादान्महेश्वरि ॥३१॥ पुनः ओं ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्चे इति मन्त्रेण न्यासं कृत्वा इदं मन्त्रं अष्टोत्तर शतं जपेत् ।

अथ प्राधानिकं रहस्यम् ।

अस्य श्रीसप्तशतीरहस्यमंत्रस्य नारायण-

ऋषिरनुष्टुप्छन्दो महाकाली महालक्ष्मीमहासरस्वती
देवता यथोक्त फलप्राप्त्यर्थं जपे विनियोगः ॥

राजोवाच ।

भगवन्नवतारा में चण्डिकायास्त्वयोदिताः ।
एतेषां प्रकृतिं ब्रह्मन्प्रधानं वक्तुमर्हसि ॥१॥ आराध्यं
यन्मया देव्याः स्वरूपं येन तद्द्विज । विधिना ब्रूहि
सकलं यथावत्प्रणतस्य मे ॥ २ ॥
इदं रहस्यं परममनाख्येयं प्रचक्षते । भक्तोऽसीति
न मे किञ्चित्तवावाच्यं नराधिप ॥ ३ ॥ सर्वस्याद्या

प्रा० २१९

महालक्ष्मीस्त्रिगुणा परमेश्वरी । लक्ष्यालक्ष्यस्वरूपासा व्याप्य कृत्स्नं व्यवस्थिता ॥ ४ ॥ मातुलिङ्गं गदां खेटं पानपात्रञ्च बिभ्रती । नागं लिङ्गञ्च योनिञ्च बिभ्रती नृप मूर्धनि ॥ ५ ॥ तप्तकाञ्चनवर्णाभा तप्तकाञ्चन-भूषणा । शून्यन्तदखिलं स्वेन पूरयामास तेजसा ॥ ६ ॥ शून्यन्तदखिलं लोकं विलोक्य परमेश्वरी चकार रूपमपरं तमसा केवलेन हि ॥ ७ ॥ सा भिन्नाञ्जनसंकाशा दंष्ट्राङ्कितवरानना ।विशाललोचना नारी बभूव तनुमध्यमा ॥ ८ ॥ खड्गपात्रशिरः

खेटैरलंकृतचतुर्भुजा । कबन्धहारं शिरसा बिभ्राणाऽ
हिशिरः स्रजम् ॥९॥ सा प्रोवाच महालक्ष्मीस्तामसीं
प्रमदोत्तमाम् । नाम कर्म च मे मातर्देहि तुभ्यं नमो
नमः ॥१०॥ तां प्रोवाच महालक्ष्मीस्तामसीं प्रमदो-
त्तमाम् । ददामि तव नामानि यानि कर्माणि तानि च
॥११॥महामाया महाकाली महामारी क्षुधा तृषा। निद्रा
तृष्णा चैकवीरा कालरात्रिर्दुरत्यया ॥१२॥ इमानि
तव नामानि प्रतिपाद्यानि कर्मभिः । एभिः कर्माणि
ते ज्ञात्वा योऽधीते सोऽश्नुते सुखम् ॥ १३ ॥

तामित्युक्त्वा महालक्ष्मीः स्वरूपमपरं नृप । सत्वा
ख्येनातिशुद्धेन गुणेनेन्दुप्रभं दधौ ॥ १४ ॥ अक्षमा
लांकुशधरा वीणापुस्तकधारिणी । सा बभूव वरा
नारी नामान्यस्यै च सा ददौ ॥ १५ ॥ महाविद्या
महावाणी भारती वाक् सरस्वती । आर्या ब्राह्मी
कामधेनुर्वेदगर्भा सुरेश्वरी॥१६॥ अथोवाच महालक्ष्मी
र्महाकालीं सरस्वतीम् । युवां जनयतां देव्यौ मिथुने
स्वानुरूपतः ॥ १७ ॥ इत्युक्त्वा ते महालक्ष्मीः
ससर्ज्ज मिथुनं स्वयम् । हिरण्यगर्भौ रुचिरौ स्त्रीपुंसौ

प्रा० २१७

कमलासनौ ॥ १८ ॥ ब्रह्मन्विधेविरञ्चेतिधातरित्याह
तन्नरम् । श्री पद्मे कमले लक्ष्मीत्याह माता स्त्रियं
च ताम् ॥१६॥ महाकाली भारती च मिथुने सृजतः
सह । एतयोरपि रूपाणि नामानि च वदामि ते
॥२०॥ नीलकण्ठं रक्तबाहुं श्वेतांगं चन्द्रशेखरम्
जनयामास पुरुषं महाकालीं सितां स्त्रियम् ॥ २१ ॥
स रुद्रः शंकरः स्थाणुः कपर्द्दी च त्रिलोचनः । त्रयी
विद्या कामधेनुः सा स्त्री भाषाक्षरा स्वरा ॥ २२ ॥
सरस्वती स्त्रियं गौरी कृष्णञ्च पुरुषं नृप । जनय-

प्रा० २१८

मास नामानि तयोरपि वदामि ते ॥ २३ ॥ विष्णुः
कृष्णो हृषीकेशो वासुदेवो जनार्दनः । उमा गौरी
सती चण्डी सुन्दरी सुभगा शुभा ॥ २४ ॥ एवं
युवतयः सद्यः पुरुषत्वं प्रपेदिरे । चक्षुष्मन्तो नु
पश्यन्ति नेतरेऽतद्विदो जनाः ॥ २५ ॥ ब्रह्मणे
प्रददौ पत्नीं महालक्ष्मीं नृप त्रयीम् । रुद्राय गौरीं
वरदां वासुदेवाय च श्रियम् ॥ २६ ॥ स्वरया सह
सम्भूय विरिञ्चिरण्डमजीजनत् । बिभेद भगवान् रुद्र-
स्तद्गौर्या सह वीर्यवान् ॥ २७ ॥ अण्डमध्ये प्रधा-

नादिकार्यजातमभून्नृप । महाभूतात्मकं सर्वं जग-
त्स्थावरजङ्गमम् ॥२८॥ पुपोष पालयामास तल्लक्ष्म्या
सह केशवः । संजहार जगत्सर्वं सह गौर्या महेश्वरः
॥ २९ ॥ महालक्ष्मीर्महाराज सर्वसत्त्वमयीश्वरी ।
निराकारा च साकारा सैव नानाभिधानभृत्
॥३०॥ नामान्तरैर्निरूप्यैषा नाम्ना नान्येन केनचित्
॥ ३१ ॥ इति प्राधानिकं रहस्यम् ॥

वैकृतिक रहस्यम् ।

त्रिगुणा तामसी देवी सात्त्विकी या त्रिधो

दिता। सा शर्वा चण्डिका दुर्गा भद्रा भगवतीर्यते
॥ १ ॥ योगनिन्द्रा हरेरुक्ता महाकाली तमोगुणा।
मधुकैटभनाशाथ यां तुष्टावाम्बुजासनः ॥२॥ दश-
वक्त्रा दशभुजा दशपादाञ्जन प्रभा। विशालया
राजमाना त्रिंशल्लोचनमालया ॥३॥ स्फुरद्दशनदंष्ट्रा
सा भीमरूपापि भूमिप। रूप सौभाग्यकान्तीनां
सा प्रतिष्ठा महाश्रियः ॥ ४ ॥ खड्ग बाणगदाशू-
लशंखचक्रभुशुण्डिभृत्। परिघं कार्मुकं शीष
निश्च्योतद्रुधिरंदधौ ॥५॥ एषा सा वैष्णावी माया

१० २२५

महाकाली दुरत्यया । आराधिता वशी कुर्यात्पूजा-
कर्तुश्चराचरम् ॥ ६ ॥ सर्वदेवशरीरेभ्यो याऽऽविर्भू-
ताऽमितप्रभा । त्रिगुणा सा महालक्ष्मी- साक्षान्म
हिषमर्दिनी ॥७॥ श्वेतानना नीलभुजा सुश्वेतस्तन-
मण्डला । रक्तमध्या रक्तपादा नीलजङ्घोरुरुन्मदा
॥ ८ ॥ सुचित्रजघना चित्रमाल्याम्बरविभूषणा ।
चित्रानुलेपना कान्तिरूपसौभाग्य शालिनी ॥ ९ ॥
अष्टादशभुजा पूज्या सा सहस्रभुजा सती । आयु-
धान्यत्र वक्ष्यन्ते दक्षिणाधःकरक्रमात् ॥ १० ॥

अक्षमाला च कमलं बाणोऽसिः कुलिशं गदा ।
चक्रं त्रिशूलम्परशुः शंखो घण्टा च पाशकः
॥ ११ ॥ शक्तिर्दण्डश्चर्मचापम्पानपात्रं कमण्डलुः ।
अलंकृतभुजामेभिरायुधैः कमलासनाम् ॥१२॥ सर्व
देवमयीमीशाम्महालक्ष्मीमिमां नृप । पूजयेत्सर्व
लोकानां स देवानाम्प्रभुर्भवेत् ॥ १३ ॥ गौरीदेहात्
समुद्भूता या सत्त्वैकगुणा श्रयां । साक्षात्सरस्वती
प्रोक्ता शुम्भासुरनिवर्हिणी ॥१४॥ दधौ चाष्टभुजा
बाणान्मुशले शूलचक्रभृत् । शंखं घण्टां लाङ्गलञ्च

कार्मुकं वसुधाधिप ॥ १५ ॥ एषा सम्पूजिता भक्त्या
सर्वज्ञत्वम्प्रयच्छति । निशुम्भमथिनी देवी शुम्भासुर-
निबर्हिणी ॥ १६ ॥ इत्युक्तानि स्वरूपाणि मूर्तीनां
तव पार्थिव । उपासनं जगन्मातुः पृथगासां निशा
मय ॥१७॥ महालक्ष्मीर्यदा पूज्या महाकाली सर-
स्वती । दक्षिणोत्तरयोः पूज्ये पृष्ठतो मिथुनत्रयम्
॥ १८ ॥ विरञ्चिः स्वरया मध्ये रुद्रो गौर्या च
दक्षिणे वामे लक्ष्म्या हृषीकेशः पुरतो देवतात्रयम्
॥ १९ ॥ अष्टादशभुजा मध्ये वामे चास्या दशा-

नना । दक्षिणेऽष्ट भुजा लक्ष्मीर्महतीति समर्चयेत् ॥२०॥ पूर्वादिदलतः पूज्या असिताङ्गादिभैरवाः । अष्टादशभुजा चैषा यदा पूज्या नराधिप ॥ २१ ॥ दशानना चाष्टभुजा दक्षिणोत्तरयोस्तदा । दशानना यदा पूज्या दक्षिणोत्तरयोस्तदा ॥ २२ ॥ कालमृत्यु च संपूज्यौ सर्वारिष्टप्रशान्तये । यदा चाष्टभुजा पूज्या शुम्भासुरनिवर्हिणी ॥२३॥ नवास्याः शक्तयः पूज्यास्तथा रुद्रविनायकौ । नमो देव्या इति स्तो-

त्रैर्महालक्ष्मीं समर्चयेत् ॥ २४ ॥ अवतारत्रयार्चायां-
स्तोत्रमन्त्रास्तदाश्रयाः । अष्टादशभुजा चैषा पूज्या
महिषमर्दिनी ॥ २५ ॥ महालक्ष्मीर्महाकाली सैव
प्रोक्ता सरस्वती । ईश्वरी पुण्यपापानां सर्वलोकम-
हेश्वरी ॥ २६ ॥ महिषान्तकरी येन पूजिता स जग-
त्प्रभुः । पूजयेज्जगतां धात्रीं चण्डिकां भक्तवत्सलाम्
॥ २७ ॥ अर्घ्यादिभिरलंकारैर्गन्धपुष्पैस्तथोत्तमैः ।
धूपैर्दीपैश्च नैवेद्यैर्नानाभक्ष्यसमन्वितैः ॥२८॥रुधिरा-

क्तेन बलिना मांसेन सुरया नृप । बलिमांसादिपूजेयं विप्रवर्ज्या मयेरिता ॥२६॥ तेषां किल सुरामांसनोक्ता पूजा नृप क्वचित् । प्रणामाचमनीयैश्च चन्दनेन सुगन्धिना ॥३०॥ सकर्पूरश्चै तांम्बूलैर्भक्तिभावसमन्वितैः । वामभागेऽग्रतो देव्याश्छिन्नशीर्षं महासुरम् । ॥ ३१ ॥ पूजयेन्महिषं येन प्राप्तं सायुज्यमीशया । दक्षिणे पुरतः सिंहं समग्रं धर्ममीश्वरम् ॥ ३२ ॥ वाहनम्पूजयेद्देव्या धृतं येन चराचरम् । ततः कृता-

ञ्जलिर्भूत्वा स्तुवीत चरितैरिमैः ॥ ३३ ॥ एकेन वा
मध्यमेन नैकेनेरेतरयोरिह । चरितार्धं तु न जपेज्जपं-
श्छिद्रमवाप्नुयात् ॥३४॥ स्तोत्रमन्त्रैःस्तुवीतेमां यदि
वा जगदम्बिकाम् । प्रदक्षिणा नमस्कारान्कृत्वा
मूर्ध्नि कृताञ्जलिः ॥३५॥ क्षमापयेज्जगद्धात्री मुहुर्मु
हुरतंद्रितः । प्रतिश्लोकञ्च जुहुयात्पायसं तिल सर्पिषा
॥३६॥ जुहुयात्स्तोत्रमन्त्रैर्वा चंडिकायै शुभं हविः॥
भूयो नामपदैर्देवीं पूजयेत्सुसमाहितः ॥ ३७ ॥

प्रयतः प्राञ्जलिः प्रह्वः प्राणानारोप्य चात्मनि ।
सुचिरम्भावयेद्देवीं चण्डिकां तन्मयो भवेत् ॥३८॥
एवं यः पूजयेद्भक्त्या प्रत्यहम्परमेश्वरीम् । भुक्त्वा
भोगान्यथाकामं देवीसायुज्यमाप्नुयात् ॥ ३९ ॥ यो
न पूजयते नित्यं चंडिकाम्भक्तवत्सलाम् । भस्मीकृत्या
स्य पुण्यानि निर्दहेत्परमेश्वरी ॥४०॥ तस्मात्पूजय
भूपाल सर्वलोकमहेश्वरीम् ॥ यथोक्तेन बिधानेन
चंडिकां सुखमाप्स्यसि ॥ ४१ ॥

अथ मूर्तिरहस्यम् ।

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

नन्दा भगवती नाम या भविष्यति नन्दजा ।
स्तुता सम्पूजिता भक्त्या वशीकुर्याज्जगत्त्रयम् ॥१॥
कनकोत्तमकान्तिः सा सुकान्तिः कनकाम्बरा ।
देवीकनक वर्णाभा कनकोत्तम भूषणा॥२॥ कमलां-
कुशपाशाब्जैरलंकृतचतुर्भुजा । इन्दिरा कमला
लक्ष्मीः सा श्री रुक्माम्बुजासना ॥ ३ ॥ या रक्त

दन्तिका नाम देवी प्रोक्ता मयाऽनघ । तस्याः स्वरूपं
वक्ष्यामि शृणुसर्वभयापहम् ॥४॥ यच्छ्रुत्वा सर्वपापेभ्यो
मुच्यते नात्रसंशयः । रक्ताम्बरा रक्तवर्णा रक्तसर्वाङ्ग
भूषणा ॥५॥ रक्तायुधा रक्तनेत्रा रक्तकेशातिभीषणा ।
रक्ततीक्ष्णनखा रक्तरसना रक्तदन्तिका ॥६॥ पतिं
नारीवानुरक्ता देवी भक्तम्भजेज्जनम् । बसुधेव विशा-
लासा सुमेरुयुगलस्तनी ॥७॥ दीर्घौ लम्बावतिस्थूलौ
तावतीव मनोहरौ । कर्कसावति कान्तौ तौ सर्वा

मं० २३१

नन्दपयोनिधी ॥ ८ ॥ भक्तान्सम्पादयेद्देवी सर्वकाम-
दुघौ स्तनौ । खड्गपात्रशिरः खेटैरलंकृत चतुर्भुजा ॥
॥ ९ ॥ आख्याता रक्तचामुण्डा देवी योगेश्वरीति
च । अनया व्याप्तमखिलं जगत्स्थावरजङ्गमम् ॥१०॥
इमां यः पूजयेद्भक्त्या सव्याप्नोति चराचरम् । भुक्त्वा
भोगान्यथाकामं देवीसायुज्यमाप्नुयात् ॥ ११ ॥
अधीते य इमं नित्यं रक्तदन्त्या वपुस्तवम् । तं सा
परिचरेद्देवी पतिम्प्रियमिवाङ्गना ॥१२॥ शाकम्भरी

नीलवर्णा नीलोत्पलविलोचना । गम्भीरनाभिस्त्रिव-
लीविभूषिततनूदरी ॥१३॥ सुकर्कशसमोत्तुङ्गवृत्तपी-
नघनस्तनी । मुष्टिं शिलीमुखापूर्णां कमलं कमलालया
॥१४॥ पुष्पपल्लव मूलादि फलाढ्यं शाकसञ्चयम् ।
काम्यानन्तरसैर्युक्तं क्षुत्तृण्मृत्युजरापहम् ॥ १५ ॥
कार्मुकञ्चस्फुरत्कान्तिविभर्ति परमेश्वरी । शाकम्भरी
शताक्षी सा सैव दुर्गा प्रकीर्तिता ॥ १६ ॥ उमा
गौरी सती चण्डी कालिका सा च पार्वती ।

शाकम्भरीं स्तुवन्ध्यायञ्जपन्सम्पूज्यन्नमन् ॥ १७ ॥
अक्षय्यमश्नुते शीघ्रमन्नपानामृतं फलम् । भीमापि
नीलवर्णा सा दंष्ट्रादशनभासुरा ॥१८॥ विशाल-
लोचना नारी वृत्तपीनपयोधरा । चन्द्रहासञ्च डमरुं
पान पात्रञ्च बिभ्रती ॥ १९ ॥ एकवीरा कालरात्रिः
सैवोक्ता कामदा स्तुता । तेजोमण्डलदुर्धर्षा भ्रामरी
चित्रकान्तिभृत् ॥ २० ॥ चित्रभ्रमरसङ्काशा महा-
मारीति गीयते । इत्येता मूर्तयो देव्या व्याख्याता

वसुधाधिप ॥२१॥ जगन्मातुश्चण्डिकायाः कीर्तिताः
कामधेनवः । इदं रहस्यं परमं न वाच्यं कस्यचित्त्वया
॥ २२ ॥ व्याख्यानन्दिव्यमूर्तीनामधीष्वावहितः
स्वयम् । एतस्यास्त्वं प्रसादेन सर्वमान्यो भविष्यसि
॥ २३ ॥ सर्वरूपमयी देवी सर्वदेवीमयं जगत् ।
अतोऽहंविश्वरूपांत्वांनमामिपरमेश्वरीम्॥२४॥इति ॥

अथ चंडीशापमोचनम् ।

ॐ अस्य चण्डिकाशापमोचनमन्त्रस्य वशिष्ठ

नारद दत्त प्रजापतिब्रह्मात्रृषयः ॥ सर्वैश्वर्यकारिणी
श्रीदुर्गा देवता चरितत्रयबीजं ह्रीं शक्तिःदेवी रूपिणी
चण्डीशाप विमोचने विनियोगः ॥ ओं रींरेतः स्वरू-
पायै मधुकैटभमर्द्दिन्यै ब्रह्मशाप विमुक्ता भव॥ ओं बीं
बुद्धिरूपिण्यै महिषासुर सैन्यनाशिन्यै ब्रह्मशापवि-
मुक्ता भव ॥ ओं रं रक्तरूपिण्यै महिषासुर मर्द्दिन्यै
ब्रह्म० । ओंक्षंक्षुधारूपिण्य देवनन्दियैब्रह्म० ॥ ओंछां
छाया रूपिण्यैदूतसंवादिन्यै ब्रह्म० श्रीं शक्तिरू-

पिण्यै धूम्रलोचनघातिन्यै ब्रह्म० ॥ ॐ तृं तृष्णा-
रूपिण्यै चण्डमुंडवधकारिण्यै ब्रह्म० ॥ ॐ क्षां
क्षांति रूपिण्यै रक्तबीजवधकारिण्यै ब्रह्म० ॥
ॐ जां जातिरूपिण्यै निशुम्भवधिन्यै ब्रह्म० ॥ ॐ
शां शांतिरूपिण्यै देवस्तुयै ब्रह्म० ॥ ॐ श्रं
श्रद्धारूपिण्यै फलदात्र्यै ब्रह्मशापविमु० ॥ ॐ
कां कांतिरूपिण्यै राजवरदाय ब्रह्म० ॥ ॐ मां
मातृरूपिण्यै अर्गलासहितायै ब्रह्म० ॥ ॐ ह्रीं

श्री हूँ दुर्गायै सर्वैश्वर्यकारिण्यै ब्रह्म० ॥ ॐ क्लीं ह्रीं
नमः शिवायै अभेद कवच रूपिण्यै ब्रह्म० ॥ ॐ
काल्यै कालि ह्रीं फट् स्वाहायै ऋग्वेद रूपिण्यै ब्रह्म०
एवं मंत्रं न जानाति चण्डीपाठं करोति यः ॥
आत्मनश्चैव दातॄणां क्षयं कुर्यान्न संशयः ॥ इति ॥

प्रार्थना ।

आवाहनं न जानामि न जानामि विसर्जनम् ।
पूजां चैव न जानामि क्षम्यतां परमेश्वरि ॥ १ ॥

मंत्र हीनं क्रिया हीनं भक्ति हीनं सुरेश्वरि ।
यत्पूजितं मया देवि परिपूर्णं तदस्तुमे ॥ २ ॥
यदत्र पाठे जगदम्बिके मया बिसर्ग बिन्द्वक्षर हीन
मीरितम् । तदस्तु सम्पूर्णांतव प्रसादतःसंकल्पसिद्धिस्तु
सदैव जायताम् ॥३॥ अज्ञानाद्विस्मृतेर्भ्रान्त्या यन्न्यू
नमधिकं कृतम् । विपरीतं तु तत्सवक्षमस्व परमेश्वरि
॥ ४ ॥ मार्कण्डेय पुराणोक्तं देवीमाहात्म्यमुत्तमम् ।
यः पठेच्छृणुयाद्भक्त्या तस्य मुक्तिर्नसंशयः ॥ ५ ॥

अनेन शप्तसती पाठाख्येन कर्मणा श्रीमहाकाली महालक्ष्मी महासरस्वती देवता प्रीयतां नमम ।

अथ सरस्वती कवच प्रारम्भः ।

ब्रह्मोवाच ।

शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि कवचं सर्वकामदम् । श्रु-
तिसारंश्रु तिसुखं श्रुत्युक्तंश्रुतिपूजितम् ॥ १ ॥ उक्तं
कृष्णेन गोलोके मह्यं वृन्दावने वने । रासेश्वरेण

विभुना रासेन रासमण्डले, ।।२।। अतीव गोपनीयं
च कल्पवृक्षसमं परम् । अश्रुताद्भुतमन्त्राणांसमूहैश्च
समन्ततः ।।३।। यद्धृत्वा पठनाद्ब्रह्मन् बुद्धिमांश्च
वृहस्पतिः । यद्धृत्वा भगवाञ्छुक्रः सर्वदैत्येषु पूजितः
।। ४ ।। पठनाद्धारणाद्वाग्मी कवीन्द्रो वाल्मीको
मुनिः ।। ५ ।। स्वायम्भुवो मनुश्चैव यद्धृत्वा सर्व
पूजितः । कणादो गौतमः कण्वः पाणिनिः शाकटा-
यनः ।।६।। ग्रन्थञ्चकार यद् धृत्वा दक्षः कात्यायनः

स्वयम् ॥७॥ धृत्वा वेदविभागञ्च पुराणान्यखिलानि
च ॥ चकार लीलामात्रेण कृष्णद्वैपायनः स्वयम्
॥ ८ ॥ शीतातपश्च संवर्त्ती वसिष्ठश्च पराशरः
यद्धृत्वा पठनाद् ग्रन्थं याज्ञवल्क्यश्चकार सः ॥ ९ ॥
ऋष्यशृङ्गो भरद्वाजश्चास्तीको देवलस्तथा । जैगी
षव्योऽथ जावालिर्यद्धृत्वासर्वपूजितः ॥१०॥
कवचस्यास्य विप्रेन्द्र ऋषिरेव प्रजापतिः । स्वयं
वृहस्पतिश्छन्दो देवो रासेश्वरः प्रभुः ॥ ११ ॥ सर्व

तत्वपरिज्ञानसर्वार्थसाधनेषु च । कवितासु च सर्वासु
विनियोगः प्रकीर्तितः ॥ १२ ॥ ॐ ह्रीं सरस्वत्यै
स्वाहा शिरो मे पातु सर्वतः । श्री वाग्देवतायै स्वाहा
भालं मे सर्वदावतु ॥ १३ ॥ ॐ सरस्वत्यै स्वाहेति
श्रोत्रं पातु निरन्तरम् । ॐ श्रीं ह्रीं भारत्यै स्वाहा
नेत्रयुग्मं सदावतु ॥ १४ ॥ ॐ ह्रीं वाग्वादिन्यै
स्वाहा नासां मे सर्वतोऽवतु । ॐ ह्रीं विद्याधिष्ठातृ-
देव्यै स्वाहा ओष्ठं सदावतु ॥ १५ ॥ ॐ श्रीं ह्रीं

ब्राह्म्यै स्वाहेति दन्तपंक्तिः सदावतु। ओंमित्येकाक्षरो
मन्त्रो मम कण्ठं सदावतु ॥ १६ ॥ ॐ श्रीं ह्रीं पातु
मे ग्रीवां स्कन्धौ मे श्रीसदावतु। श्रीविद्याधिष्ठातृदेव्यै
स्वाहा वक्षः सदावतु ॥१७॥ ॐ ह्रीं विद्यास्वरूपायै
स्वाहा मे पातु नासिकाम्। ॐ ह्रीं वाण्यै स्वाहेति
मम पृष्ठं सदावतु ॥ १८ ॥ ॐ सर्ववर्णात्मिकायै
पादयुग्मं सदावतु। ॐ रागाधिष्ठातृदेव्यै सर्वाङ्गं मे
सदावतु ॥ १९ ॥ ॐ सर्व कण्ठवासिन्यै स्वाहा

प्राच्यां सदावतु। ॐ ह्रींजिह्वाग्रवासिन्यै स्वाहाग्निदिशि रक्षतु ॥ २० ॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं सरस्वत्यै बुधजनन्यै स्वाहा। सततं मन्त्रराजोऽयं दक्षिणे मां सदावतु ॥२१॥ ॐ श्रीं ह्रीं त्र्यक्षरो मन्त्रो नैरृत्यां मे सदावतु। कविजिह्वाग्रवासिन्यै स्वाहा मां वारुणेऽवतु ॥ २२ ॥ ॐ सदाम्बिकायै स्वाहा वायव्यां मां सदावतु। ॐ गद्यपद्यवासिन्यै स्वाहा मामुत्तरेऽवतु ॥२३॥ ॐ सर्वशास्त्रवासिन्यै स्वाहेशान्यां सदावतु।

ॐ ह्रीं सर्वपूजितायै स्वाहा चोर्ध्वं सदावतु ॥२४॥
ॐ ऐं ह्रीं पुस्तकवासिन्यै स्वाहाधो मां सदावतु ।
ॐ ग्रंथ वीजरूपायै स्वाहा मां सर्वतोऽवतु ॥२५॥
इति ते कथितं विप्र सर्वमन्त्रौघविग्रहम् । इदं
विश्वजयं नाम कवचं ब्रह्मरूपिणम् ॥ २६ ॥ पुरा
श्रुतं धर्मवक्त्रात् पर्वते गन्धमादने । तव स्नेहान्मया-
ख्यातं प्रवक्तव्यं न कस्यचित् ॥ २७ ॥ गुरुमभ्यर्च्य
विधिवद्वस्त्रालङ्कारचन्दनैः ॥ प्रणम्य दण्डवद्भूमौ

कवचं धारयेत्सुधीः ॥ २८ ॥ पञ्चलक्षजपेनैव सिद्धं
तु कवचं भवेत् । यदि स्यात् सिद्ध कवचो बृहस्पति-
समो भवेत् ॥ २९ ॥ महावाग्मी कवीन्द्रश्च त्रैलोक्य
विजयी भवेत् । शक्नोति सर्वं जेतुं स कवचस्य प्रसा-
दतः ॥३०॥ इति ते काण्वशाखोक्तं कथितं कवचं
मुने । स्तोत्रंपूजाविधानं च ध्यानं च वंदनं तथा ॥३१

इति श्री ब्रह्मवैवर्त्तमहा पुराणे प्रकृतिखण्डे नारायण नारदसम्वादे
सरस्वती कवचं समाप्तम् ।

अथ देव्या अपराधक्षमापनस्तोत्रम् ।

श्रीगणेशायनमः । न मन्त्रं नो यन्त्रं तदपि च न जाने स्तुतिमहो, न चाह्वानं ध्यानं तदपि च न जाने विलपनम् । परं जाने मातस्त्वदनुसरणं क्लेशहरणम् ॥ १ ॥ विधेरज्ञानेन द्रविणविरहेणालसतया विधेयाशक्यत्वात्तव चरणयोर्याच्युतिरभूत् । तदेतत्क्षन्तव्यं जननि सकलोद्धारिणि शिवे, कुपुत्रो जायेत क्वचिदपि कुमाता न भवति ॥ २ ॥ पृथिव्यां पुत्रास्ते जननि बहवः सन्ति सरलाः, परं तेषाम्मध्ये विरल

तरलोऽहं तव सुतः ॥ मदीयोऽयं त्यागः समुचित-
मिदं नो तव शिवे, कुपुत्रो जायेत क्वचिदपि कुमाता न
भवति ॥ ३ ॥ जगन्मातर्मातस्तव चरणसेवा न
रचिता । न वा दत्तं देवि द्रविणमपि भूयस्तवमया ।
तथापि त्वं स्नेहं मयि निरुपमं यत्प्रकुरुषे । कुपुत्रो
जायेत क्वचिदपि कुमाता न भवति ॥४॥ परित्यक्ता
देवाः कति न तव सेवावशतया, मया पञ्चाशीते-
रधिकमपनीते तु वयसि । इदानीमप्यन्तस्तव यदि न
मातः सकरुणां, निरालम्बो लम्बोदर जननि कं यामि

शरणम् ॥ ५ ॥ श्वपाको जल्पाको भवति मधुपा-
कोपमगिरा, निरातङ्को रङ्को विहरति चिरं कोटि-
कनकैः । तवापर्णे कर्णे विशति मनुवर्णे फल मिदं
जनः को जानीते जननि जपनीयं जपविधौ ॥६॥
चिताभस्मालेपो गरलमशनं दिक्पटधरो जटाधारी
कण्ठे भुजगपतिहारी पशुपतिः । कपाली भूतेशो
भजति जगदीशैकपदवीं भवानी त्वत्पाणिग्रहणपरि-
पाटीफलमिदम् ॥ ७ ॥ न मोक्षस्याऽऽकांक्षा न च
विभव वाञ्छापि न च मे । न विज्ञानापेक्षा शशि

मुखि सुखेच्छापि च न मे । अतस्त्वां संयाचे जननि
जननं यातु मम वै । मृडानी रुद्राणी शिव शिव
भवानीति जपतः ॥ ८ ॥ नाराधितासि विधिना
विविधोपचारैः किं रूक्षचिन्तनपरैर्न कृतं बचोभिः ॥
श्यामे त्वमेव यदि किंचनमय्यनाथे धत्से कृपामुचित-
मम्ब परं तवैव ॥९॥ आपत्सु मग्नः स्मरणं त्वदीयं
करोमि दुर्गे करुणार्णवेसि ॥ नैतच्छठत्वं मम
भावयेथाः क्षुधातृषार्ता जननीं स्मरन्ति ॥ १० ॥
जगदम्ब विचित्र मत्र किं परिपूर्णा करुणास्ति

चेन्मयि । अपराध परम्परावृतं न हि माता समुपेक्षते सुतम् ॥ ११ ॥ मत्समः पातकी नास्ति पापघ्नी त्वत्समा न हि ॥ एवं ज्ञात्वा ; महादेवि यथायोग्यं तथा कुरु ॥ १२ ॥ इति ॥

अथ कुञ्जिका स्तोत्रम् ।

शिव उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि कुञ्जिकास्तोत्रमुत्तमम् ।
येन मंत्र प्रभावेण चण्डीजापः शुभो भवेत् ॥ १ ॥
न कवचं नार्गलास्तोत्रं कीलकं न रहस्यकम ।

श्रीः २५२

न सूक्तं नापि वा ध्यानं न न्यासो न वार्चनम् ॥२॥
कुञ्जिका पाठमात्रेण दुर्गापाठ फलं लभेत् । अति
गुह्यतरं देवि देवानामपि दुर्लभम् ॥ ३ ॥ गोपनीयं
प्रयत्नेन स्वयोनिरिव पार्वति । मारणं मोहनं वश्यं
स्तम्भनोच्चाटनादिमम् ॥ ४ ॥ पाठमात्रेणसंसिद्ध्येत्
कुञ्जिका स्तोत्रमुत्तमम् । ओं श्रूँ श्रूँ श्रूँ शंफट् ऐं ह्रीं
क्लीं ज्वल उज्ज्वल प्रज्वलह्रींह्रीं क्लींस्रावय स्रावयशापं
नाशय नाशय श्रीं श्रीं श्रीं जूं सः श्रावय आदाय
स्वाहा । ओं श्लों हूँ क्लीं ग्लां जूं सः ज्वलोज्ज्वल

मन्त्र प्रबल हं सं लं चं स्वाहा। नमस्ते रुद्ररूपायै नमस्ते मधुमर्दिनि। नमस्ते कैटभनाशिन्यै नमस्ते महिषार्दिनि। नमस्ते शुम्भहन्त्र्यै च निशुम्भासुरसूदनि। नमस्ते जाग्रते देवि जपे सिद्धिं कुरुष्व मे। ऐं कारी सृष्टिरूपायै ह्रीं कारी प्रतिपालिका॥ क्लीं कालीं कालरूपिण्यै वीजरूपे नमोऽस्तुते। चामुण्डा चण्ड रूपा च यैङ्कारी वरदायिनी। विच्चे त्वभयदा नित्यं नमस्ते मन्त्ररूपिणि। धां धीं धूं धूर्जटेः पत्नी वां वीं वागीश्वरी तथा। क्रां क्रीं क्रूं कुञ्जिका देवि

शां शीं शुं मे शुभं कुरु। हूँ हूँ हूँ कार रूपायै जां
जीं जूं भाल नादिनीं। भ्रां भ्रीं भ्रूं भैरवी भद्रे
भवान्यै ते नमोनमः। ॐ अं कं चं टं तं पं सां
विदुरां विदुरां विमर्दय २ ह्रीं च्रीं स्रीं जीवय जीवय
त्रोटय त्रोटय जंभय जंभय दीपय दीपय मोचय मोचय
हूँ फट् जां वौषट् ऐं ह्रीं ल्कीं—रंजय रंजय संजय संजय
गुञ्जयगुञ्जयबंधयबंधय भ्रं भ्रां भ्रीं भ्रूं भैरवी भद्रे संकुंच्च
संचल त्रोटय त्रोटय म्लीं स्वाहा। पां पीं पूं पार्वती
पूर्णा खां खीं खूं खेचरी तथा। म्लीं म्लां म्लुं मूल

वीस्तीर्णा कुञ्जिका स्तोत्र हेतवे । अभक्ताय न दातव्यं गोपितं रक्षपार्वति ।। विहीना कुञ्जिका देव्या यस्तु सप्तशतीं पठेत् । न तस्य जायते सिद्धिर्ह्य रण्ये रुदितं यथा ।

इति श्री रुद्रयामले गौरी तन्त्रे कुञ्जिका स्तोत्रं सम्पूर्णम् !

संस्कर्ता—जिला बनारस, ग्राम अजगरा निवासी—

पं० काशीनाथ शास्त्री "शास्त्राचार्यः"

श्री विश्वेश्वर प्रेस, बुलानाला वाराणसी ।

